

MAAVARA KAEVANDAMISE LOA TAOTLUSE VORM

1. Taotleja	1.1. Ettevõtja nimi AS Jiffy Products Estonia	
	1.2. Äriregistri kood / isikukood 10053049	1.3. Aadress Papiniidu tn 5a/1 Pärnu, Pärnumaa 80010
2. Kaevandaja	2.1. Ettevõtja nimi AS Jiffy Products Estonia	
	2.2. Äriregistri kood / isikukood 10053049	2.3. Aadress Papiniidu tn 5a/1 Pärnu, Pärnumaa 80010
3. Maardla	3.1. Maardla nimetus Kõrsa	3.2. Maardla osa nimetus
	3.3. Maardla (maardla osa) registrikaardi number 0092	3.4. Maardla põhimaavara Hästilagunenud turvas Vähelagunenud turvas
4. Mäeeraldis ja selle teenindusmaa	4.1. Mäeeraldis nimetus Kõrsa turbatootmisala	
	4.2. Mäeeraldis liik: uus mäeeraldis [] olemasoleva muutmine [] olemasoleva laiendus [X] lubade liitmine [] kehtivusaja pikendamine [] ümberregistreerimine [] osaline ümberregistreerimine []	
	4.3. Mäeeraldis asukoht (maakond, kohaliku omavalitsuse üksus) Pärnu maakond, Pärnu linn, Seljametsa küla	
	4.4. Mäeeraldis pindala, 174,39 ha	
	4.5. Mäeeraldis teenindusmaa pindala, 210,19ha	
	4.6. Mäeeraldisele ja selle teenindusmaale jäävate kinnisasjade loetelu Kõrsa turbaraba (56801:005:0160), Taali metskond 5 (56801:005:0277), Taali metskond 94 (56801:001:1157), Taali metskond 96 (56801:001:1159) ja Kõrsasoo (56801:001:1364), Taali metskond 95 (56801:001:1158), Taali metskond 1 (56801:005:0276), Kõrsa (56801:001:1363)	
5. Geoloogiline uuring	5.1. Geoloogilise uuringu loa omaja	
	5.2. Geoloogilise uuringu luba: loa registreerimise number loa kehtivuse aeg	
	5.3. Geoloogilise uuringu tegija OÜ Inseneribüroo STEIGER	
	5.4. Geoloogilise uuringu aruanne: Nimetus Kõrsa turbamaardla Kõrsa turbatootmisala ja Kõrsa II turbatootmisala mäeeraldisete jääkvaru uuringu aruanne (varu seisuga 31.03.2018) geoloogiafondi number 8924 maavaravaru arvele võtmise otsus ja kuupäev 25.07.2018 nr 1-1/18/1485	
6. Maavara kogus	6.1. Mäeeraldis piirides arvutatud maavara kasutusala, kogus ja ühik: aktiivne tarbevaru vähelagunenud turvas 261 tuh t hästilagunenud turvas 143 tuh t kaevandatav varu vähelagunenud turvas 261 tuh t	

	hästilagunenud turvas 77 tuh t
	6.2. Maavara kogus on esitatud seisuga 31.03.2019
	6.3. Mäeeraldisele jäävate maavaravaru plokkide nimetused Varuplokk 9 aT, 10 aT, 11 aT, 14 aT ja 15 aT
7. Katend, sh muld	Katendi kogus 200 tuh m ³ , sh mulla kogus, 0 tuh m ³
8. Maavara kasutamine	8.1. Maavara kavandata kasutusvaldkond põllumajandus- ja kütteturvas
	8.2. Kaevandamise keskmine aastamäär, kogus ja ühik
	8.3. Kaevandamise maksimaalne aastamäär, 7 tuh t
	8.4. Loa taotletav kehtivusaeg 30 aastat
9. Lisad	9.1. Maavara arvelevõtmise dokumendi ära kiri [x] 9.2. Üldgeoloogilise uurimistöö aruanne või geoloogilise uuringu aruanne, milles esitatud ettepaneku alusel on tehtud otsus võtta arvele maavara, mille kaevandamiseks luba taotletakse [x] 9.3. Kui kaevandamisluba taotletakse maavara otsinguks antud kehtiva üldgeoloogilise uurimistöö loa või uuringuloaga määratud uuringuruumi piires või vähem kui aasta möödumisel sellise loa kehtivuse lõppemisest ja taotleja ei ole selle loa omaja, üldgeoloogilise uurimistöö loa või uuringuloa omaja nõusolek [] 9.4. Eraõigusliku isiku omandis oleva maavara korral, kui maavara ei kuulu kaevandamisloa taotlejale, mäeeraldise ja mäeeraldise teenindusmaa asukoha kinnisasja omaniku nõusolek tema omandis oleva kinnisasja kasutamiseks¹ [] 9.5. Maapõueseaduse § 50 lõikes 6 sätestatud juhul kaevandamisjäätmekava [] ¹ – võimalik esitada kaevandamisloa taotluse menetluse käigus

Loa taotleja

Karmo Leemet /juhatuse liige/ /allkirjastatud digitaalselt/ 06.02.2020
nimi amet allkiri kuupäev

Seletuskiri

1. Mäeeraldise saamise vajaduse põhjendus, kasutamise eesmärk ja maavara kasutusala

AS Jiffy Products Estonia on turba tootmise ja töötlemise ettevõtte, kellele kuulub Eestis 15 turbatootmisala.

Kõrsa turbatootmisala maavara kaevandamise luba number L.MK.PM-13270 kehtib kuni 20.12.2019 a. Loa kehtivusperioodil ei ole võimalik kogu tootmisala turbavaru ammenda, mille tõttu soovib AS Jiffy Products Estonia kaevandamise luba pikendada. Uue loa soovitakse laieneda Kõrsa turbamaardlal maksimaalses ulatuses põhja ja ida suunas. Vastavalt Maapõuseaduse § 68 lg 3 p-le 2 on mäeeraldise laienemine vajalik sellise maavara kaevandamiseks, mille hilisem iseseisev kasutamine ei ole majanduslikult põhjendatud.

Kõrsa turbatootmisalal on seisuga 31.03.2018 a läbi viidud jääkvaru hindamise tööd, mille alusel on korrigeeritud Kõrsa turbamaardla andmeid. Käesolev kaevandamise loa taotlus baseerub jääkvaru uuringu aruandel seisuga 31.03.2018 ning Pärnu rajooni Kõrsa turbamaardla lääneosa detailuuringu aruandel. Kõrsa turbatootmisalal turba tootmisega jätkamisega tagatakse kasutusele võetud turbavaru säästlik kasutamine.

Kõrsa turbatootmisalalt toodetud turvast kasutatakse põllumajanduses ja energeetikas.

2. Mäeeraldise maa-ala ja selle lähiümbruse kirjeldus

Kõrsa turbatootmisala paikneb Pärnu maakonnas Pärnu linnas Kõrsa turbamaardlas (registrikaart nr 0092). Mäeeraldis ja selle teenindusmaa asuvad Eesti Vabariigile kuuluval kinnistul Kõrsa turbaraba (katastritunnus 56801:005:0160), Taali metskond 5 (katastritunnus 56801:005:0277), Taali metskond 94 (katastritunnus 56801:001:1157), Taali metskond 96 (katastritunnus 56801:001:1159), Kõrsasoo (katastritunnus 56801:001:1364), Taali metskond 95 (katastritunnus 56801:001:1158), Taali metskond 1 (katastritunnus 56801:005:0276) ja Kõrsa (katastritunnus 56801:001:1363).

Mäeeraldise kirdenurka jääb Kõrsa kinnistu (katastritunnus 56801:001:1363), idast, lõunast ja edelast piirneb Kõrsa turbatootmisala Taali metskond 5 kinnistuga (katastritunnus 56801:005:0277), läände jääb Nurmeotsa (katastritunnus 56801:001:1273), Luhaoja kinnistu (katastritunnusega 56801:001:0376) ja Tormi kinnistu (katastritunnusega 56801:001:1035), loodesse Lilleoru kinnistu (katastritunnus 56801:001:0023). Mäeeraldise põhjanurka jääb Pihlaka kinnistu (katastritunnus 56801:001:0165), Sarapuu kinnistu (katastritunnus 56801:001:0149), Vainu kinnistu (katastritunnus 56801:001:0756) ning Lohu kinnistu (katastritunnus 56801:001:0763). Kõrsa turbatootmisala ümbritseb Kõrsa II turbatootmisala põhja-, lõuna- ja idaküljest.

Läbi kirde poolt paikneva ammendatud turbatootmisala tuleb Pärnu-Tori tugimaanteelt nr 59 mäeeraldiseni kohalik tee, mida mööda toimub turba väljavedu. Elektri- ja sideliine või muid kommunikatsioone mäeeraldises piires ei ole. Vahetult mäeeraldisest läänes paikneb Sindi-Papiniidu kõrgepingeliin (35 – 110 kV), keskpingeliin PUSTU:SND

(1 - 20 kV) ning keskpingeliin RAEKÜLA:SND (1 – 20 KV). Sindi linna lähimad elamud asuvad ~150 m kaugusel põhjas ja loodes.

Kõrsa turbatoomisala kuivendussüsteemi vesi juhitakse Sindi oja.

Mäeeraldise piires ja lähiümbruses ei ole loodus- või muinsuskaitse all olevaid objekte.

3. Andmed tehtud geoloogiliste uuringute kohta, maardla lühikene geoloogiline ja hüdrogeoloogiline iseloomustus

Kõrsa turbamaardlat on selle registrikaardi andmetel uuritud varasemalt kuuel korral:

- Kõrsa turbamaardla eeluuringu aruanne (Eesti NSV Geoloogia Valitsus, V. Salo, 1980, EGF 5189);
- Pärnu rajooni turba ja sapropeeli otsingulis-hinnanguliste tööde aruanne (Eesti NSV Geoloogia Valitsus, M. Orru, 1986, EGF 5235);
- Pärnu rajooni Kõrsa turbamaardla lääneosa detailuuringu aruanne (TK Eesti Geoloogia, V. Salo, 1988, EGF 5251);
- Pärnu maakonna Lavassaare, Pööravere, Mõrdma, Kavasoo, Viira, Möksi, Kõrsa, Rääma, Tolkuse ja Võlla turbamaardlate tootmisalade järeluuringu aruanne (RE Eesti Geoloogiakeskus, R. Ramst, 1993, EGF 5273);
- Kõrsa turbamaardla aktiivse ja passiivse tarbevaru osalise mahakandmise seletuskiri (varu seisuga 28.11.2008) (OÜ Inseneribüroo STEIGER, E. Rannik ja T. Triisberg, 2008, EGF 8139);
- Kõrsa turbamaardla Kõrsa turbatootmisala ja Kõrsa II turbatootmisala mäeeraldiste jääkvaru uuringu aruanne (varu seisuga 31.03.2018. a) (OÜ Inseneribüroo STEIGER, R. Ramst ja C. Kaasik, 2018, EGF 8924).

Järgnev geoloogiline ja hüdrogeoloogiline lühikirjeldus põhineb 2018. a tehtud jääkvaru uuringu ning Pärnu rajooni Kõrsa turbamaardla lääneosa detailuuringu aruandes toodule.

Kõrsa turbatootmisala paikneb Lääne-Eesti madaliku kaguserval madalas soostunud nõos. Aluspõhjas avanevad siin Kesk-Devoni ladestiku Pärnu lademe liivakivid, savid ja dolomiidid. Kvaternaari setete kogupaksus on 10 - 15 m. Moreenil lasub mõne meetri paksune jääjärvelise savi ja liivsavi kiht ning viimasel omakorda Balti mere erinevate arengustaadiumite liiv ja saviliiv.

Pinnakatte pealmiseks kihiks oleva turbalasundi paksus ulatub Kõrsa turbatootmisalast lääne poole jääval looduslikus seisundis alal üle 4 m, mäeeraldiste piires on see kaevandamise ja lasundi tihenemise tõttu valdavalt 0,5 - 1,5 m vahemikus. Paiguti on turba lamamis ka 0,1 - 0,4 m paksune järvemudakiht.

Kõige ülemiseks põhjaveekihiks on vaadeldaval alal soosetete veekiht. Veekiht on vabapinnaline ja toitub peamiselt sademetest, selle veetasel on isevoolse kuivendusega alandatud 0,5 - 1 m sügavusele maapinnast. Soosetete vesi on madala mineralisatsiooniga (kuni 0,2 g/l), spetsiifiliste omaduste (pruunikas värvus, iseloomulik lõhn ja maitse) tõttu ei kasutata seda joogivõi tarbeveena.

Meresetete veekiht on seotud peeneteraliste Antsülusjärve liivadega. Veekiht on vabapinnaline, veetase on kuni 1,5 m maapinnast.

Liustikusetete veekiht on seotud moreenis esinevate kruusa- ja liivarikkamate läätsede või vahekihtidega. Vesi on vabapinnaline või nõrgalt survealine, veetaseme kõikumise amplituud salvkaevudes on 2 - 3 m. Kuna moreeni veeandvus on väike ja veetase ebastabiilne, kasutatakse seda veekihti vaid väheste ümbruskonna majapidamiste salvkaevudes.

Pärnu veehorisont on seotud Kesk-Devoni liivakividega. Kivimite filtratsioonikoefitsient jääb vahemikku 4 - 6 m/d. Kesk-Alam-Devoni põhjaveekogumi vett kasutatakse ümbruskonna asulate ja majapidamiste veevarustuses.

Kõrsa turbamaardla lääneosas on 1988. a detailuuringu andmeil turbalasundi paksus valdavalt 1,5 - 2,5 m. Vähelagunenud rabaturbad (peamiselt fuskumiturvas ja meediumiturvas) moodustavad peaaegu kogu lasundi, vaid kõige alumine mõnekümne sentimeetri paksune kiht koosneb hästilagunenud villpeasfagnumiturbast või siirdesoo puu-rohuturbast.

Käesolevaks ajaks on Kõrsa turbatootmisala mäeeraldisel turba jääkpaksus valdavalt alla meetri (keskmine paksus uuringupunktides 0,83 m). Vähelagunenud rabaturvas moodustab ligikaudu kaks kolmandiku lasundi kogupaksusest. Üle meetri on lasundi paksus mäeeraldisel edelaserval ning kirdeotsas vanade karjäärade alal. Vähelagunenud turba lamamis oleva hästilagunenud turba tuhasus on üle 35%, mis ei vasta turbale kui maavarale esitatavatele kvaliteedinõuetele.

Jääkvaru uuringu käigus Kõrsa turbatootmisala mäeeraldiselt 3 punktist võetud turbaproovide üldanalüüsi tulemuste kohaselt koosneb lasund peamiselt vähelagunenud fuskumi- ja magellaanikumiturbast, mille lamamis on suure lagunemisastmega ja kõrge tuhasusega villpea-sfagnumiturvas. Siirde- ja madalsooturbad puuduvad. Vähelagunenud turba keskmine lagunemisaste on aktiivse tarbevaru 10 plokis 11%, keskmine looduslik niiskus 88,65% ja keskmine tuhasus 17,25% (tabel 3.1). Hästilagunenud turba vastavad näitajad aktiivse tarbevaru plokis 9 on 31%, 86,15% ja 18,46%.

Aktiivse tarbevaru plokis 11 on vähelagunenud turba keskmine lagunemisaste 12%, keskmine looduslik niiskus 91,18% ja keskmine tuhasus 3,68%. Passiivse tarbevaru plokist 12 võetud hästilagunenud turba proovide tuhasus oli üle 35% ja ei vasta seega keskkonnaministri 21.04.20005 käskkirjaga nr 29 turbale kui maavarale esitatud kvaliteedinõuetele. Ka Eesti Geoloogiakeskuse 1993. a järeluuringu andmeil oli selle ploki tuhasus kõrge (keskmiselt 27,8%) ja varu arvati passiivseks.

Aktiivse tarbevaru plokis 14 on 1988. aasta detailuuringi andmetel turba keskmine lagunemisaste 38% , keskmine looduslik niiskus 91,4% ja keskmine tuhasus 6,1%. Vastavad näitajad aktiivse tarbevaru plokis 8 on 11%, 94,1% ja 2,3%.

Turbaproovide laboratoorse analüüsi tulemused on esitatud kokkuvõtlikult tabelis 3.1.

Table 3.1 Kõrsa turbatootmisala mäeeraldise turba üldtehnilised näitajad

Varu jaotus	Turba keskmised kvaliteedinäitajad			Mahult kaalule üleviimise koef
	Looduslik niiskus, %	Tuhasus, % kuivainest	Lagnumisaste, %	
Plokk 14 aT Hästilagunenud turvas	91,4	6,1	38	0,212
Plokk 15 aT vähelagunenud turvas	94,1	2,3	11	0,119
Plokk 9 aT, hästilagunenud turvas	86,15	18,46	31	0,212
Plokk 10 aT, vähelagunenud turvas	88,65	17,25	11	0,132
Plokk 11 aT, vähelagunenud turvas	91,18	3,68	12	0,126
Plokk 12 pT, hästilagunenud turvas*	81,57	41,70	33	

* väga kõrge tuhasuse (> 35 % kuivainest) tõttu ei vasta turbale kui maavarale esitatavatele kvaliteedinõuetele

aT aktiivne tarbevaru

pt passiivne tarbevaru

4. Mäeeraldise piiride ja sügavuste põhjendus koos kaevandamisele kuuluvate varude määramisega

Kõrsa turbatootmisala mäeeraldis hõlmab Kõrsa turbamaardla maavaru plokkide, 9 aT (hästilagunenud turvas), 10 aT (vähelagunenud turvas), 11 aT (vähelagunenud turvas) 14 aT (hästilagunenud turvas) ja 15 aT (vähelagunenud turvas). Kõrsa I turbatootmisala maavara kaevandamise loa pikendamise taotlusega soovitakse laiendada olemasolevat mäeeraldist varuplokkidele 14 aT ja 15 aT piires. Aktiivse tarbevaru plokkide 14 aT ja 15 aT hõlmatakse 101,05 ha ulatuses, hõlmamata jääb plokist 14 aT ala pindalaga 1931,30 ha mahus 1196 tuh t ning plokist 15 aT ala pindalaga 1785,64 ha mahus 2588 tuh t. Mäeeraldise laiendamine tagab säästliku maavaravaru kasutamise, kuna tegemist on olemasoleva tootmisalaga külgnevate ja iseseisvalt mitte kaevandatava ressursiga. Taotletava mäeeraldise pindala on 174,39 ha ja teenindusmaa pindala 210,19 ha. Mäeeraldis ja selle teenindusmaa asuvad Eesti Vabariigile kuuluval kinnistul Kõrsa turbaraba (katastritunnus 56801:005:0160), Taali metskond 5 (katastritunnus 56801:005:0277), Taali metskond 94 (katastritunnus 56801:001:1157), Taali metskond 96 (katastritunnus 56801:001:1159), Taali metskond 95 (katastritunnusega 56801:001:1158), Taali metskond 1 (katastritunnusega 56801:005:0276), Kõrsa (katastritunnusega 56801:001:1363) ja Kõrsasoo (katastritunnus 56801:001:1364).

Tulenevalt ammendatud turbatootmisala korrastamise kohustusest ja vajadusest, tuleb jätta mäeeraldise põhja ~ 0,2 m paksune jääkturba kiht. Antud kiht on vajalik, et luua

eeldus ammendatud Kõrsa turbatootmisala taastamine sooks. Kirjeldatud jääkihti jääv maavara kogus arvatakse kaevandatavast varust välja ja seda loetakse tehnoloogiliseks maavaravaru kaoks. Taotletava maavaravaru kadu 0,2 m paksuses jääkkihhis on leitav järgmiselt: *pindala (154,81 ha) x jääkkihi paksus (0,2 m) x hästilagunenud turba mahult massile ülemineku koefitsient (0,212) = jääkkihi maht (66 tuh t).*

Tabel 4.1 Taotletav maavaravaru (seisuga 31.03.2019)

Plokk	Maavara	Pindala, ha	Taotletav varu kogus, tuh t	Kadu (taandatud täpsusele 1 tuh t)	Taotletav kaevandata v kogus, tuh t
14 aT	Hästilagunenud turvas	101,05	89	43	46
15 aT	Vähelagunenud turvas	101,05	228	-	228
9 aT	Hästilagunenud turvas	53,76	54	23	31
10 aT	Vähelagunenud turvas	6,99	14	-	14
11 aT	Vähelagunenud turvas	19,58	19	-	19
Kokku	Hästilagunenud turvas	154,81	143	66	77
	Vähelagunenud turvas	127,62	261	-	261

Kõrsa turbatootmisala maavara kaevandamise koguste üleviimisel mahult massile tuleb kasutada hästilagunenud ja vähelagunenud turba puhul vastavalt plokkidele tabelis 3.1 toodud koefitsiente.

Kõrsa turbatootmisala maavara kaevandamise luba taotletakse 30 aastaks maksimaalse aastase kaevandamise mahuga 7 tuh t. Kui taotletud aja jooksul ei õnnestu kogu maavara väljata, tuleb maavara kaevandamise luba pikendada või taotleda alale uus luba.

5. Kaevandamise käigus eemaldatava mulla kogus, selle ladustamine ja kasutamise kirjeldus. Kavandatav tehnoloogia

Kõrsa turbatootmisalal on osaliselt kaevandamise ettevalmistustööd tehtud – sh mets raadatud, sugekiht eemaldatud, kuivendusvõrk ja teenindusteed rajatud. Ettevalmistustöid on vaja teha mäeeraldise põhja- ja lääneosas pindalal ~100 ha, kus on vaja teha raadamistöid, eemaldada 0,2 m paksune sugekiht koguses 200 tuh³ (17 tuh t). Edasise tootmisala tööaja jooksul jätkatakse olemasoleva taristu hooldamist ja vajadusel tehakse rekonstrueerimistöid.

Turba tootmist jätkatakse freesmeetodil. Freesmeetodil kaevandamise tootlikkus sõltub kaevandatava turbalasundi kuivamistingimustest ja kvaliteedist. Hästilagunenud turba puhul on freesitava kihi paksus keskmiselt 10 mm ühes tsükliks. Tootmistsükkel koosneb turbakihi freesimisest õhukeste kihtidena, freesitud turba pööramisest, vallitamisest,

kogumisest ja aunatamisest. Turvas aunatakse väljaveoteede äärde. Aunade kõrgus oleneb kasutatavatest masinatest, turbaliigist ja kogumishooaja kestvusest. Pärast kogutud turba aunatamist, toimub materjali laadimine ning turvas veetakse autotranspordiga sadamasse või otse tarbijani.

Mäeeraldise piiril, kus turvast ei ole võimalik freesmeetodil kaevandada, toodetakse plokkturvast. Turba plokkide lõigatakse spetsiaalse ekskavaatori külge kinnitatud labidaga kihti vähelagunenud turbast. Lõigatud plokid asetatakse kaevandamata alale kuivama, kuni nende niiskuse on vähenenud ~50 %. Et plokid kuivaksid ühtlaselt, on vaja neid pöörata. Plokkide suurus oleneb tootjast ja kliendi vajadustest.

Turba kaevandamisel loetakse tootmisperioodiks ajavahemikku mai keskpaigast kuni augusti lõpuni.

Turba kaevandamise tootmisprotsessis kaevandamise jäätmeid ei teki. Vastavalt Maapõuseaduse § 50 lg 6 tuleb kaevandamisjäätmekava taotlusele lisada vaid jäätmete tekkimisel. Taotleja on teadlik, et juhul kui tegevuse käigus selgub, et kaevandamisjäätmeid siiski tekib, on kohustus ka kaevandamisjäätmekava esitada.

6. Kavandatava kaevandamise keskkonnamõju võimalik ulatus ja esineda võivad avariiolukorrad

Turba kaevandamine suuremal pindalal kui 150 ha on keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (§ 6 lg 28) kohaselt olulise keskkonnamõjuga tegevus. Kuna taotletava mäeeraldise pindala on suurem kui 150 ha tuleb viia läbi keskkonnamõju hindamine vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lg 28. Vastavalt keskkonnamõju hindamise tulemustele saab teha täiendavaid muudatusi maavara kaevandamise loa taotluses.

Kõrsa turbatootmisalal looduskaitsepiiranguid ei ole.

Turba tootmise jätkamisel on kaasnevad keskkonnamõjud seotud jätkuva kuivendusvee eesvoolu juhtimisega, veekuivendamisest tingitud mõjudega ja turba tootmisel kasutatavate masinate tekitatava müra ja tootmisega kaasneva tolmu.

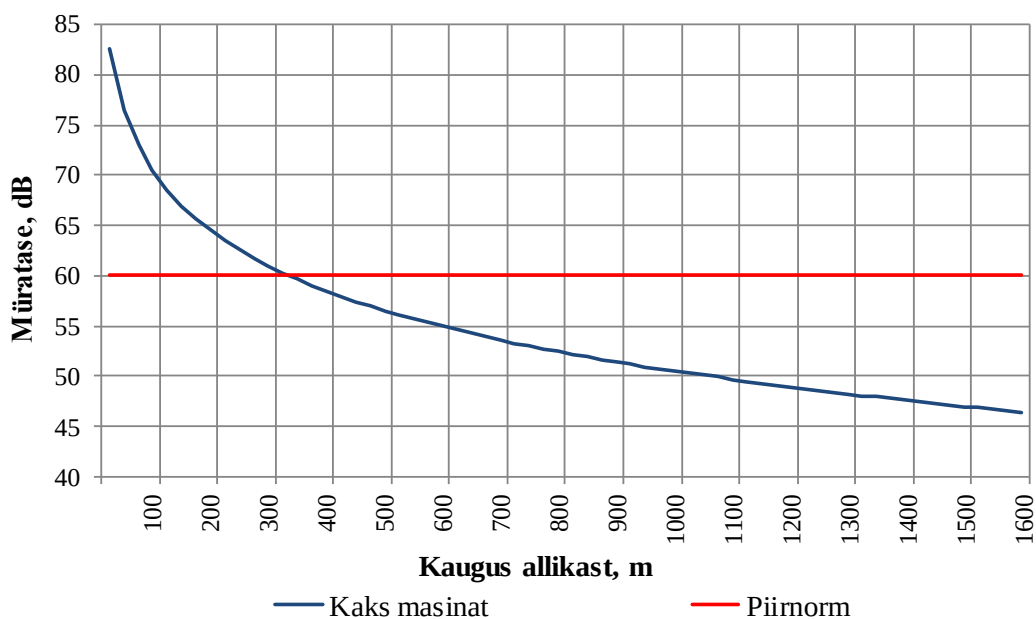
Suublasse suunatava vee kvaliteeti seiratakse vastavalt vee erikasutusloa L.VV/325165 nõuetele, see ei ole avaldanud negatiivset mõju Sindi oja seisundile. Aastate 2014 - 2016 seireandmete kohaselt sisaldab Sindi oja suunatav vesi heljumit kuni 38 mg/l (keskmine sisaldus 20 mg/l), Nüld kuni 2,5 mg/l (keskmine 1,3 mg/l), Püld kuni 0,077 mg/l (keskmine 0,046 mg/l) ja selle bioloogiline hapnikutarve on vaatlusperioodil olnud kuni 3,0 mg/l (keskmine 1,54 mg/l). Suurimad lubatud saasteainete sisaldused vee erikasutuse loas on: heljum 40 mg/l, Nüld 45 mg/l, Püld 1 mg/l ja BHT7 15 mg/l.

Lisaks veerežiimiga seotud mõjudele kaasneb turba tootmisega otseselt kaevandamise masinate tekitatav mõju- ehk müra ja tolmu.

Üleüldine praktika ütleb, et turba tootmisel levib ülenormatiivne tolmu, selle tekke kohast kuni 100 m kaugusele ja lõplikult ühtlustub see piirkonna tolmufooni 400 m kaugusel.

Peale tolmu leviku tekitavad masinad müra, mis on sarnane põllumajandamisel tekkiva müra tasemega. Sotsiaalministri 04.03.2002. a määruses nr 42 „Müra normtasemed elu- ja

puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“ toodud tööstusmüra piirväärtus taotlustase II kategooria segaalal on päeval ajal 60 dB. Masinatest põhjustatud müra levik sõltub turbatootmisala ümbritseva puistu laiusest, elumajade kaugusest müraallikast, tööprotsessist, masinate tehnilisest korrasolekust, reljeefist jt teguritest. Suurimate müratasemetega on turba kaevandamisel maapinna profileerimine (helivõimsustase 117 dB) ja turba pneumaatiline kogumine (helivõimsustase 113,5 dB), kuigi antud töösükleid üldjuhul turba tootmisel koos ei tehta, on hinnatud nende, kui suurimate müraallikate koostöötamise müratasemeks 150 m kaugusel ~67 dB (joonis 6.1). Keskkonnamõju hindamine peab leidma leevendusmeetmed mürataseme alandamiseks lähimata hoonete juures.

Joonis 6.1 Profileerija ja pneumaatilise koguja koostöötamisel müra levik erinevatel kaugustel

Igasugusel tegevusel, kus kasutatakse mehhanisme, mis sisaldavad kütuseid või määrdeaineid, kaasneb ka suurem keskkonnaavarii oht. Viimast suurendab võimalus erinevateks leketeks, mille tulemusena satub pinnasesse ja pinnavette naftasaaduseid. Loa taotleja kinnitab, et turba tootmisel hoitakse masinate käitamisel ja hooldamisel kõrget töökultuuri ja reostusohu minimeeritakse.

Kuna turvast toodetakse kuival ja soojal aastaajal, siis on üks võimalik keskkonnoaht ka turbalasundi või aunade tulekahju. Põlengu tekitajateks on turba isesüttimine, inimeste hooletus, heitgaaside väljalasketorudest lenduvad sädemed või väljalasketorudel isesüttinud turbatolm. Oluline on, et põleng, kui see peaks tekkima, saaks tootmisalal kiiresti lokaliseeritud. Tootmisalale on rajatud ja vajadusel rajatakse veel rohkem tulekustutuse veevõtu kohtasid, lisaks on välja töötatud tulekahju likvideerimise skeem.

7. Kaevandamisega rikutava maa korrastamine

Kõrsa turbatootmisala tuleb korrastada kogu ulatuses taastuvaks sooks (graafiline lisa 3/3). Taastuva soo kõlviku pindala on 210,19 ha.

Soo taastamise võimalikkuse tagamiseks jäetakse mäeeraldise põhja 0,2 m paksune turba jääkkiht, et luua sobivad kasvutingimused turbasamblale. Lisaks õhukese turbakihi olemasolule on soo taastamise seisukohalt oluline tagada korrastataval alal reguleeritud ning stabiilne veerežiim. Soo taastamisel on oluline hoida stabiilselt veetaset maapinnal. Viimast saab edukalt tagada jagades ammendatud ala vastavalt lamami reljeefile väiksemateks aladeks ehk terrassideks ja eraldada need reguleeritud ülevooluga veetõkketammidega. Sellise meetodi korral rajatakse korrastavale alale mitmeid terrasse, mille veetase on erineva tasemega, samas on kogu ala ühtlaselt üle ujutatud. Suurvee perioodil liigvee ära juhtimiseks, tuleb korrastamistööde ajal olemasolevatele väljavooludele rajada veetaseme regulaatorid, mida saab vastavalt veeseisule kas sulgeda või avada. Tehnilise korrastamise järel on soovituslik täiendavalt alale laotada turbasambla fragmente, et kiirendada selle levikut ja kasvu.

Enne lõplike korrastamistöödega alustamist tuleb koostada tootmisala korrastamise projekt, kus määratakse vastavalt ammendatud ala reljeefile täpsed tehnilised lahendused metsa taastamise tingimuste loomiseks. Korrastamise käigus säilitatakse olemasolev teedevõrk.

Korrastamistööde maksumust ei ole mõistlik ega võimalik täna hinnata, kuna antud ala eksploatatsiooniaeg on niivõrd pikk, et ühtki majandusproгноosisi antud perioodile ei ole tehtud.

Palume luba välja anda digitaalselt, saates selle riiklikus äriregistris määratud e-aadressile.

Taotleja:

Karmo Leemet
AS Jiffy Products Estonia
Juhatuse liige

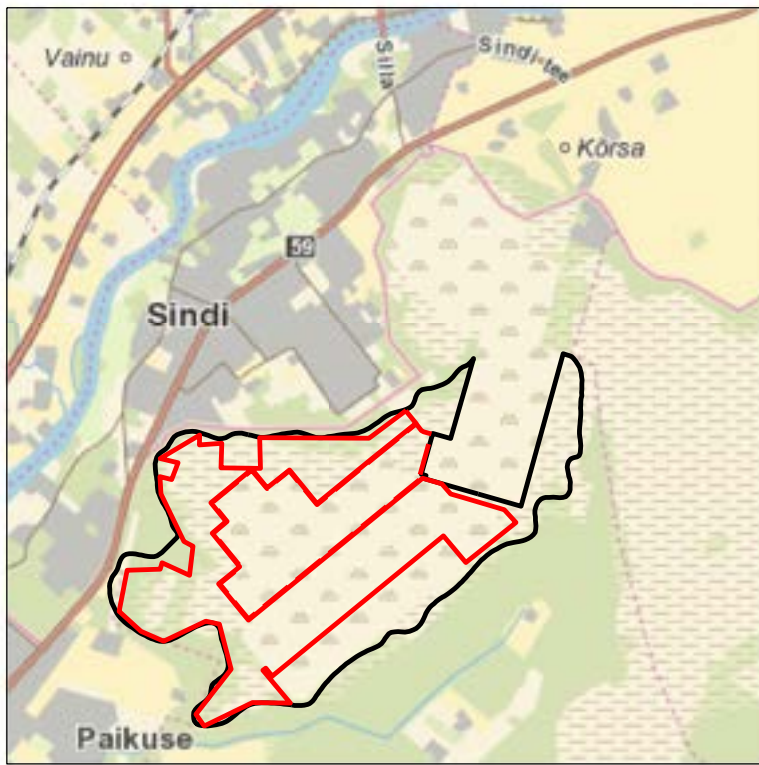
/ allkirjastatud digitaalselt /

Taotluse koostas 06.02.2020. a:

Kristel Veersalu
OÜ Inseneribüroo STEIGER
Mäeinsener

/ allkirjastatud digitaalselt /

ASENDIPLAAN
M 1 : 50 000

Baaskaardileht 5332 Pärnu

Mäeeraldise piiripunktide koordinaadid			Mäeeraldise teenindusmaa piiripunktide koordinaadid		
Nr	X	Y	Nr	X	Y
1	6 472 900,73	539 382,42	1'	6 472 900,73	539 382,42
2	6 472 819,96	539 448,96	2'	6 472 819,96	539 448,96
3	6 472 627,61	539 216,73	3'	6 472 627,61	539 216,73
4	6 472 586,90	539 167,59	4'	6 472 586,90	539 167,59
5	6 472 280,43	538 797,60	5'	6 472 280,43	538 797,60
6	6 472 507,37	538 609,32	6'	6 472 507,37	538 609,32
7	6 472 385,54	538 459,74	7'	6 472 385,54	538 459,74
8	6 472 501,28	538 358,67	8'	6 472 501,28	538 358,67
9	6 472 293,65	538 097,64	9'	6 472 293,65	538 097,64
10	6 472 171,40	538 198,89	10'	6 472 171,40	538 198,89
11	6 472 096,71	538 108,65	11'	6 472 096,71	538 108,65
12	6 471 871,01	538 295,40	12'	6 471 871,01	538 295,40
13	6 471 753,65	538 146,99	13'	6 471 753,65	538 146,99
14	6 471 515,48	538 341,15	14'	6 471 515,48	538 341,15
15	6 472 394,18	539 419,17	15'	6 472 394,18	539 419,17
16	6 472 453,70	539 492,21	16'	6 472 453,70	539 492,21
17	6 472 417,31	539 619,47	17'	6 472 417,31	539 619,47
18	6 472 348,24	539 677,41	18'	6 472 348,24	539 677,41
19	6 472 319,63	539 779,11	19'	6 472 319,63	539 779,11
20	6 472 305,80	539 826,03	20'	6 472 305,80	539 826,03
21	6 472 244,76	540 032,94	21'	6 471 815,23	539 676,77
22	6 472 160,15	540 109,56	22'	6 471 175,06	538 897,91
23	6 471 896,54	539 778,78	23'	6 470 966,53	538 644,52
24	6 472 073,09	539 630,31	24'	6 470 966,90	538 616,51
25	6 471 145,49	538 498,14	25'	6 470 970,19	538 366,71
26	6 471 198,18	538 455,05	26'	6 470 815,67	538 046,72
27	6 471 182,67	538 435,98	27'	6 470 892,41	537 992,45
28	6 470 966,90	538 616,51	28'	6 471 190,43	538 226,62
29	6 470 970,19	538 366,71	29'	6 471 488,63	538 147,78
30	6 470 815,67	538 046,72	30'	6 471 507,38	538 057,78
31	6 470 892,41	537 992,45	31'	6 471 375,79	537 779,90
32	6 471 190,43	538 226,62	32'	6 471 432,67	537 621,26
33	6 471 488,63	538 147,78	33'	6 471 561,18	537 469,11
34	6 471 507,38	538 057,78	34'	6 471 845,74	537 537,64
35	6 471 375,79	537 779,90	35'	6 471 851,41	537 755,89
36	6 471 432,67	537 621,26	36'	6 471 894,49	537 769,35
37	6 471 561,18	537 469,11	37'	6 471 811,17	537 951,12
38	6 471 845,74	537 537,64	38'	6 472 003,92	537 973,78
39	6 471 851,41	537 755,89	39'	6 472 034,30	537 901,08
40	6 471 894,49	537 769,35	40'	6 472 347,46	537 754,73
41	6 471 811,17	537 951,12	41'	6 472 464,98	537 754,84
42	6 472 003,92	537 973,78	42'	6 472 445,52	537 831,83
43	6 472 034,30	537 901,08	43'	6 472 555,57	537 874,41
44	6 472 347,46	537 754,73	44'	6 472 584,87	537 757,12
45	6 472 464,98	537 754,84	45'	6 472 738,43	538 018,13
46	6 472 445,52	537 831,83	46'	6 472 674,72	538 015,57
47	6 472 555,57	537 874,41	47'	6 472 685,40	538 164,46
48	6 472 584,87	537 757,12	48'	6 472 522,22	538 158,54
49	6 472 738,43	538 018,13	49'	6 472 519,14	538 419,01
50	6 472 674,72	538 015,57	50'	6 472 720,82	538 414,91
51	6 472 685,40	538 164,46	51'	6 472 717,58	539 137,60
52	6 472 522,22	538 158,54			
53	6 472 519,14	538 419,01			
54	6 472 720,82	538 414,91			
55	6 472 717,58	539 137,60			

Pindala 174,39 ha

Pindala 210,19 ha

- 1 Mäeeraldise piir, piiripunkt ja piiripunkti number
- 1' Mäeeraldise teenindusmaa piir, piiripunkt ja piiripunkti number
- Külgneva mäeeraldise piir
- Külgneva mäeeraldise teenindusmaa piir
- Aktiivse tarbevaru piir (aT), Passiivse tarbevaru piir (pT)

- Kõrsasoo 56801:001:1364
- Katastriüksuse nimi, piir ja tunnus
- Geoloogilise läbilõike joon
- Maapinna samakõrgusjoon, m
- Lamami samakõrgusjoon, m

- 54-13
11,09
0,20
0,50
- 11,92
17.04.2018

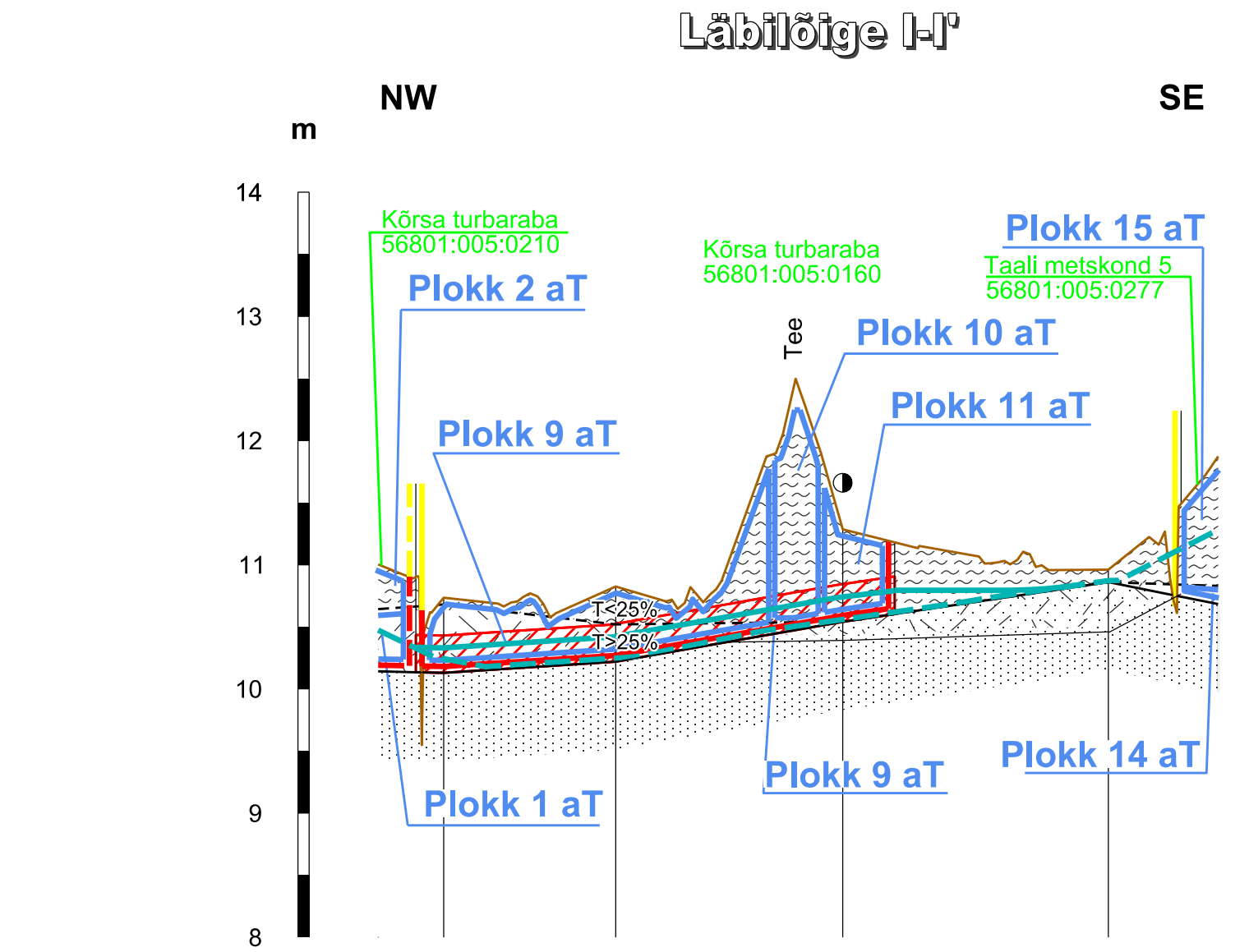
- Sondeerimispunkti number
- Maapinna abs kõrgus, m
- Vähelagunenud turbakihi paksus, m
- Turbakihi kogupaksus, m
1988. a detailiuringu sondeerimispunkt
- Turba proovivõtupunkt
- Geodeetiline märk
- Veetaseme abs. kõrgus
- Möödamise kuupäev

- Veehaarde sanitaarkaitseala
- Elektripaigaldise kaitsevöönd
- Ranna või kalda piiranguvöönd
- Teekaitsevöönd
- Vee- ja kanal. kaitsevöönd

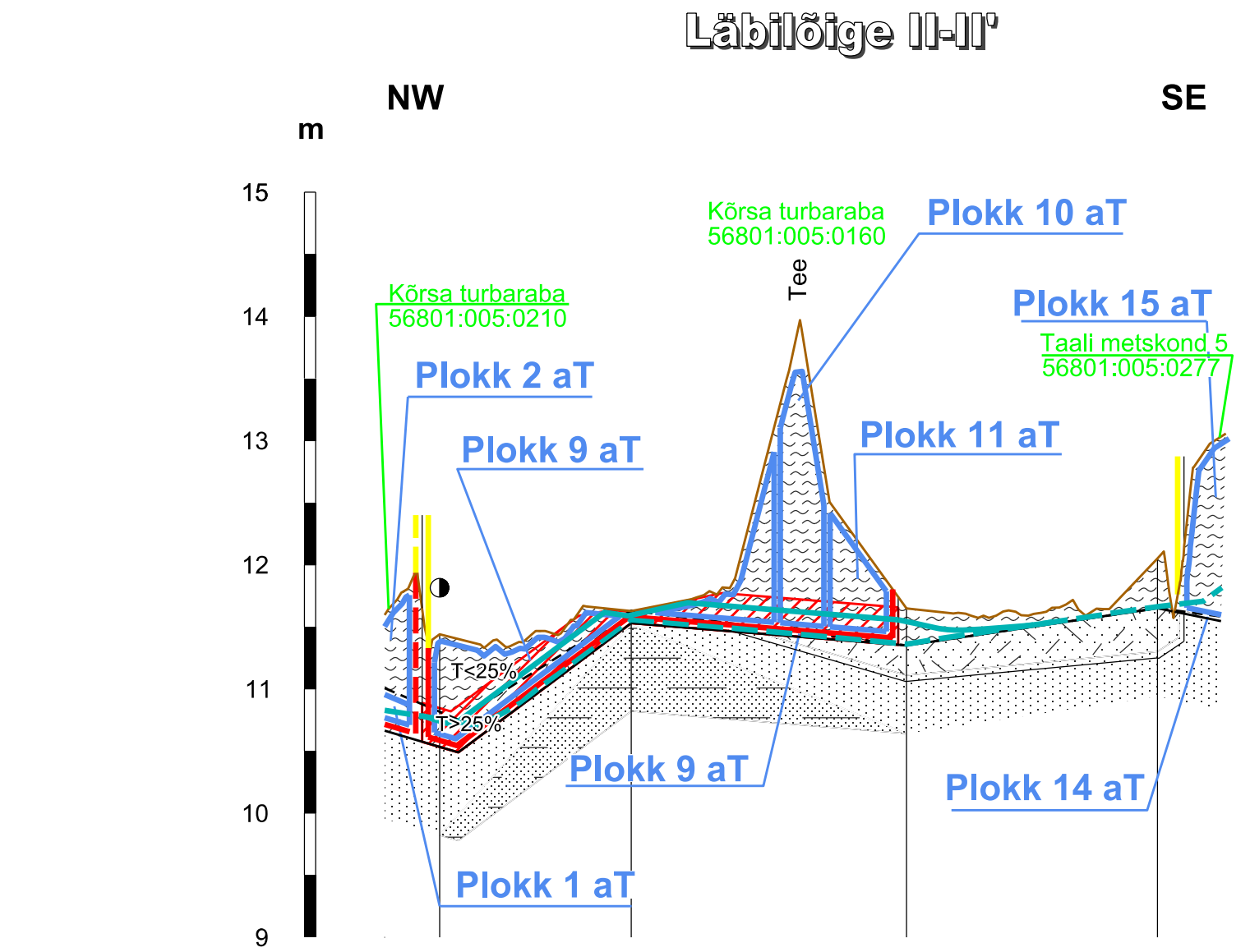
Märkused:

- Koordinaadid L-Est 97 süsteemis, kõrgused EH 2000 süsteemis.
- Lähtekoordinaadid ja kõrgus: Trimble VRS Now baasjaamade võrk.
- Asendiplaan: Maa-ameti X-GIS kaardirakendus, baaskaardileht 5332 Pärnu.
- Kasutatud on Maa-ameti väljastatud katastriüksuste piirandmeid (seisuga 06.11.2018).
- Plaan koostamisel on kasutatud:
 - Kõrsa ja Kõrsa II turbatootmisala topograafilise ja varu arvutuse plaani seisuga 07.05.2018 (OÜ Inseneribüroo STEIGER, töö 18/2118);
 - Pärnu rajooni Kõrsa turbamaardla lääneosa detailiuringu aruannet (TK Eesti Geoloogia, 1988).
- Mäeeraldise plaan on kujutatud mõõtkavas 1 : 5 000, kuna suurema mõõtkavalisel joonisel ei ole võimalik antud objekti kujutada.
- Kasutatud tarkvara: Bentley PowerCivil for Baltics V8i (litsents: 70000661800020).

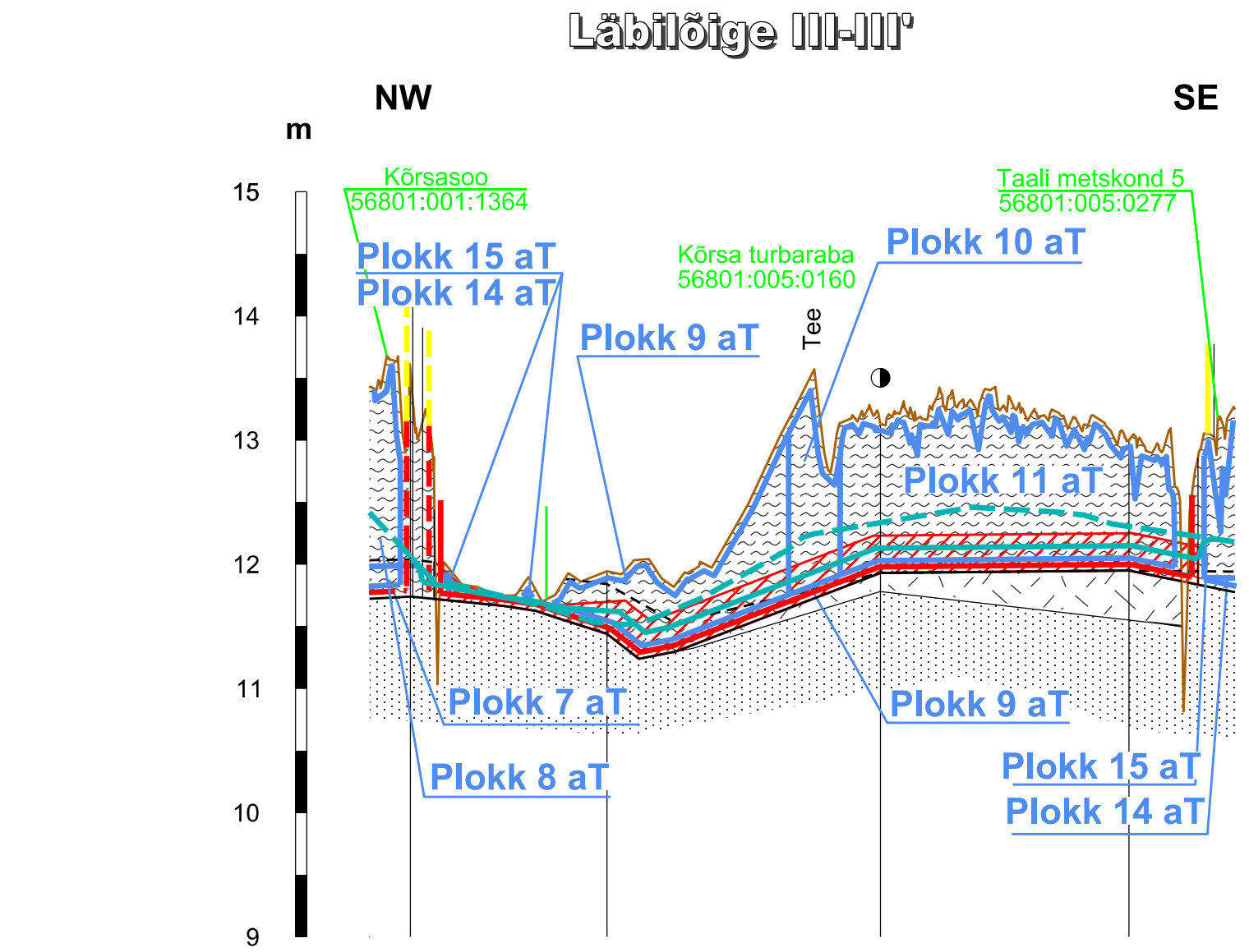
Objekti nimetus ja aadress Kõrsa turbatootmisala Kõrsa turbamaardla Pärnu maakond, Pärnu linn		Joonise sisu Mäeeraldise plaan	
Loa omanik Pärmumaa, Pärnu linn, Pärniniidu tn 5/a, 80042 info@jiffy.ee		Joonis nr 1 / 3 Möötkava 1 : 5 000	
OÜ Inseneribüroo STEIGER Männiku tee 104, 11216 Tallinn +372 668 1011, info@steiger.ee		Koostas Kristel Veersalu Kinnitas Erki Vaguri	
		Kuupäev 06.01.2020 Töö nr 18/2369	

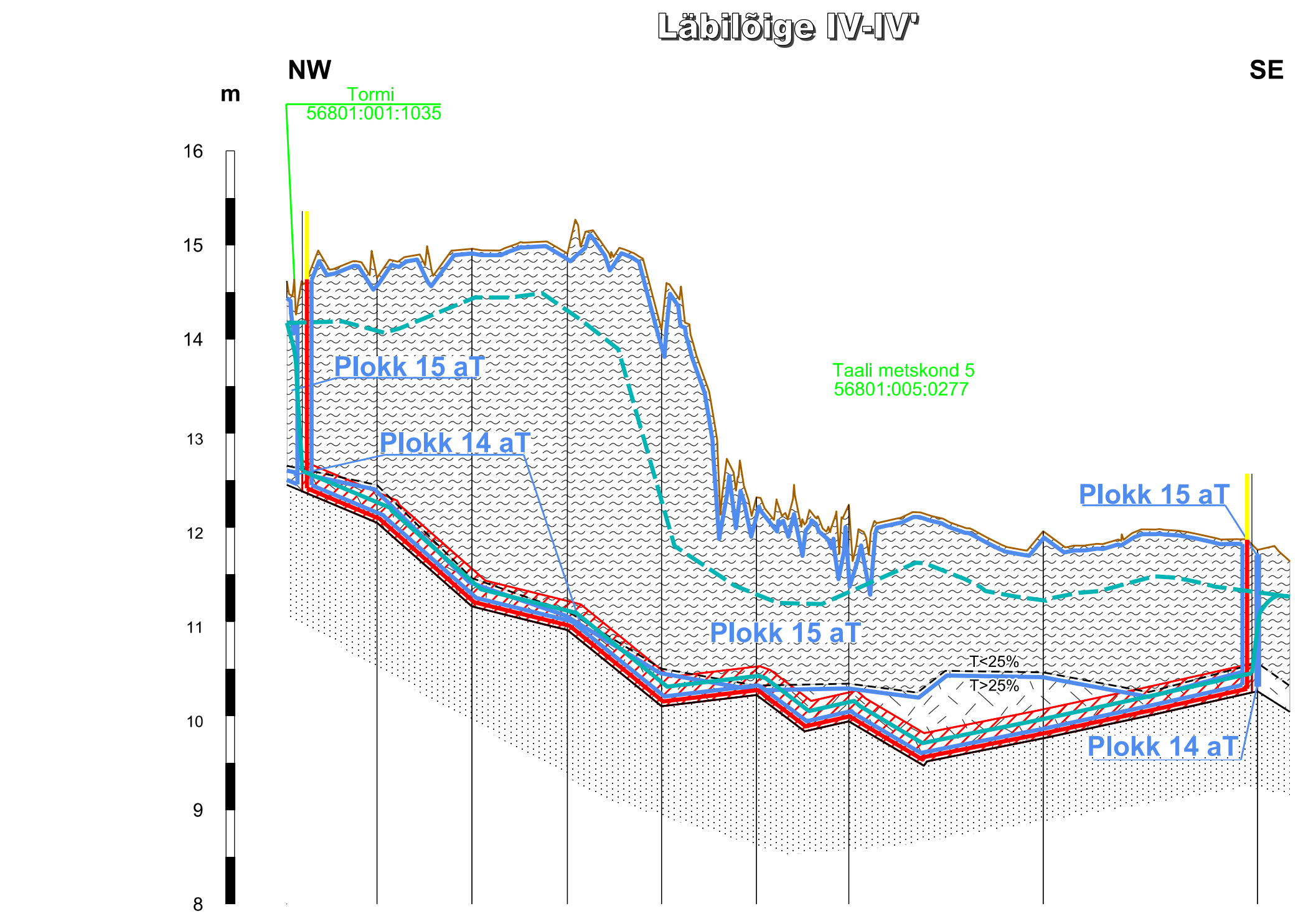
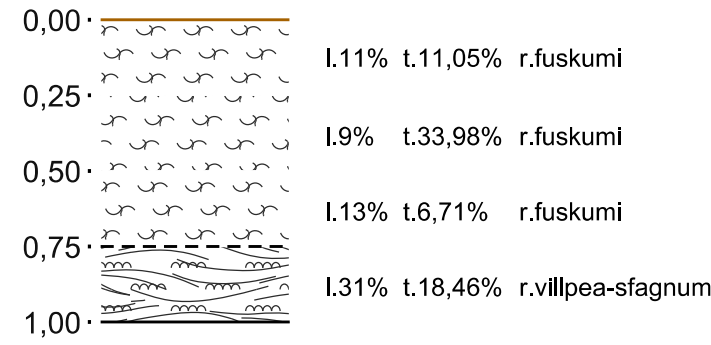
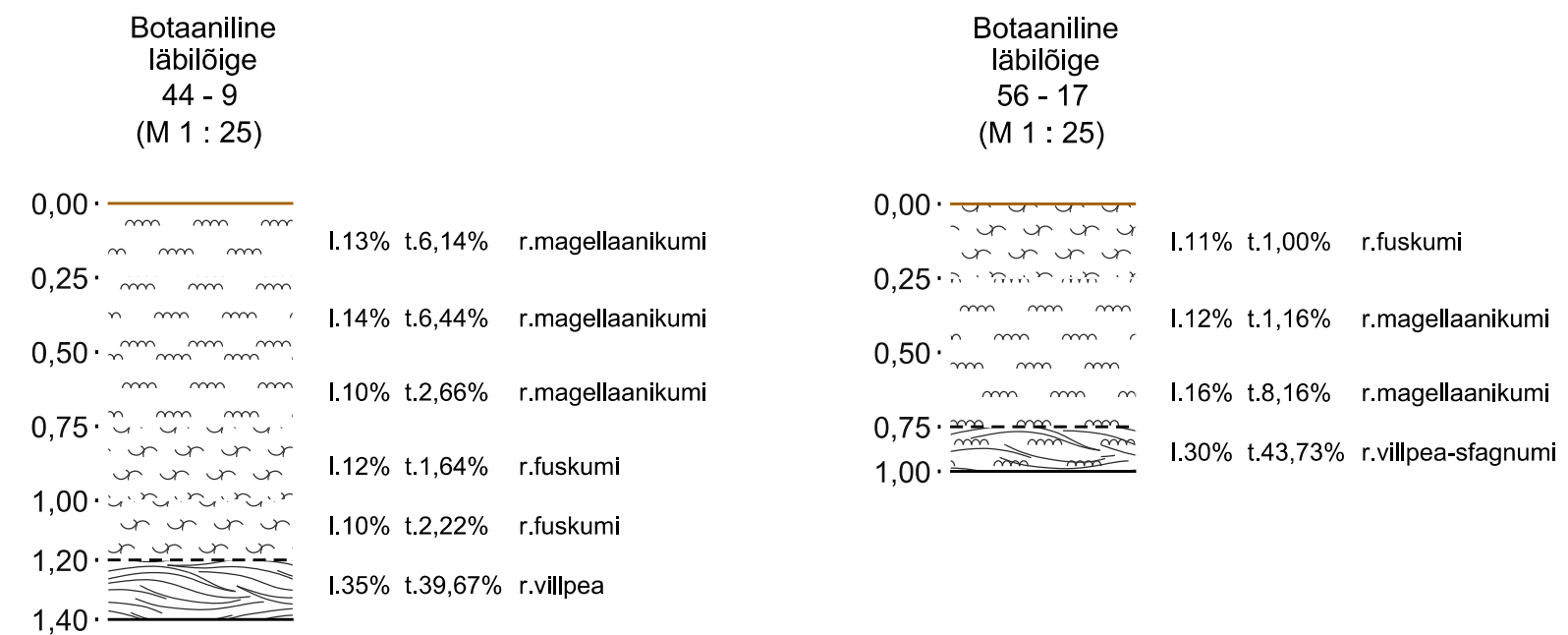
Piketi nr	56-14	56-15	56-17	56-19
Maapinna abs kõrgus, m	10,73	10,82	11,29	10,96
Lamami abs kõrgus, m	10,13	10,22	10,54	10,86
Turbalasundi kogupaksus, m	0,60	0,60	0,75	0,10
Vähelag, turbakihi paksus, m	0,05	0,30	0,75	0,10
Vahekaugused, m		139	183	214

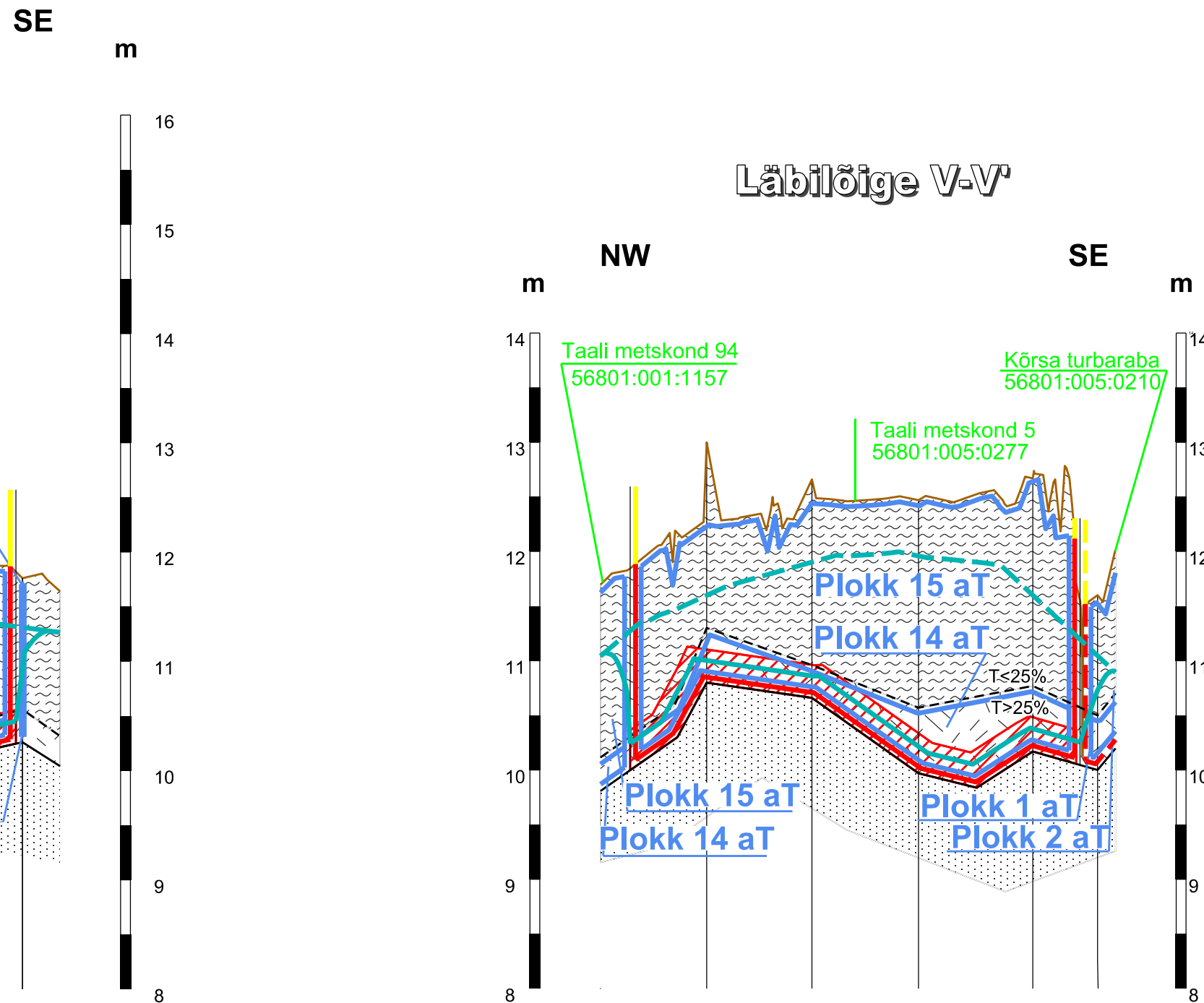
Piketi nr	50-10	50-11	50-13	50-15
Maapinna abs kõrgus, m	11,47	11,63	11,65	12,05
Lamami abs kõrgus, m	10,47	11,53	11,35	11,65
Turbalasundi kogupaksus, m	1,00	0,10	0,30	0,40
Vähelag, turbakihi paksus, m	0,75	-	0,30	0,40
Vahekaugused, m		154	221	202

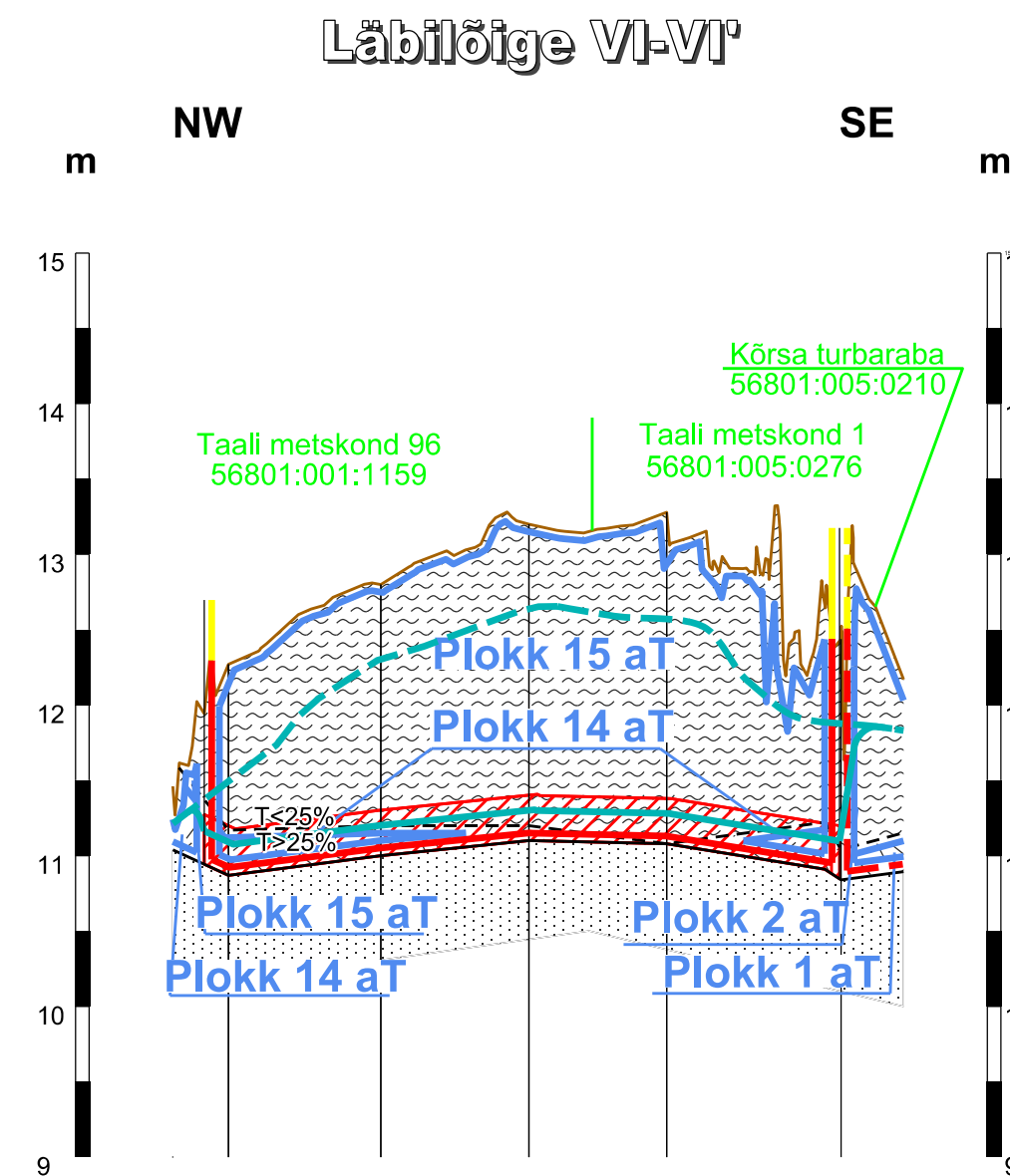
Piketi nr	XLIV-5	44-7	44-9	44-11
Maapinna abs kõrgus, m	13,94	11,94	13,13	13,00
Lamami abs kõrgus, m	11,74	11,44	11,93	11,95
Turbalasundi kogupaksus, m	2,20	0,50	1,20	1,05
Vähelag, turbakihi paksus, m	1,90	0,10	1,20	1,05
Vahekaugused, m		158	220	200

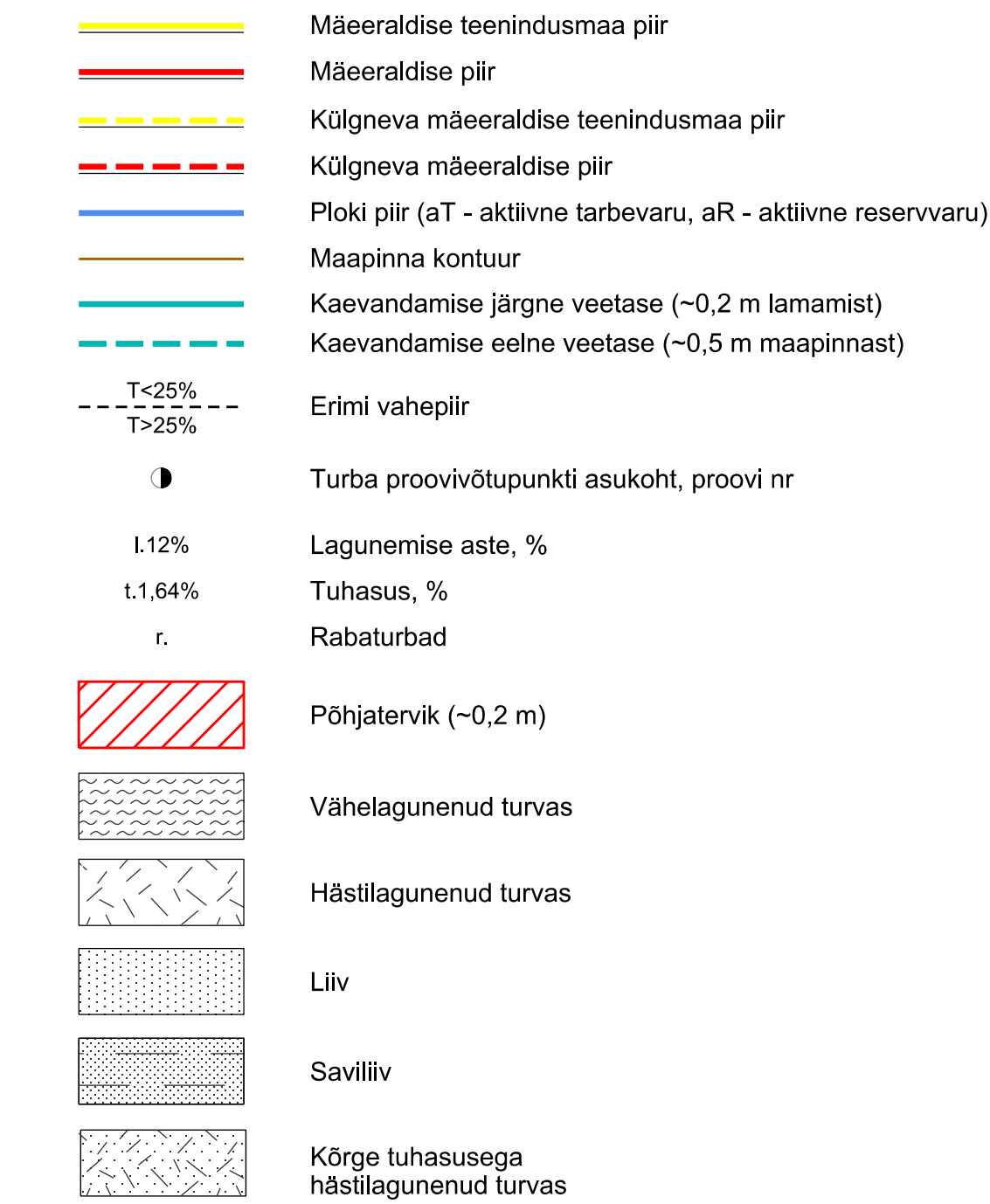
Piketi nr	LX-7	LX-8	LX-9	LX-10	LX-11	LX-12	LXI-15	LXII-14
Maapinna abs kõrgus, m	14,65	14,96	14,91	14,10	12,32	12,24	11,96	11,76
Lamami abs kõrgus, m	12,05	11,16	10,91	10,10	10,22	9,94	9,76	10,26
Turbalasundi kogupaksus, m	2,60	3,80	4,00	4,00	2,10	2,30	2,20	1,50
Vähelag, turbakihi paksus, m	2,20	3,50	3,80	3,60	2,00	1,90	1,50	1,20
Vahekaugused, m		101	101	100	101	98	207	228

Piketi nr	LV-0	LV-1	LV-2	LV-3	55-4
Maapinna abs kõrgus, m	13,00	12,66	12,47	12,67	11,60
Lamami abs kõrgus, m	10,80	10,66	9,97	10,17	10,00
Turbalasundi kogupaksus, m	2,20	2,00	2,50	2,50	1,60
Vähelag, turbakihi paksus, m	1,70	1,70	1,90	1,90	1,10
Vahekaugused, m		96	97	105	59

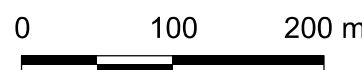
Piketi nr	XLIX-1	XLIX-2	XLIX-3	XLIX-4	49-6
Maapinna abs kõrgus, m	12,27	12,80	13,20	13,28	12,44
Lamami abs kõrgus, m	10,87	11,00	11,10	11,08	10,84
Turbalasundi kogupaksus, m	1,40	1,80	2,10	2,20	1,60
Vähelag, turbakihi paksus, m	1,10	1,60	2,00	2,20	1,40
Vahekaugused, m		101	98	91	116

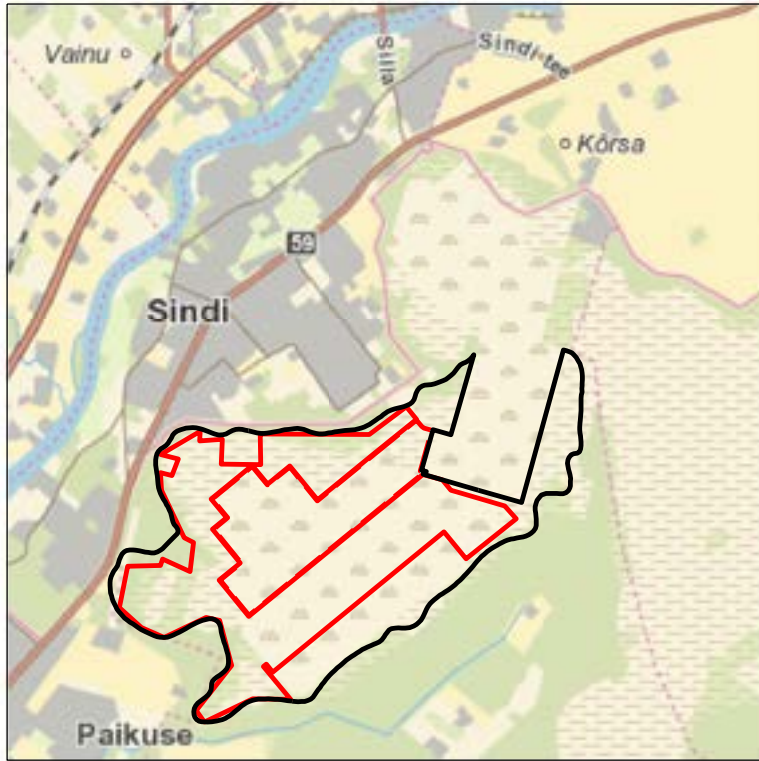
Märkused:

- Kõrgused EH 2000 süsteemis.
- Läbilõigete koostamisel on kasutatud:
 - Kõrsa ja Kõrsa II turbatootmisala topograafilise ja varu arvutuse plaani seisuga 07.05.2018 (OÜ Inseneribüroo STEIGER, töö 18/2118);
 - Pärnu rajooni Kõrsa turbamaardla lääneosa detailuuringu aruannet (TK Eesti Geoloogia, 1988).
- Turbalamami setete paksus on illustriatiivne.
- Kasutatud tarkvara: Bentley PowerCivil for Baltics V8i (litsents: 70000661800020).

Objekti nimetus ja aadress Kõrsa turbatootmisala Kõrsa turbamaardla Pärnu maakond, Pärnu linn	Joonise sisu Geoloogilised läbilõiked I - I' ... VI - VI'
Loa omanik Jiffy Products Estonia AS Pärnumaa, Pärnu, Pärnu linn, Papiidüü Sa, 80042 info@jiffy.ee	Joonis nr 2 / 3 Mõõtkava H 1 : 5 000 V 1 : 100
OÜ Inseneribüroo STEIGER Männiku tee 104, 11216 Tallinn +372 668 1011, info@steiger.ee	Koostas Kristel Veersalu Kinnitas Erki Vaguri
Kuupäev 06.01.2020	Töö nr 18/2369

ASENDIPLAAN
M 1 : 50 000

Baaskaardileht 5332 Pärnu

Mäeeraldise piiripunkti
koordinaadid

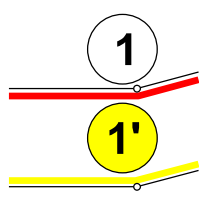
Nr	X	Y
1	6 472 900,73	539 382,42
2	6 472 819,96	539 448,96
3	6 472 627,61	539 216,73
4	6 472 586,90	539 167,59
5	6 472 280,43	538 797,60
6	6 472 507,37	538 609,32
7	6 472 385,54	538 459,74
8	6 472 501,28	538 358,67
9	6 472 293,65	538 097,64
10	6 472 171,40	538 198,89
11	6 472 096,71	538 108,65
12	6 471 871,01	538 295,40
13	6 471 753,65	538 146,99
14	6 471 515,48	538 341,15
15	6 472 394,18	539 419,17
16	6 472 453,70	539 492,21
17	6 472 417,31	539 619,47
18	6 472 348,24	539 677,41
19	6 472 319,63	539 779,11
20	6 472 305,80	539 826,03
21	6 472 244,76	540 032,94
22	6 472 160,15	540 109,56
23	6 471 896,54	539 778,78
24	6 472 073,09	539 630,31
25	6 471 145,49	538 498,14
26	6 471 198,18	538 455,05
27	6 471 182,67	538 435,98
28	6 470 966,90	538 616,51
29	6 470 970,19	538 366,71
30	6 470 815,67	538 046,72
31	6 470 892,41	537 992,45
32	6 471 190,43	538 226,62
33	6 471 488,63	538 147,78
34	6 471 507,38	538 057,78
35	6 471 375,79	537 779,90
36	6 471 432,67	537 621,26
37	6 471 561,18	537 469,11
38	6 471 845,74	537 537,64
39	6 471 851,41	537 755,89
40	6 471 894,49	537 769,35
41	6 471 811,17	537 951,12
42	6 472 003,92	537 973,78
43	6 472 034,30	537 901,08
44	6 472 347,46	537 754,73
45	6 472 464,98	537 754,84
46	6 472 445,52	537 831,83
47	6 472 555,57	537 874,41
48	6 472 584,87	537 757,12
49	6 472 738,43	538 018,13
50	6 472 674,72	538 015,57
51	6 472 685,40	538 164,46
52	6 472 522,22	538 158,54
53	6 472 519,14	538 419,01
54	6 472 720,82	538 414,91
55	6 472 717,58	539 137,60

Mäeeraldise teenindusmaa
piiripunkti koordinaadid

Nr	X	Y
1'	6 472 900,73	539 382,42
2'	6 472 819,96	539 448,96
3'	6 472 627,61	539 216,73
4'	6 472 586,90	539 167,59
5'	6 472 280,43	538 797,60
6'	6 472 507,37	538 609,32
7'	6 472 385,54	538 459,74
8'	6 472 501,28	538 358,67
9'	6 472 293,65	538 097,64
10'	6 472 171,40	538 198,89
11'	6 472 096,71	538 108,65
12'	6 471 871,01	538 295,40
13'	6 471 753,65	538 146,99
14'	6 471 515,48	538 341,15
15'	6 472 394,18	539 419,17
16'	6 472 453,70	539 492,21
17'	6 472 417,31	539 619,47
18'	6 472 348,97	539 676,80
19'	6 472 328,13	539 751,25
20'	6 472 194,57	540 204,40
21'	6 471 815,23	539 676,77
22'	6 471 175,06	538 897,91
23'	6 470 966,53	538 644,52
24'	6 470 966,90	538 616,51
25'	6 470 970,19	538 366,71
26'	6 470 815,67	538 046,72
27'	6 470 892,41	537 992,45
28'	6 471 190,43	538 226,62
29'	6 471 488,63	538 147,78
30'	6 471 507,38	538 057,78
31'	6 471 375,79	537 779,90
32'	6 471 432,67	537 621,26
33'	6 471 561,18	537 469,11
34'	6 471 845,74	537 537,64
35'	6 471 851,41	537 755,89
36'	6 471 894,49	537 769,35
37'	6 471 811,17	537 951,12
38'	6 472 003,92	537 973,78
39'	6 472 034,30	537 901,08
40'	6 472 347,46	537 754,73
41'	6 472 464,98	537 754,84
42'	6 472 445,52	537 831,83
43'	6 472 555,57	537 874,41
44'	6 472 584,87	537 757,12
45'	6 472 738,43	538 018,13
46'	6 472 674,72	538 015,57
47'	6 472 685,40	538 164,46
48'	6 472 522,22	538 158,54
49'	6 472 519,14	538 419,01
50'	6 472 720,82	538 414,91
51'	6 472 717,58	539 137,60

Pindala 210,19 ha

Pindala 174,39 ha

Mäeeraldise piir, piiripunkt ja piiripunkti number

Mäeeraldise teenindusmaa piir, piiripunkt ja piiripunkti number

Külgneva mäeeraldise piir

Külgneva mäeeraldise teenindusmaa piir

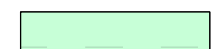
Aktiivse tarbevaru piir (aT),
Passiivse tarbevaru piir (pT)

Kõrsasoo
56801:001:1364

Katastriüksuse nimi, piir ja tunnus

Maapinna samakõrgusjoon, m

Taastuva soos kõlvik (210,19 ha)

54-13
11,09
0,20
0,50

Sondeerimispunkti number
Maapinna abs kõrgus, m
Vähelagunenud turbakihi paksus, m
Turbakihi kogupaksus, m
1988. a detailuuringu sondeerimispunkt
Turba proovivõtupunkt
Geodeetiline märk

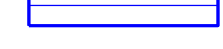
Veehaarde sanitaarkaitseala

Elektripaigaldise kaitsevöönd

Ranna või kalda piiranguvöönd

Teekaitsevöönd

Vee- ja kanal. kaitsevöönd

Märkused:

- Koordinaadid L-Est 97 süsteemis, kõrgused EH 2000 süsteemis.
- Lähtekoordinaadid ja kõrgus: Trimble VRS Now baasjaamade võrk.
- Asendiplaan: Maa-ameti X-GIS kaardirakendus, baaskaardileht 5332 Pärnu.
- Kasutatud on Maa-ameti väljastatud katastriüksuste piirandmeid (seisuga 06.11.2018).
- Korrastatud ala plaan on kujutatud mõõtkavas 1 : 5 000, kuna suurema mõõtkavalisel joonisel ei ole võimalik antud objekti kujutada.
- Kasutatud tarkvara: Bentley PowerCivil for Baltics V8i (litsents: 70000661800020).

Objekti nimetus ja aadress Kõrsa turbatootmisala Kõrsa turbamaardla Pärnu maakond, Pärnu linn	Joonise sisu Korrastatud ala plaan
Loa omanik Pärnumaa, Pärnu linn, Päriniidu tn 5a/a, 80042 info@jiffy.ee	Joonis nr 3 / 3 Mõõtkava 1 : 5 000
OÜ Inseneribüroo STEIGER Männiku tee 104, 11216 Tallinn +372 668 1011, info@steiger.ee	Koostas Kristel Veersalu Kinnitas Erki Vaguri
Kuupäev 06.01.2020	Tõõ nr 18/2369

KESKKONNAAMET

Karmo Leemet
AS Jiffy Products Estonia
karmo@jiffy.ee

18.03.2020 nr 12-2/20/122-4

**Keskkonnamõju hindamise algatamine
AS Jiffy Products Estonia Kõrsa
turbatootmisala keskkonnavalua taotlusele**

Austatud Karmo Leemet

AS Jiffy Products Estonia (registrikood 10053049; aadress Papiniidu tn 5a/1, Pärnu linn, Pärnumaa, 80042) esitas 03.12.2019 maavara kaevandamise keskkonnavalua (edaspidi *keskkonnavalua*) taotluse (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis dokumendihaldussüsteemis 03.12.2019 kirjana nr 12-2/19/521) Kõrsa turbatootmisalale.

Tegemist on olemasoleva turbatootmisalaga, mida soovitakse laiendada. Selline mäeeraldis laiendamine on vajalik, kuna sellisel juhul on võimalik ammendada kogu Kõrsa turbamaardla ning vältida selliste maavaraplokkide tekkimist, mille hilisem iseseisev kasutamine ei ole majanduslikult põhjendatud.

Keskkonnavalua taotletakse Pärnu maakonnas Pärnu linnas Seljametsa külas riigimaal olevatele katastriüksustele Kõrsa turbaraba (katastritunnus 56801:005:0160), Taali metskond 5 (katastritunnus 56801:005:0277), Taali metskond 94 (katastritunnus 56801:001:1157), Taali metskond 96 (katastritunnus 56801:001:1159), Kõrsasoo (katastritunnus 56801:001:1364), Taali metskond 95 (katastritunnus 56801:001:1158), Taali metskond 1 (katastritunnus 56801:005:0276) ja Kõrsa (katastritunnus 56801:001:1363). Taotletav mäeeraldis hõlmab Kõrsa turbamaardla (registrikaart nr 0092) hästilagunenud turba aktiivse tarbevaru 9, 14 plokki, vähelagunenud turba aktiivse tarbevaru 10, 11, 15 plokki, hõlmates neist 14 ja 15 plokki osaliselt.

Taotletava Kõrsa turbatootmisala mäeeraldis pindala on 174,39 ha ja mäeeraldis teenindusmaa pindala 210,19 ha. Keskkonnavalua taotluse kohaselt on seisuga 31.03.2019 Kõrsa turbatootmisala mäeeraldis vähelagunenud turba aktiivse tarbevaru kogus 261 tuhat t ja kaevandatav varu on 261 tuhat t ning hästilagunenud turba aktiivse tarbevaru kogus 143 tuhat t ja kaevandatav varu on 77 tuhat t. Maavara kaevandamise maksimaalseks aastamääraks taotletakse 7 tuhat t, maavara kasutusaladeks on põllumajandus- ja kütteturvas. Taotletava loa kehtivusaeg on 30 aastat.

Keskkonnaamet võttis 11.03.2020 kirjaga nr 12-2/20/122 Kõrsa turbatootmisala keskkonnavalua taotluse menetlusse. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi ka *KeÜS*) § 47 lõike 2 alusel avalikustas Keskkonnaamet 16.03.2020 teate Kõrsa turbatootmisala keskkonnavalua

taotluse menetlusse võtmise kohta ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded (www.ametlikudteadaanded.ee).

Keskkonnaamet kontrollis keskkonnaloo taotluse vastavust maapõueseaduses (edaspidi ka *MaaPS*) ja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanuhtimissüsteemi seaduses (edaspidi ka *KeHJS*) sätestatud nõuetele. Taotlus vastas esitatud nõuetele.

Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (edaspidi ka KeÜS) § 47 lõike 2 alusel avalikustas Keskkonnaamet 16.03.2020 teate keskkonnaloo taotluse menetlusse võtmise kohta ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded (www.ametlikudteadaanded.ee).

KeHJS § 11 lõike 2 kohaselt vaatab otsustaja tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse kavandatava tegevuse keskkonnamõju hindamise (edaspidi ka *KMH*) algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes 1 nimetatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul. KeHJS § 9 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja, MaaPS § 48 järgi annab kaevandamiseks keskkonnaloo Keskkonnaamet. Seega, *KMH* algatamise või algatamata jätmise otsuse tegemine kuulub Keskkonnaameti pädevusse.

KeHJS § 3 lõige 1 punkti 1 kohaselt tuleb hinnata keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusloa või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju. KeHJS § 6 lõige 1 punkt 28 sätestab olulise keskkonnamõjuga tegevusena turba kaevandamise suuremal kui 150 hektari suurusel alal. KeHJS § 11 lõike 3 järgi KeHJS § 6 lõikes 1 nimetatud tegevuse korral algatatakse kavandatava tegevuse *KMH* selle vajadust põhjendamata, s.o *KMH* on kohustuslik.

KeHJS § 11 lõike 6 kohaselt, kui kavandatava tegevusega kaasneb eeldatavalt oluline keskkonnamõju, jätab otsustaja selle *KMH* algatamata, kui eelhinnangu tulemusena selgub, et kavandatava tegevuse keskkonnamõju on juba *KMH* või keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi ka *KSH*) käigus asjakohaselt hinnatud ja otsustajal on tegevusloa andmiseks piisavalt teavet. Keskkonnaametile teadaolevalt ei ole varem taotletaval alal kavandatava tegevuse *KMH*-d ega *KSH*-d läbi viidud.

Keskkonnaamet on seisukohal, et kuna keskkonnaluba taotletakse osaliselt uuele kaevandamisega rikkumata looduslikule alale ning kogu turbatootmisala pindala on üle 150 ha, on keskkonnamõju hindamine KeHJS § 6 lõige 1 punkti 28 kohaselt kohustuslik.

Arvestades eeltoodut ning tuginedes KeHJS § 3 lõige 1 punktile 1, § 6 lõige 1 punktile 28, § 9, § 11 lõigetele 2 ja 3, MaaPS §-le 48 ning Keskkonnaameti peadirektori 15.08.2016 käskkirja nr 1-1/16/306 „Osakondade põhimääruse kinnitamine“ lisa 1 „Keskkonnanosakonna põhimääruse kinnitamine“ punktidele 2.5.1, 2.5.2 ja 3.9.4 algatab Keskkonnaamet *KMH* Kõrsa turbatootmisala keskkonnaloo taotluse menetluse raames.

Keskkonnauuringute vajadus tuleb selgitada *KMH* programmi koostamise käigus. *KMH* menetlusi ei liideta ning teadaoleva informatsiooni alusel ei ole eeldada piiriülese keskkonnamõju ilmnemist.

KeHJS § 13 kohaselt tuleb AS-il Jiffy Products Estonia koostada koostöös juhteksperdi või eksperdirühmaga juhteksperdi juhtimisel *KMH* programm. Litsentseeritud juhteksperdi nimekirja leiab Keskkonnaministeeriumi veebilehelt: <http://www.envir.ee/et/kmh-litsentsikomisjon>.

KeHJS § 18 lõike 7 kohaselt, kui AS Jiffy Products Estonia ei ole 18 kuu jooksul käesoleva *KMH* algatamise otsusest arvates esitanud Keskkonnaametile *KMH* programmi KeHJS § 18 kohaseks nõuetele vastavuse kontrollimiseks, jätab Keskkonnaamet Kõrsa

turbatootmisala keskkonnaloa taotluse läbi vaatamata ja tagastab selle taotlejale. Keskkonnaamet rõhutab, et enne KMH programmi nõuetele vastavuse kontrollimiseks esitamist tuleb läbida vastavalt KeHJS §-dele 15¹-17 KMH programmi kohta seisukoha küsimise etapp, KMH programmi avalikustamine ja selle tulemustega arvestamine.

KeHJS § 11 lõike 11 kohaselt Kõrsa turbatootmisala keskkonnaloa taotluse menetlus peatub kuni KMH aruande nõuetele vastavaks tunnistamise otsusest teavitamiseni ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded või KeHJS § 18 lõikes 7 sätestatud asjaolude ilmnemiseni.

Vastavalt KeHJS §-le 8 KMH-ga seotud kulud kannab AS Jiffy Products Estonia.

Tuginedes haldusmenetluse seaduse § 40 lõige 3 punktile 2 ei ole käesolevat otsustust edastatud arvamuste ja vastuväidete esitamiseks, kuivõrd AS Jiffy Products Estonia taotluses esitatud andmetest ei kalduta kõrvale ning puudub vajadus lisaandmete saamiseks. Samuti puudub käesoleval juhul Keskkonnaametil kaalutlusruum KMH algatamise üle otsustamiseks, kuivõrd antud juhul on KMH kohustuslik.

Keskkonnaamet teavitab KeHJS § 12 lõike 1 kohaselt käesoleva KMH algatamise otsusest 14 päeva jooksul ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ning puudutatud isikuid ja teisi menetlusosalisi eraldi kirjaga.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Martin Nurme
juhataja
maapõuebüroo
keskkonnaosakond

Marju Kuldmaa 776 2419
marju.kuldmaa@keskkonnaamet.ee

TRANSPORDIAMET

Keskkonnaamet

Teie 26.01.2021 nr 6-3/21/1629-2

Meie 29.01.2021 nr 8-5/21/2245-2

Kõrsa turba kaevandamisala KMH programm

Olete esitanud arvamuse avaldamiseks AS Jiffy Products Estonia Kõrsa turba kaevandamisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programmi eelnõu (koostaja: OÜ Inseneribüroo STEIGER, 2021).

Transpordiamet, tutvunud esitatud dokumentidega, leiab, et KMH programmi tuleb täiendada lahtise turba kui lenduva materjali transpordi nõuetega ja väljaveotee mahasõidu riigiteele 59 Pärnu-Tori rekonstrueerimise vajadusest lähtuvalt liiklusohutusest.

Anname teada, et maavara väljaveotee tuleb viia mustkatte alla minimaalselt 100 m enne ristumist riigiteega, sest vastavalt liiklusseaduse § 7² Tee kasutamisele esitatavad nõuded, lg 1 Keelatud on teed kahjustada ja risustada.

Programmi tuleb lisada ka seisukoht turba kaevandamise mõjust kliimale.

Peame KMH ekspertrühma koosseisu piisavaks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiit Harjak

juhtivspetsialist

taristu teenuste osakond

Rein Kallas

6119377 Rein.Kallas@transpordiamet.ee

Transpordiamet

Valge 4

11413 Tallinn

Teie: 29.01.2021 nr 8-5/21/2245-2

Meie: 04.10.2021 nr 02/04.10.21

Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programm

Esitasite oma 29.01.2021 a kirjas nr 8-5/21/2245-2 ettepanekud, kus palusite KMH programmi täiendada lahtise turba kui lenduva materjali transpordi nõuetega, ning palusite lähtuvalt liiklusohutusest arvestada väljaveotee riigiteele mahasõidu rekonstrueerimise vajadusega. Tõite oma kirjas välja, et väljaveotee tuleb viia mustkatte alla minimaalselt 100 m enne ristumist riigiteega, sest vastavalt liikluseaduse § 72 lg 1-le on keelatud teed kahjustada ja risustada. Samuti palusite programmi lisada seisukoht turba kaevandamise mõjust kliimale.

Märgime, et KMH programm on oluline KMH ulatuse ja detailsuse (muuhulgas ka hinnatavate mõjutegurite) piiritlemiseks, samas KMH aruandes hinnatakse keskkonnamõjusid ja pakutakse välja meetmeid nende ennetamiseks ja leevendamiseks. KMH aruandesse lisatakse info turba transpordi nõuetega ja käsitletakse vajadust viia väljaveotee mustkatte alla 100 m enne ristumist riigiteega. Samuti käsitletakse aruandes mahasõidu rekonstrueerimise vajadust. Lisaks oleme KMH programmis täpsustanud, et mõju kliimale hinnatakse läbi mõju kasvuhoonegaaside voogudele.

Lugupidamisega

/ allkirjastatud digitaalselt /

Karmo Leemet

Juhatuse liige

**Seisukoht Kõrsa turbatootmisala
laiendamise ja töötamisega
kaasneva KMH programmi kohta**

Keskkonnaamet esitas 26.01.2021 Rahandusministeeriumile seisukoha saamiseks Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (KMH) programmi, lähtudes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse §15¹ lõigetest 1 ja 4.

Riigi omandis olevatel kinnistutel paiknev Kõrsa turbatootmisala asub Pärnu linnas Seljametsa külas ning piirneb Sindi linna ja Paikuse aleviga. Turbatootmisalal toimub turba kaevandamine. Ettevõtte soovib kaevandamist jätkata ning laiendada, kuna suurele osale alale on rajatud juba kaevandamiseks vajalik infrastruktuur ning ettevõtte omab kvalifitseeritud personali ja turba tootmiseks vajalikku tehnikat. Kaevandatava turba varu on 338 tuhat tonni. Maavara plaanitakse kasutada aianduses ja energeetikas. Maksimaalseks aastaseks turba kaevandamise mahuks planeeritakse 7 tuhat tonni ja luba taotletakse 30 aastaks.

Pärnu maakonna planeeringu (kehtestatud 2018) kohaselt jääb mäeeraldis maavara kasutuse perspektiivi järgi I kategooriasse (maavarade kaevandamine on soodustatud, kaevandamistegevus toimub juba praegu ning kus on mõistlik kaevandamist jätkata) ja II kategooriasse (kaevandamise alustamiseks ei ole teada suuremaid takistusi). Samas kattub taotletav turbatootmisala maakonnaplaneeringus määratud puhkemetsaga ja vähesel määral Sindi väärtusliku maastikuga.

Tutvunud esitatud materjalidega ning lähtudes KeHJS § 15¹ lõikest 4 teeb Rahandusministeerium järgmised ettepanekud ja märkused KMH programmile.

1. KMH programmi peatüki 3.5 „Kavandatava tegevuse seos strateegiliste planeerimisdokumentidega“ osas juhime tähelepanu, et riigihalduse ministri 29.03.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/74 kehtestatud dokument on „Pärnu maakonna planeering“. Palume parandada maakonnaplaneeringu nimetus.
2. Kõrsa turbatootmisala piirneb Pärnu maakonna planeeringus näidatud ning Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneeringus „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn–Pärnu–Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 92,0- 170,0" (kehtestatud 2012) määratud Via Baltica trassikoridoriga. Palume KMH programmi peatükki 3.5 vastavalt täiendada ning arvestada aruande koostamisel perspektiivse Via Baltica Pärnu suure ümbersõiduga.
3. KMH programmi peatükis 3.5 on välja toodud Pärnu maakonna planeeringust tulenevad piirangud maavara kaevandamisele. Kajastamata on aga tingimus, mille kohaselt asustatud

alade piirkonnas on maavara kaevandamine problemaatiline tulenevalt kaasnevatest häiringutest elanikele ja seepärast tuleks eelistada sama maavara kaevandamist eemal asustatud aladest. Samuti on maakonnaplaneeringus sätestatud, et suur osa maavara kaevandamise negatiivsetest mõjudest on seotud materjali väljaveoga. Palume KMH programmi vastavalt täiendada ning tulenevalt nimetatud tingimusest hinnata aruande koostamisel võimalikke negatiivseid mõjusid Sindi linna ja Paikuse alevi elanikele ning seada mõjusid ärahoidvad meetmed turbatootmisala laiendamiseks ning turba kaevandamiseks. Puhkemetsa näha nii palju kui võimalik turbatootmisala ja tiheasustusalade vahele. Samuti pöörata KMH aruande koostamisel kõrgendatud tähelepanu kaevandatava materjali väljaveoga seotud mõjudele väljaveotee ääres paikevatele majapidamistele.

4. KMH programmi peatükis 3.8 „Kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimalustega kaasnev oluline keskkonnamõju eeldatavad mõjuallikad, mõjuala suurus ning mõjutatavad keskkonnaelemendid“ ning peatükis 4 „Hindamismetoodika“ on selgitatud, et hinnatakse, kas kavandatava tegevusega kaasnev müratase võib põhjustada normtaseme ületamist lähima õueala juures. Juhime Teie tähelepanu keskkonnaseadustiku üldosa seadusele. Seaduse eesmärk on keskkonnahäiringute vähendamine võimalikult suures ulatuses, et kaitsta keskkonda, inimese tervist, heaolu ja vara ning kultuuripärandit. Nimetatud seaduse § 3 lõike 1 kohaselt on keskkonnahäiring inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele, heaolule või varale või kultuuripärandile. Keskkonnahäiring on ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata. Kuna Kõrsa turbatootmisala asub väga ligidal Paikuse alevi ja Sindi linna elanikele (elanikke kokku ligikaudu 7000), siis palume KSH programmi vastavalt täiendada ning aruandes hinnata ka võimalikku keskkonnahäiringut. Seda nii maardlale lähedal asuvatele majapidamistele kui ka tiheasustusalade elanikele.

5. KMH programmi peatükis 6 „Arendaja, otsustaja, juhtekspert, ekspertrühma koosseis ja asjaomased asutused“ on määratud asjaomaseks asutuseks vaid Pärnu Linnavalitsus. Sõltuvalt asukohast ja võimalikest probleemidest palume lisada nimekirja asutused, kellelt on Keskkonnaamet KMH programmile küsinud seisukohta: Riigimetsa Majandamise Keskus, Tori Vallavalitsus, Transpordiamet, Põllumajandus- ja Toiduamet, Päästeamet, Terviseamet ja Rahandusministeerium.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kaia Sarnet

regionaalvaldkonna asekanstler

Raine Viitas 715 5865

Raine.Viitas@fin.ee

Rahandusministeerium

Suur-Ameerika 1

10122 Tallinn

Teie: 25.02.2021 nr 14-13/717-2

Meie: 04.10.08.2021 nr 03/04.10.21

Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programm

Esitasite järgmised ettepanekud ja märkused KMH programmile. Järgnevalt vastame Teie seisukohtadele nende esitamise järjekorras.

1. *KMH programmi peatüki 3.5 „Kavandatava tegevuse seos strateegiliste planeerimisdokumentidega“ osas juhime tähelepanu, et riigihalduse ministri 29.03.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/74 kehtestatud dokument on „Pärnu maakonna planeering“. Palume parandada maakonnaplaneeringu nimetus.*

KMH programmi on vastavalt parandatud.

2. *Kõrsa turbatootmisala piirneb Pärnu maakonna planeeringus näidatud ning Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneeringus „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn–Pärnu–Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 92,0- 170,0“ (kehtestatud 2012) määratud Via Baltica trassikoridoriga. Palume KMH programmi peatükki 3.5 vastavalt täiendada ning arvestada aruande koostamisel perspektiivse Via Baltica Pärnu suure ümbersõiduga.*

KMH programmi on vastavalt täiendatud.

3. *KMH programmi peatükis 3.5 on välja toodud Pärnu maakonna planeeringust tulenevad piirangud maavara kaevandamisele. Kajastamata on aga tingimus, mille kohaselt asustatud alade piirkonnas on maavara kaevandamine problemaatiline tulenevalt kaasnevatest häiringutest elanikele ja seepärast tuleks eelistada sama maavara kaevandamist eemal asustatud aladest. Samuti on maakonnaplaneeringus sätestatud, et suur osa maavara kaevandamise negatiivsetest mõjudest on seotud materjali väljaveoga. Palume KMH programmi vastavalt täiendada ning tulenevalt nimetatud tingimusest hinnata aruande koostamisel võimalikke negatiivseid mõjusid Sindi linna ja Paikuse alevi elanikele ning seada mõjusid ärahoidvad meetmed turbatootmisala laiendamiseks ning turba kaevandamiseks. Puhkemetsa näha nii palju kui võimalik turbatootmisala ja tiheasustusalade vahele. Samuti pöörata KMH aruande koostamisel kõrgendatud tähelepanu kaevandatava materjali väljaveoga seotud mõjudele väljaveotee ääres paikevatele majapidamistele.*

KMH programmi on vastavalt täiendatud. KMH programmi punktis 3.8 on juba varasemalt toodud, et KMH käigus hinnatakse mõju infrastruktuurile (s.h. väljaveoteele), hinnatakse turba tootmise ja selle väljaveoga seotud müra ja peenosakeste levikut, samuti hinnatakse mõjusid inimeste heaolule ja varale, mille käigus hinnatakse ka mõjusid Sindi linna ja Paikuse alevi (aga ka teiste ümbritsevate alade) elanikele. Antud hindamisi viiakse läbi KMH aruande koostamise käigus ja nagu KMH programmi

punktis 3.9 on toodud, esitatakse KMH aruandes ka leevendusmeetmed ja teised mõjusid minimeerivad keskkonnameetmed.

4. *KMH programmi peatükis 3.8 „Kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimalustega kaasnev oluline keskkonnamõju eeldatavad mõjuallikad, mõjuala suurus ning mõjutatavad keskkonnameetmed“ ning peatükis 4 „Hindamismetoodika“ on selgitatud, et hinnatakse, kas kavandatava tegevusega kaasnev müratase võib põhjustada normtaseme ületamist lähima õueala juures. Juhime Teie tähelepanu keskkonnaseadustiku üldosa seadusele. Seaduse eesmärk on keskkonnanäringute vähendamine võimalikult suures ulatuses, et kaitsta keskkonda, inimese tervist, heaolu ja vara ning kultuuripärandit. Nimetatud seaduse § 3 lõike 1 kohaselt on keskkonnanäring inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele, heaolule või varale või kultuuripärandile. Keskkonnanäring on ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata. Kuna Kõrsa turbatootmisala asub väga ligidal Paikuse alevi ja Sindi linna elanikele (elanikke kokku ligikaudu 7000), siis palume KMH programmi vastavalt täiendada ning aruandes hinnata ka võimalikku keskkonnanäringut. Seda nii maardlale lähedal asuvatele majapidamistele kui ka tiheasutusalade elanikele.*

KMH programmi peatükki 3.8 ja tabelisse 4.1 on lisatud, et lisaks võimalike negatiivsete mõjude hindamisel inimeste heaolule arvestatakse lisaks piirnormidele ka piirnormidest madalamale jäävate võimalike keskkonnanäringutega.

5. *KMH programmi peatükis 6 „Arendaja, otsustaja, juhtekspert, ekspertrühma koosseis ja asjaomased asutused“ on määratud asjaomaseks asutuseks vaid Pärnu Linnavalitsus. Sõltuvalt asukohast ja võimalikest probleemidest palume lisada nimekirja asutused, kellelt on Keskkonnamet KMH programmile küsinud seisukohta: Riigimetsa Majandamise Keskus, Tori Vallavalitsus, Transpordiamet, Põllumajandus- ja Toiduamet, Päästeamet, Terviseamet ja Rahandusministeerium.*

Programm on parandatud vastavalt Teie märkusele.

Lugupidamisega

/ allkirjastatud digitaalselt /

Karmo Leemet

Juhatuse liige

PÕLLUMAJANDUS- JA TOIDUAMET

Keskkonnaamet
info@keskkonnaamet.ee

Teie: 26.01.2021 nr 6-3/21/1629-2

Meie: 23.02.2021 nr 6.2-1/936-1

**Vastuskiri Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja
töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise
programmi kohta seisukoha küsimisele**

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 15¹ lg 1 alusel esitas Keskkonnaamet Põllumajandus- ja Toiduametile (PTA) seisukoha andmiseks Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (KMH) programmi eelnõu (koostaja OÜ Inseneribüroo STEIGER).

Kõrsa turbatootmisala paikneb Pärnu maakonnas Pärnu linnas Seljametsa külas ning piirneb loodest Sindi linna ja edelast Paikuse alevikuga. Turbatootmisala paikneb riigi omandis olevatel kinnistutel: Kõrsa turbaraba (katastritunnus 56801:005:0160), Taali metskond 5 (56801:005:0277), Taali metskond 94 (56801:001:1157), Taali metskond 96 (56801:001:1159), Kõrsasoo (56801:001:1364), Taali metskond 95 (56801:001:1158), Taali metskond 1 (56801:005:0276) ja Kõrsa (56801:001:1363). Taotletav Kõrsa mäeeraldis on ligikaudu 43 % mahus ette valmistatud, mille käigus on eemaldatud taimestik, rajatud iseoolne kuivendussüsteem ja teede võrgustik. Ülejäänud ligikaudu 100 ha suurusel alal on vaja rajada eelkuivenduseks kuivendussüsteem, raadata mets ja eemaldada sugekiht. Programmi kohaselt on toodangu väljaveoks võimalik kasutada olemasolevat teede võrgustikku. Kõrsa mäeeraldiselt plaanitakse kuivendusvett ära juhtida Sindi oja (VEE1145300) kaudu. Sindi oja suubub Pärnu jõkke (VEE1123500).

Programmi kohaselt hinnatakse kuivendusvee mõju pinnaveekogudele ning ekspertrühma on kaasatud hüdrogeoloog, kes hindab keskkonnamõju hindamisel ärajuhitava kuivendusvee mõju pinnaveekogudele, sh maaparandussüsteemide eesvooludele.

PTA-l puuduvad märkused ja ettepanekud Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva KMH programmile.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Riho Erismaa
peaspetsialist-koordinaator
Põllumajandus- ja Toiduamet Lääne regioon

Kadri Prikk
e-post: kadri.prikk@pta.agri.ee

PÄÄSTEAMET

Helen Manguse
Keskkonnaamet
info@keskkonnaamet.ee

Teie 26.01.2021 nr 6-3/21/1629-2

Meie 23.02.2021 nr 7.2-3.4/615-2

**Päästeameti Lääne päästekeskuse
ettepanekud Kõrsa turbatootmisala
laiendamise ja töötamisega kaasneva
keskkonnamõju hindamise programmile**

Austatud Helen Manguse

Päästeameti Lääne päästekeskus teeb alljärgnevad ettepanekud:

1. Tulekustutuseks planeeritavate veevõtukohtade asukoht ja maht kooskõlastada Päästeameti Lääne päästekeskusega.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Margo Kubjas
Ohutusjärelvalve büroo
nõunik
Lääne päästekeskus

Margo Kubjas
+372 4549762
margo.kubjas@rescue.ee

Päästeamet

Lääne Päästekeskus

Pikk 20a

80013 Pärnu

Teie: 23.02.2021 nr 7.2-3.4/615-2

Meie: 04.10.2021 nr 04/04.10.21

Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programm

Esitasite oma 23.02.2121. a kirjaga nr 7.2-3.4/615-2 ettepaneku, milles palute KMH aruandesse lisada nõude, mille kohaselt tuleb tulekustutuseks planeeritavate veevõtukohtade asukoht ja maht kooskõlastada Päästeameti Lääne päästekeskusega.

Täname ettepaneku eest ning lisame nõude keskkonnamõju hindamise aruandesse.

Lugupidamisega

/ allkirjastatud digitaalselt /

Karmo Leemet

Juhatuse liige

TERVISEAMET

Keskkonnaamet
info@keskkonnaamet.ee

Teie: 26.01.2021 nr 6-3/21/1629-2
Meie: 01.02.2021 nr 9.3-4/20/3498-3

Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (KMH) programm

Võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 15¹ lg 1 ja lg 4, palusite Terviseameti lääne regionaalosakonna seisukohta Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (KMH) programmile ja ekspertrühma koosseisule.

AS Jiffy Products Estonia (registrikood 10053049) kaevandab turvast Kõrsa turbamaardlas Kõrsa II turbatootmisalal (keskkonnaluba L.MK.PM-13269, kehtib 01.04.2005–19.12.2049) ja on kaevandanud varasemalt turvast Kõrsa turbatootmisalal (L.MK.PM-13270) 107,34 ha suurusel mäeeraldisel. Ettevõtte soovib Kõrsa turbatootmisalal kaevandamist jätkata, kuna suurele osale alale on rajatud juba kaevandamiseks vajalik infrastruktuur ning ettevõtte omab Kõrsa turbamaardlas kvalifitseeritud personali ja turba tootmiseks vajalikku tehnikat. Kõrsa turbatootmisalal kaevandamise jätkamine ja mäeeraldisel suurendamine võimaldab turbavaru antud maardlas ammendada, ilma et tekiks maavaraplokke, mille hilisem iseseisev kasutamine ei ole majanduslikult põhjendatud. Sel juhul on maavara ammendumisel võimalik ala ühtselt korrastada.

Kõrsa mäeeraldisel on hästilagunenud turba kaevandatav varu 77 tuh t ja vähelagunenud turba varu 261 tuh t. Kaevandatud maavara plaanitakse ka edaspidi kasutada aianduses ja energeetikas. Maksimaalseks aastaseks turba kaevandamise mahuks planeeritakse 7 tuh t ja luba taotletakse 30 aastaks.

Kõrsa turbatootmisala paikneb Pärnu maakonnas Pärnu linnas Seljametsa külas ning piirneb loodest Sindi linna ja edelast Paikuse alevikuga, Pärnu linna piir asub kavandatavast tegevusest ligikaudu 3,7 km kaugusel edela suunas. Kõrsa turbatootmisala paikneb riigi omandis olevatel kinnistutel: Kõrsa turbaraba (katastritunnus 56801:005:0160), Taali metskond 5 (56801:005:0277), Taali metskond 94 (56801:001:1157), Taali metskond 96 (56801:001:1159), Kõrsasoo (56801:001:1364), Taali metskond 95 (56801:001:1158), Taali metskond 1 (56801:005:0276) ja Kõrsa (56801:001:1363).

KMH raames on planeeritud uurida võimalikke mõjusid põhja- ja pinnaveele; infrastruktuurile ja liikluskorraldusele; tolmu ja müra levikut; võimalike jäätmete ja keskkonnavariide teket; loodusvara kasutamise otstarbekust; mõju maastikule, taimedele, loomadele, rohevõrgustikule, kaitstavatele loodusobjektidele; mõju inimese tervisele, heaolule ja varale; teiste tegevusliikidega koosmõju keskkonnaseisundile.

Terviseameti lääne regionaalosakond on tutvunud Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (KMH) programmiga ning täiendavaid ettepanekuid programmile ja KMH ekspertrühma koosseisule ametil ei ole.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Kristel Kallaste
menetlusgrupi juht

LÄÄNE REGIONAALOSAKOND

Uus 3a / 80010 Pärnu / +372 794 3500 / kesk@terviseamet.ee / www.terviseamet.ee/ Registrikood 70008799

TORI VALLAVALITSUS

KORRALDUS

Sindi

23. veebruar 2021 nr 112

Seisukoha andmine Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programmi kohta

Keskkonnaamet esitas Tori Vallavalitsusele seisukoha esitamiseks Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (edaspidi KMH) programmi eelnõu. Samuti palutakse hinnata asutuse pädevusvaldkonna osas KMH ekspertrühma koosseisulist piisavust.

AS Jiffy Products Estonia (registrikood 10053049) kaevandab turvast Kõrsa turbamaardlas Kõrsa II turbatootmisalal (keskkonnaluba L.MK.PM-13269, kehtib 01.04.2005 – 19.12.2049) ja on kaevandanud varasemalt turvast Kõrsa turbatootmisalal (L.MK.PM-13270) 107,34 ha suurusel mäeeraldisel. Ettevõtte soovib Kõrsa turbatootmisalal kaevandamist jätkata, kuna suurele osale alale on rajatud juba kaevandamiseks vajalik infrastruktuur ning ettevõtte omab Kõrsa turbamaardlas kvalifitseeritud personali ja turba tootmiseks vajalikku tehnikat. AS Jiffy Products Estonia 03.12.2019 kirjaga Keskkonnaametile taotluse maavara kaevandamise loa muutmiseks.

Kaevandamise loa taotluse esitamise eesmärk on tagada varasemalt kaevandatud mäeeraldisel ja sellega külgnevatel aladel turbavaru ammendamine ja alade nõuetekohane korrastamine. Kõrsa mäeeraldisel on hästilagunenud turba kaevandatav varu 77 tuh t ja vähelagunenud turba varu 261 tuh t. Kaevandatud maavara plaanitakse ka edaspidi kasutada aianduses ja energeetikas. Maksimaalseks aastaseks turba kaevandamise mahuks planeeritakse 7 tuh t ja luba taotletakse 30 aastaks.

Kõrsa turbatootmisala paikneb Pärnu maakonnas Pärnu linnas Seljametsa külas ning piirneb loodest Sindi linna ja edelast Paikuse alevikuga. Kõrsa turbatootmisala paikneb riigi omandis olevatel kinnistutel: Kõrsa turbaraba (katastritunnus 56801:005:0160), Taali metskond 5 (56801:005:0277), Taali metskond 94 (56801:001:1157), Taali metskond 96 (56801:001:1159), Kõrsasoo (56801:001:1364), Taali metskond 95 (56801:001:1158), Taali metskond 1 (56801:005:0276) ja Kõrsa (56801:001:1363). Kõigi kinnistute valitseja on Keskkonnaministeerium ja volitatud asutused on Maaamet või Riigimetsa Majandamise Keskus. Kinnistute sihtotstarve on kas turbatööstusmaa või maatulundusmaa. Kõrsa mäeeraldisel kinnistud paiknevad kogu ulatuses Kõrsa turbamaardlas, mille registrikaardi number on 92. Kõrsa turbatootmisala ümbruskond on lääne poolt tihedalt ja ida poolt hõredalt asustatud. Lähimad elamud asuvad kavandatavast mäeeraldisest vähemalt ligikaudu 75 m kaugusel lääne ja põhja suunas, lähim majapidamine asub Sindi linnas asuvas Metsa tn 5 kinnistul (katastritunnus 74101:004:0059).

Maapõueseaduse § 45 lõike 1 alusel on lubatud turba kaevandamiseks taotleda kaevandamisluba üksnes kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alal või maardlal. Keskkonnaministri 27.12.2016. aastal vastu võetud määruse nr 87 „Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri” lisa 2 põhjal paikneb taotletav Kõrsa turbatootmisala kaevandamiseks sobival turbaalal. Käesolev töö on koostanud OÜ Inseneribüroo STEIGER. KMH ekspertrühma juhhib Aadu Niidas (litsents KMH 0145, kehtib kuni 26.10.2022).

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 2, KeHJS §15¹ lõigetele 1 ja 4 ning Tori Vallavolikogu 15.11.2018 määruse nr 42 „Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanähtimissüsteemi seadusest tulenevate ülesannete delegeerimine“ § 1 lg 2 alusel, annab Tori Vallavalitsus

k o r r a l d u s e:

1. Nõustuda Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programmi eelnõuga ning lugeda programm asjakohaseks ja piisavaks.
2. Lugeda ekspertrühma koosseis piisavaks.
3. Korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavakstegemisest, esitades vaide Tori Vallavalitsusele haldusmenetluse seaduses või kaebuse Tallinna Halduskohtu Pärnu kohtumajale halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.
4. Korraldus jõustub teatavakstegemisest.

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Luur
vallavanem

(allkirjastatud digitaalselt)

Siiri Jõerand
vallasekretär

KESKKONNAAMET

Karmo Leemet
Juhatuse liige
AS Jiffy Products Estonia
info@jiffy.ee

Teie 25.01.2021 nr 01

Meie 10.03.2021 nr 6-3/21/1629-9

**Seisukohad Kõrsa turbatootmisala
laiendamise ja töötamisega kaasneva
keskkonnamõju hindamise programmi kohta**

AS Jiffy Products Estonia esitas 25.01.2021 kirjaga¹ Keskkonnaametile keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) alusel Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (edaspidi *KMH*) programmi eelnõu (koostaja: OÜ Inseneribüroo STEIGER, 2021) esmaseks nõuetele vastavuse kontrollimiseks ja seisukohtade küsimiseks.

KeHJS §15¹ lõikega 1 sätestab, et otsustaja (Keskkonnaamet) peab enne KMH programmi KeHJS § 16 kohast avalikustamist küsima seisukohti programmi sisu kohta kõigilt asjaomastelt asutustelt (asutused, keda kavandatava tegevuse rakendamisega eeldatavalt kaasnev mõju tõenäoliselt puudutab või kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva keskkonnamõju vastu).

Keskkonnaamet kontrollis KMH programmi vastavust KeHJS §-s 13 sätestatud nõuetele ning edastas² KMH programmi seisukoha andmiseks asjaomastele asutustele – Transpordiametile, Põllumajandus- ja Toiduametile, Riigimetsa Majandamise Keskusele, Pärnu Linnavalitsusele, Terviseametile, Päästeametile ja Tori Vallavalitsusele.

KeHJS §15¹ lg 1 ja lg 4 alusel palus Keskkonnaamet esitada asjaomastel asutustele 30 päeva jooksul KMH programmi saamisest seisukohad KMH programmi asjakohasuse ja piisavuse kohta ning KMH ekspertrühma koosseisulise piisavuse kohta.

Seisukohad KMH programmi osas laekusid Transpordiametilt, Terviseametilt, Päästeametilt, Põllumajandus- ja Toiduametilt, Rahandusministeeriumilt ja Tori Vallavalitsuselt (vastuskirjad on käesoleva kirjas lisas). Pärnu Linnavalitsus ja Riigimetsa Majandamise Keskus seisukohti ei esitanud.

Vastavalt KeHJS 15¹ lg-le 5 vaatab otsustaja 14 päeva jooksul asjaomaste asutuste saamisest arvates seisukohad läbi ning annab arendajale ja juhteksperdile oma seisukoha KMH programmi asjakohasuse ja piisavuse kohta, arvestades asjaomaste asutuste esitatud arvamusi.

¹ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 25.01.2021 kirja nr 6-3/21/1629 all.

² 26.01.2021 kiri nr 6-3/21/1629-2

Järgnevalt analüüsib Keskkonnaamet laekunud ettepanekuid ning kujundab seisukoha programmi asjakohasuse ja piisavuse kohta.

Transpordiamet³ teatas oma kirjas, et KMH programmi tuleb täiendada lahtise turba kui lenduva materjali transpordi nõuetega ja väljaveotee mahasõidu riigiteele 59 Pärnu-Tori rekonstrueerimise vajadusest lähtuvalt liiklusohutusest. Maavara väljaveotee tuleb viia mustkatte alla minimaalselt 100 m enne ristumist riigiteega, sest vastavalt liiklusseaduse § 72 lg 1-le on keelatud teed kahjustada ja risustada. Transpordiameti hinnangul tuleb programmi lisada ka seisukoht turba kaevandamise mõjust kliimale.

Keskkonnaamet on seisukohal, et Transpordiameti märkused KMH programmi osas on asjakohased ja nende alusel tuleb programmi täiendada, et teemad kajastuks KMH aruandes.

Rahandusministeerium⁴ esitas järgmised ettepanekud ja märkused KMH programmile:

1. KMH programmi peatüki 3.5 „Kavandatava tegevuse seos strateegiliste planeerimisdokumentidega“ osas juhime tähelepanu, et riigihalduse ministri 29.03.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/74 kehtestatud dokument on „Pärnu maakonna planeering“. Palume parandada maakonnaplaneeringu nimetus.
2. Kõrsa turbatootmisala piirneb Pärnu maakonna planeeringus näidatud ning Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneeringus „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn–Pärnu–Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 92,0- 170,0“ (kehtestatud 2012) määratud Via Baltica trassikoridoriga. Palume KMH programmi peatükki 3.5 vastavalt täiendada ning arvestada aruande koostamisel perspektiivse Via Baltica Pärnu suure ümbersõiduga.
3. KMH programmi peatükis 3.5 on välja toodud Pärnu maakonna planeeringust tulenevad piirangud maavara kaevandamisele. Kajastamata on aga tingimus, mille kohaselt asustatud alade piirkonnas on maavara kaevandamine problemaatiline tulenevalt kaasnevatest häiringutest elanikele ja seepärast tuleks eelistada sama maavara kaevandamist eemal asustatud aladest. Samuti on maakonnaplaneeringus sätestatud, et suur osa maavara kaevandamise negatiivsetest mõjudest on seotud materjali väljaveoga. Palume KMH programmi vastavalt täiendada ning tulenevalt nimetatud tingimusest hinnata aruande koostamisel võimalikke negatiivseid mõjusid Sindi linna ja Paikuse alevi elanikele ning seada mõjusid ärahoidvad meetmed turbatootmisala laiendamiseks ning turba kaevandamiseks. Puhkemetsa näha nii palju kui võimalik turbatootmisala ja tiheasustusalade vahele. Samuti pöörata KMH aruande koostamisel kõrgendatud tähelepanu kavandatava materjali väljaveoga seotud mõjudele väljaveotee ääres paikevatele majapidamistele.
4. KMH programmi peatükis 3.8 „Kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimalustega kaasnev oluline keskkonnamõju eeldatavad mõjuallikad, mõjuala suurus ning mõjutatavad keskkonnaelemendid“ ning peatükis 4 „Hindamismetoodika“ on selgitatud, et hinnatakse, kas kavandatava tegevusega kaasnev müratase võib põhjustada normtaseme ületamist lähima õueala juures. Juhime Teie tähelepanu keskkonnaseadustiku üldosa seadusele. Seaduse eesmärk on keskkonnahäiringute vähendamine võimalikult suures ulatuses, et kaitsta keskkonda, inimese tervist, heaolu ja vara ning kultuuripärandit. Nimetatud seaduse § 3 lõike 1 kohaselt on keskkonnahäiring inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele, heaolule või varale või kultuuripärandile. Keskkonnahäiring on ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata. Kuna Kõrsa turbatootmisala asub väga ligidal Paikuse alevi ja Sindi linna elanikele (elanikke kokku ligikaudu 7000), siis palume KMH programmi vastavalt täiendada ning aruandes hinnata ka võimalikku keskkonnahäiringut. Seda nii maardlale lähedal asuvatele majapidamistele kui ka tiheasustusalade elanikele.

³ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 01.02.2021 nr 6-3/21/1629-3 all

⁴ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 25.02.2021 nr 6-3/21/1629-7 all

5. KMH programmi peatükis 6 „Arendaja, otsustaja, juhtekspert, ekspertrühma koosseis ja asjaomased asutused“ on määratud asjaomaseks asutuseks vaid Pärnu Linnavalitsus. Sõltuvalt asukohast ja võimalikest probleemidest palume lisada nimekirja asutused, kellelt on Keskkonnaamet KMH programmile küsinud seisukohta: Riigimetsa Majandamise Keskus, Tori Vallavalitsus, Transpordiamet, Põllumajandus- ja Toiduamet, Päästeamet, Terviseamet ja Rahandusministeerium.

Keskkonnaamet on seisukohal, et kõik Rahandusministeeriumi märkused KMH programmi osas on asjakohased ja nende alusel tuleb programmi täiendada.

Põllumajandus- ja Toiduamet⁵ teatas, et kuna KMH programmi kohaselt hinnatakse kuivendusvee mõju pinnaveekogudele ning ekspertrühma on kaasatud hüdrogeoloog, kes hindab keskkonnamõju hindamisel ärajuhitava kuivendusvee mõju pinnaveekogudele, sh maaparandussüsteemide eesvooludele, puuduvad Põllumajandus- ja Toiduametil märkused ja ettepanekud KMH programmi osas.

Päästeamet⁶ esitas ettepaneku, et tulekustutuseks planeeritavate veevõtukohtade asukoht ja maht tuleb kooskõlastada Päästeameti Lääne päästeskusega.

Keskkonnaamet on seisukohal, et Päästeameti märkus on asjakohane ja esitatud infoga tuleb KMH-s arvestada.

Terviseamet⁷ teatas oma kirjaga, et tutvunud keskkonnamõju hindamise programmiga, Terviseametil täiendavaid ettepanekuid programmile ja KMH ekspertrühma koosseisule ametil ei ole.

Tori Vallavalitsuse⁸ 23.02.2021 korralduse nr 112 kohaselt on KMH programm asjakohane ja piisav ning ekspertrühma koosseis piisav.

Keskkonnaamet on läbi vaadanud Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva KMH programmi ning esitab järgmised seisukohad:

1. KMH programmi ptk 1 tekstist ei selgu üheselt, millistele katastritele soovitakse karjääri laiendust või mis on juba maardla ala. Palume joonisel 1 kasutada kehtiva ja taotletava mäeeraldise tähistamiseks kontrastsemalt eristuvaid värvitoone.
2. Ptk-s 1 on öeldud, vastavalt maavara kaevandamise loa taotlusele on turbatootmisala mäeeraldise pindala 173,39 ha, koos teenindusmaaga 210,19 ha. Keskkonnaametile esitatud keskkonnaloa taotluse vormil ja mäeeraldise plaanil on mäeeraldise pindalaks märgitud 174,39 ha. Palun korrigeerida pindala läbivalt samaks.
3. Ptk 1 - Arvestades Eestis puhuvaid valdavaid tuulte suundi (edelas kirdesse) ja taotletava mäeeraldise asukohta ning kaugust tundlike objektide suhtes (Sindi linna tiheasustusala kirde- ja idaosa), on taotletava mäeeraldise tegevusest oodata rohkelt nii müra kui turbatolmu kaebusi. Taotletava mäeeraldise piiri asukoha valik ei ole seetõttu kooskõlas keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 16 lõikes 1 sätestatud kohustusega rakendada vajalikke meetmeid keskkonnohu vältimiseks ja kohaseid ettevaatusmeetmeid keskkonnariski vähendamiseks.
4. Ptk-s 2.2. on öeldud: „*Seetõttu reaalsed alternatiivsed võimalused ehk teised majanduslikult põhjendatud turba kaevandamise tehnoloogiad puuduvad.*“ Keskkonnaamet teeb

⁵ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 23.02.2021 nr 6-3/21/1629-6 all

⁶ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 23.02.2021 nr 6-3/21/1629-5 all

⁷ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 01.02.2021 nr 6-3/21/1629-4 all

⁸ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 26.02.2021 nr 6-3/21/1629-8 all

ettepaneku eraldi alternatiivi loomiseks, mis põhineks maardla keskkonnahäiringute (müra ja kuiva turba jne. häiringute) kandumisel valdavaid tuulesuundi arvestades elamualadeni. Alternatiivi hindamisel võiks välja selgitada, millisest kaugusest alates ei ületa (halvimate ilmaoludega, tugevamate tuulekiirustega) turbamaardla masinate müra elamualade lubatud müratasemeid ja millisest kaugusest ja tuuletugevusest alates ei kandu kuivad turbaebemed üle tootmisterritooriumi piiri. Praeguse ainsa alternatiivi kohaselt jääb lähim elamu ca 75 meetri kaugusele (katastritunnus 74101:004:0059), Vahenurme 11, 13 ja 15 kaugus taotletava mäeeraldise piirist ning taotletava mäeeraldise teenindusmaa piirist ca 100 meetri kaugusele, seega on olulised keskkonnahäiringud tõenäolised ja ennustatavad.

5. Ptk 3.5 – Palume hinnata kavandatava tegevuse seoseid või vastuolusid ka Sindi linna üldplaneeringuga (sh eeldatava mõjuala osas). Sindi linn põhimõtteliselt piirneb Kõrsa turbamaardlaga. Kõrsa turbatootmisala laienduse mõjualasse jääb muuhulgas Tõela tn 3a, Tõela tn 5 ning Tõela tn 5a kinnistute detailplaneering, mis algatati Tori Vallavalitsuse 5. augusti 2020 korraldusega nr 54. Planeeringu eesmärgiks on jagada kinnistud elamumaa kruntideks, määrata hoonestusala ja ehitusõigus elamute ja abihoonete ehitamiseks.
6. Ptk-s 3.8 on öeldud, et kuivendusvee kavandatavalt mäeeraldiselt ära juhtimiseks kasutatakse Sindi oja. KMH käigus tuleb välja selgitada kui suured on kuivendusvee vooluhulgad Sindi oja ja ning mitu % suureneb nende kaudu Sindi oja vooluhulk. Kas kuivendusvee juhtimisega võib kaasneda Pärnu 3 vooluveekogumi seisundi halvenemine ja VMK eesmärgi mitte saavutamine hea seisund 2027. Arvestama peab koosmõjuga teistelt turbakaevandusalaadelt tuleva kuivendusveega Sindi oja ja sealt Pärnu jõkke. KMH peab andma vajalikud keskkonnameetmed ja seire soovitused. Lisaks palume hinnata Sindi oja kuivendusvee vastuvõtuvõimet olukorras, kui kavandatavalt kui ka olemasolevalt Kõrsa turbatootmisalalt juhitakse ojasse maksimaalne kuivendusveehulk. Kas on olemas oht oja lähedale jäävate (era)maade üleujutusteks? Kuidas mõjutab kuivendusvee vooluhulga suurenemine Sindi oja veekogu veerežiimi ja kas on välistatud kallaste erosioonioht?
7. Ptk-s 3.8 on öeldud, et KMH aruandes käsitletakse olemasoleva Kõrsa II mäeeraldise väljalaskude veekvaliteeti ning hinnatakse kavandatava tegevuse võimalikku mõju Sindi oja veekvaliteedile ning kahe turbatootmisala võimalikke koosmõjusid. Lisaks võiks analüüsida ka olemasoleva Kõrsa turbatootmisala väljalasu suubla seire tulemusi ja hinnata, kas senine turbakaevanduse mõjul on veekogu seisund halvenenud ning kuidas mõjutaks lisanduva turbatootmisala kuivendusvesi kumulatiivselt koos Kõrsa turbatootmisalalt juhitava kuivendusveega Sindi oja seisundit. Arvestada lähtuvalt ka olemasolevatest suublaseire andmetest, kas on vaja suublaseire täiendav lisamine loasse ning milline võiks olla kavandatavate väljalaskude veeseire, kui Sindi oja lisanduvad täiendavad väljalasud?
8. Ptk 3.8 - Kõrsa turbatootmisala väljalasu juures on üks settebassein. KMH-s tuleks hinnata, kas lisanduva turbatootmisala kuivendusvee juhtimisel eesvoolu on vajalik täiendavate settebasseinide rajamine.
9. Ptk-s 3.8 on öeldud: *Kõrsa turbatootmisala ettevalmistamise ja kaevandamisega tekkivad jäätmed (kännud, kuivenduskraavidesse settinud turbaheljum, sugekiht) on jäätmeseaduse mõistes kõrvalsaadused...*. Selleks, et liigitada tekkivaid materjale kõrvalsaaduseks, peab materjal vastama jäätmeseaduses § 2² tingimustele: 1) asja edasine kasutamine on kindel; 2) asja saab kasutada vahetult ilma täiendava töötlemiseta, välja arvatud selline töötlemine, mis on asjaomasele tööstusele üldiselt omane; 3) asi on tekkinud tootmisprotsessi lahutamatu osana; 4) asi vastab selle konkreetsel kasutamisel toote-, keskkonna- ja tervisekaitse nõuetele ning asja kasutamine ei avalda negatiivset mõju keskkonnale ega inimese tervisele. Programmist ei selgu, et oleks hinnatud vastavust eelnimetatud tingimustele. Seega ei saa nõustuda, et tegemist on kõrvalsaadustega.
10. Ptk-s 3.8 on öeldud, et taotletava mäeeraldise läheduses asub mitmeid kaitsealuste loomade leiukohti. Läheduses asuvate kaitstavate loomaliikide loendis on ära toodud niidurüdi esinemine ca 600 meetri kaugusel idas, kuid projekteeritav niidurüdi püsielupaiga piir on tegelikkuses ca 300 meetri kaugusel mäeeraldise piirist.
11. Ptk 4, tabel 4.1 (mõju inimese tervisele, heaolule ja varale) – Märgitakse, et koostatakse eksperthinnang tulenevalt lähimate õuealade paiknemisest ja kavandatava tegevusega

- kaasnevatest keskkonnamõjudest ja nende ulatustest. Juhime tähelepanu, et keskkonnaministri määruse nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ Lisa 1 kohaselt tuleb lisaks õueala piiriga arvestada ka elamumaa-ala piiriga.
12. Ptk 4, tabel 4.1 - Kuivendamise mõju hindamisel põhjaveele ja tarbekaevudele tuleb välja selgitada lähimad salv- ja puurkaevud ning hinnata kas turbatootmisala laiendamine mõjutab kaevusid.
 13. Ptk-s 4, tabelis 4.1 on öeldud, et kaitstavate loodusobjektide osas antakse eksperthinnang. Ei täpsustata, kuidas lähenetakse turbatootmisala lähipiirkonnas elavatele I kaitsekategooria liikidele. Siinkohal tuleb koostööd teha vastavate liigieksperptidega (nt. Kotkaklubi), et saada asjakohane sisend piirkonna kotkaste pesitsusedukuse ja elupaigakasutuse kohta. Müratase hinnatakse tootmismaal ja mõjualal asuvate õuealade juures, kuid tuleb hinnata ka lähedalasuvatele I kaitsekategooria liikide suhtes.
 14. Ptk 4.1 (müratase) – Arvestades turbatootmisala laienduse paiknemist vahetult Sindi linna tiheasutusala kõrval, peab Keskkonnaamet vajalikuks müratasemete määramisel lisaks eksperthinnangule ka müraleviku modelleerimist. Arvestades planeeritava turbaala paiknemist elamute lähedal, tuleb müra levikut hinnata erinevate tuuletugevustega. Kuna planeeritav turbamaardla paikneb elamute lähedal kahes kohas, tuleb mürahinnang anda kahe piirkonna kohta erineva tuulesuuna- ja kiirusega. Seega peab KMH aruanne sisaldama vähemalt nelja müraleviku kaarti: 1) valdava tuulesuuna ja -tugevusega (tuul puhub edelakaarest 3,6 m/s) kaart, mis arvestab turbakombaini liikumist maardla serval Metsa tänava ja Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas; 2) valdava tuulesuuna ja kõva tuule tugevusega (tuul puhub edelakaarest 10 m/s) kaart, mis arvestab turbakombaini liikumist maardla serval Metsa tänava ja Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas; 3) idasuunast puhuva keskmise tuuletugevusega (3,6 m/s) kaart, mis arvestab turbakombaini liikumist maardla serval Vahenurme tänava piirkonnas; 4) idasuunast puhuva kõva tuule tugevusega (10 m/s) kaart, mis arvestab turbakombaini liikumist maardla serval Vahenurme tänava piirkonnas.
 15. Ptk 4.1 (osakeste heitkogused ja levik) - Võimalikud osakeste leviku allikad on kuiv turbaväli, pealmise kuiva turbakihi koorimine spetsiaalse kombainiga, turbaaunades hoiustamine ja aunadesse laadimine. Turbamaardla kaardile on vaja kanda turba kuhjades hoiustamise ja laadimise potentsiaalne ala ning väljaveotee. Juhul, kui hoiustamise ala asub tundlikele objektide lähedal (vähem kui 500 m), on vaja koostada saasteainete (PM₁₀, PM_{2,5}) võimalikku levikut iseloomustavad kaardid. Kaardid tuleb koostada kaht tuuletugevust arvestades, keskmise tuulega (kiirus 3,6 m/s) ja tugeva tuulega (kiirus 10 m/s). Keskkonnaamet palub taotletava ala tundlikele objektidele lähedal paiknemise ja/või piirnemise (katastriüksus 56801:001:1158) tõttu tolmuhäiringu esinemise tõenäosuse hinnangut ka Sindi linna alal. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 11 lg 1 kohaselt tuleb keskkonnariski kohaste ettevaatusmeetmete võtmisega võimalikult suurel määral vähendada. Palume kirjeldada meetmeid, mis takistavad kuiva turbatolmu kandumist tugevate tuultega korral Sindi linna elamualadele. Eraldi kaheksat kaarti on vaja saasteainete (PM_{2,5} ja PM₁₀) leviku hindamiseks Vahenurme tänava piirkonnas ning Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas. 1) PM_{2,5} levik Vahenurme tänava piirkonnas keskmise tugevusega idast puhuva tuule (3,6 m/s) korral; 2) PM_{2,5} levik Vahenurme tänava piirkonnas vali idast puhuva tuule (15 m/s) korral; 3) PM₁₀ levik Vahenurme tänava piirkonnas keskmise tugevusega idast puhuva tuule (3,6 m/s) korral; 4) PM₁₀ levik Vahenurme tänava piirkonnas vali idast puhuva tuule (15 m/s) korral; 5) PM_{2,5} levik Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas keskmise tugevusega edelast puhuva tuule (3,6 m/s) korral; 6) PM_{2,5} levik Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas vali edelast puhuva tuule (15 m/s) korral; 7) PM₁₀ levik Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas keskmise tugevusega edelast puhuva tuule (3,6 m/s) korral; 8) PM₁₀ levik Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas vali edelast puhuva tuule (15 m/s) korral. Palume kirjeldada, millises töö faasis (turbakihi koorimine, laadimine jne) eraldub õhku enim turbaosakesi.

16. Ptk-s 6 on nimetatud asjaomaste asutuste nimekirja tuleb täiendada. Keskkonnaamet on otsustanud asjaomaste asutustena kaasata Transpordiameti, Põllumajandus- ja Toiduameti, Riigimetsa Majandamise Keskuse, Pärnu Linnavalitsuse, Terviseameti, Päästeameti ja Tori Vallavalitsuse. Ülejäänud menetlusosalised kaasatakse KeHJS § 16 sätestatud korras.

Keskkonnaamet palub vastavalt KeHJS § 15¹ lg 6 sätestatule teha KMH programmis parandused ja täiendused, selgitada seisukohtade arvestamist või põhjendada arvestamata jätmist ning esitada täiendatud KMH programm otsustajale edasiseks menetlemiseks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Lisa: Transpordiameti, Terviseameti, Päästeameti, Põllumajandus- ja Toiduameti, Rahandusministeeriumi ja Tori Vallavalitsuse seisukohad Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva KMH programmi kohta

Teadmiseks: OÜ Inseneribüroo STEIGER (aadu@steiger.ee)

Toomas Kalda 510 7975
toomas.kalda@keskkonnaamet.ee

Marit Kivisild 5344 5432 (välisõhk)
Marit.kivisild@keskkonnaamet.ee

Christina Vohla 5690 8272 (vesi)
christina.vohla@keskkonnaamet.ee

Maris Pärn 5697 7945 (looduskaitse)
maris.parn@keskkonnaamet.ee

Merike Rosin 5682 2097 (maapõu)
Merike.rosin@keskkonnaamet.ee

Kadi Ann Busch 674 4826 (jäätmeh)
Kadi.busch@keskkonnaamet.ee

Keskkonnaamet

Roheline 64

80010 Pärnu

Teie: 10.03.2021 nr 6-3/21/1629-9

Meie: 04.10.2021 nr. 01/04.10.21

Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programm

Esitame Teile Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programmi ja vastused Teie poolt esitatud küsimustele

Keskkonnaamet algatas Kõrsa turbatootmisala kaevandamise loa taotlusele keskkonnamõju hindamise 18.03.2020 kirjaga nr 12-2/20/122-4. Edastasite KMH programmi kohta seisukohad 10.03.2021 kirjaga nr 6-3/21/1629-9. Vastame koostöös ekspertidega Teie esitatud ettepanekutele ja märkustele nende esitamise järjekorras.

***Transpordiamet** teatas oma kirjas, et KMH programmi tuleb täiendada lahtise turba kui lenduva materjali transpordi nõuetega ja väljaveotee mahasõidu riigiteele 59 Pärnu-Tori rekonstrueerimise vajadusest lähtuvalt liiklusohutusest. Maavara väljaveotee tuleb viia mustkatte alla minimaalselt 100 m enne ristumist riigiteega, sest vastavalt liiklusseaduse § 72 lg 1-le on keelatud teed kahjustada ja risustada. Transpordiameti hinnangul tuleb programmi lisada ka seisukoht turba kaevandamise mõjust kliimale.*

KMH aruandesse lisatakse info turba transpordi nõuetega ja käsitletakse vajadusest väljaveotee viia mustkatte alla 100 m enne ristumist riigiteega. Samuti käsitletakse aruande koostamisel mahasõidu rekonstrueerimise vajadust. KMH programmis on täpsustatud, et mõju kliimale hinnatakse läbi mõju kasvuhoonegaaside voogudele.

Rahandusministeerium esitas järgmised ettepanekud ja märkused KMH programmile:

1. *KMH programmi peatüki 3.5 „Kavandatava tegevuse seos strateegiliste planeerimisdokumentidega“ osas juhime tähelepanu, et riigihalduse ministri 29.03.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/74 kehtestatud dokument on „Pärnu maakonna planeering“. Palume parandada maakonnaplaneeringu nimetus.*

KMH programmi on vastavalt parandatud.

2. *Kõrsa turbatootmisala piirneb Pärnu maakonna planeeringus näidatud ning Pärnu maakonna planeeringu teemaplaneeringus „Põhimaantee nr 4 (E67) Tallinn–Pärnu–Ikla (Via Baltica) trassi asukoha täpsustamine km 92,0- 170,0“ (kehtestatud 2012) määratud Via Baltica trassikoridoriga. Palume KMH programmi peatükki 3.5 vastavalt täiendada ning arvestada aruande koostamisel perspektiivse Via Baltica Pärnu suure ümbersõiduga.*

KMH programmi on vastavalt täiendatud.

3. *KMH programmi peatükis 3.5 on välja toodud Pärnu maakonna planeeringust tulenevad piirangud maavara kaevandamisele. Kajastamata on aga tingimus, mille kohaselt asustatud alade piirkonnas on maavara kaevandamine problemaatiline tulenevalt kaasnevatest häiringutest elanikele ja seepärast tuleks eelistada sama maavara kaevandamist eemal asustatud aladest. Samuti on maakonnaplaneeringus sätestatud, et suur osa maavara kaevandamise negatiivsetest mõjudest on seotud materjali väljaveoga. Palume KMH programmi vastavalt täiendada ning tulenevalt nimetatud tingimusest hinnata aruande koostamisel võimalikke negatiivseid mõjusid Sindi linna ja Paikuse alevi elanikele ning seada mõjusid ärahoidvad meetmed turbatootmisala laiendamiseks ning turba kaevandamiseks. Puhkemetsa näha nii palju kui võimalik turbatootmisala ja tiheasustusalade vahele. Samuti pöörata KMH aruande koostamisel kõrgendatud tähelepanu kaevandatava materjali väljaveoga seotud mõjudele väljaveotee ääres paikevatele majapidamistele.*

KMH programmi on vastavalt täiendatud. KMH programmi punktis 3.8 on juba varasemalt toodud, et KMH käigus hinnatakse mõju infrastruktuurile (s.h. väljaveoteele), hinnatakse turba tootmise ja selle väljaveoga seotud müra ja peenosakeste levikut, samuti hinnatakse mõjusid inimeste heaolule ja varale, mille käigus hinnatakse ka mõjusid Sindi linna ja Paikuse alevi (aga ka teiste ümbritsevate alade) elanikele. Antud hindamisi viiakse läbi KMH aruande koostamise käigus ja nagu KMH programmi punktis 3.9 on toodud, esitatakse KMH aruandes ka leevendusmeetmed ja teised mõjusid minimeerivad keskkonnameetmed.

4. *KMH programmi peatükis 3.8 „Kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimalustega kaasnev oluline keskkonnamõju eeldatavad mõjuallikad, mõjula suurus ning mõjutatavad keskkonnameetmed“ ning peatükis 4 „Hindamismetoodika“ on selgitatud, et hinnatakse, kas kavandatava tegevusega kaasnev müratase võib põhjustada normtaseme ületamist lähima õueala juures. Juhime Teie tähelepanu keskkonnaseadustiku üldosa seadusele. Seaduse eesmärk on keskkonnahäiringute vähendamine võimalikult suures ulatuses, et kaitsta keskkonda, inimese tervist, heaolu ja vara ning kultuuripärandit. Nimetatud seaduse § 3 lõike 1 kohaselt on keskkonnahäiring inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale, sealhulgas keskkonna kaudu toimiv mõju inimese tervisele, heaolule või varale või kultuuripärandile. Keskkonnahäiring on ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata. Kuna Kõrsa turbatootmisala asub väga ligidal Paikuse alevi ja Sindi linna elanikele (elanikke kokku ligikaudu 7000), siis palume KMH programmi vastavalt täiendada ning aruandes hinnata ka võimalikku keskkonnahäiringut. Seda nii maardlale lähedal asuvatele majapidamistele kui ka tiheasustusalade elanikele.*

KMH programmi peatükki 3.8 ja tabelisse 4.1 on lisatud, et lisaks võimalike negatiivsete mõjude hindamisel inimeste heaolule arvestatakse lisaks piirnormidele ka piirnormidest madalamale jäävate võimalike keskkonnahäiringutega.

5. *KMH programmi peatükis 6 „Arendaja, otsustaja, juhtekspert, ekspertrühma koosseis ja asjaomased asutused“ on määratud asjaomaseks asutuseks vaid Pärnu Linnavalitsus. Sõltuvalt asukohast ja võimalikest probleemidest palume lisada nimekirja asutused, kellelt on Keskkonnaamet KMH programmile küsinud seisukohta: Riigimetsa Majandamise Keskus, Tori Vallavalitsus, Transpordiamet, Põllumajandus- ja Toiduamet, Päästeamet, Terviseamet ja Rahandusministeerium.*

Programm on parandatud vastavalt Teie märkusele.

Päästeamet esitas ettepaneku, et tulekustutuseks planeeritavate veevõtukohtade asukoht ja maht tuleb kooskõlastada Päästeameti Lääne päästkeskusega.

Antud nõue lisatakse KMH aruandesse.

Järgnevad vastused **Keskkonnaameti** täiendatavatele märkustele:

1. *KMH programmi ptk 1 tekstist ei selgu üheselt, millistele katastritele soovitakse karjääri laiendust või mis on juba maardla ala. Palume joonisel 1 kasutada kehtiva ja taotletava mäeeraldise tähistamiseks kontrastsemalt eristuvaid värvitoone.*

KMH programmi on vastavalt täiendatud ja joonist muudetud.

2. *Ptk-s 1 on öeldud, vastavalt maavara kaevandamise loa taotlusele on turbatootmisala mäeeraldise pindala 173,39 ha, koos teenindusmaaga 210,19 ha. Keskkonnaametile esitatud keskkonnala taotluse vormil ja mäeeraldise plaanil on mäeeraldise pindalaks märgitud 174,39 ha. Palun korrigeerida pindala läbivalt samaks.*

KMH programmi on vastavalt korrigeeritud.

3. *3. Ptk 1 - Arvestades Eestis puhuvaid valdavaid tuulte suundi (edelas kirdesse) ja taotletava mäeeraldise asukohta ning kaugust tundlike objektide suhtes (Sindi linna tiheasustusala kirde- ja idaosa), on taotletava mäeeraldise tegevusest oodata rohkelt nii müra kui turbatolmu kaebusi. Taotletava mäeeraldise piiri asukoha valik ei ole seetõttu kooskõlas keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 16 lõikes 1 sätestatud kohustusega rakendada vajalikke meetmeid keskkonnoahu vältimiseks ja kohaseid ettevaatusmeetmeid keskkonnariski vähendamiseks.*

KMH programmi koostamisel on arvestatud, et kavandatava tegevuse ala paikneb tiheasustusala läheduses ning KMH aruande koostamise käigus pööratakse kõrgendatud tähelepanu sellega seotud võimalikele häiringutele (peenosakeste ja müra levik, mõju põhjaveele), muuhulgas arvestatakse müra ja peenosakeste leviku hindamisel ka valdavate tuulte suundadega ning seda arvestatakse ka leevendavate keskkonnameetmete soovitamisel.

4. *Ptk-s 2.2. on öeldud: „Seetõttu reaalsed alternatiivsed võimalused ehk teised majanduslikult põhjendatud turba kaevandamise tehnoloogiad puuduvad.“ Keskkonnaamet teeb ettepaneku eraldi alternatiivi loomiseks, mis põhineks maardla keskkonnahäiringute (müra ja kuiva turba jne. häiringute) kandumisel valdavaid tuulesuundi arvestades elamualadeni. Alternatiivi hindamisel võiks välja selgitada, millisest kaugusest alates ei ületa (halvimate ilmaoludega, tugevamate tuulekiirustega) turbamaardla masinate müra elamualade lubatud müratasemeid ja millisest kaugusest ja tuuletugevusest alates ei kandu kuivad turbaebemed üle tootmisterritooriumi piiri. Praeguse ainsa alternatiivi kohaselt jääb lähim elamu ca 75 meetri kaugusele (katastritunnus 74101:004:0059), Vahenurme 11, 13 ja 15 kaugus taotletava*

mäeeraldise piirist ning taotletava mäeeraldise teenindusmaa piirist ca 100 meetri kaugusele, seega on olulised keskkonnanäringud tõenäolised ja ennustatavad.

KMH aruande koostamise käigus hinnatakse müra ja peenosakeste levikut, arvestades ka valitsevaid tuulesuundi ning erinevaid tuulekiiruseid, samuti kavandatava tegevuse ja tundlikke objektide vahemaid. Juhul kui leevendusmeetmete ja keskkonnanäringuid minimeerivate keskkonnameetme rakendamisega ei ole võimalik keskkonnanäringuid piisavalt minimeerida, pakutakse aruande koostamise käigus välja pindalaline alternatiiv (mis loob puhvertsooni kavandatava tegevuse ja tiheasustusala vahele). Kuna KMH programmi käigus ei ole veel täpsemaid teadmisi negatiivsete mõjutegurite leviku ulatusest, on hetkel ruumilise alternatiivi esitamine ennatlik.

5. *Ptk 3.5 – Palume hinnata kavandatava tegevuse seoseid või vastuolusid ka Sindi linna üldplaneeringuga (sh eeldatava mõjuala osas). Sindi linn põhimõtteliselt piirneb Kõrsa turbamaardlaga. Kõrsa turbatootmisala laienduse mõjualasse jääb muuhulgas Tõela tn 3a, Tõela tn 5 ning Tõela tn 5a kinnistute detailplaneering, mis algatati Tori Vallavalitsuse 5. augusti 2020 korraldusega nr 54. Planeeringu eesmärgiks on jagada kinnistud elamumaa kruntideks, määrata hoonestusalad ja ehitusõigus elumute ja abihoonete ehitamiseks.*

KMH programmi on täiendatud ning lisatud on viited Sindi linna üldplaneeringule ning Tõela tn 3a, Tõela tn 5 ja Tõela tn 5a detailplaneeringutele. Eeldatavate mõjutegurite analüüs ning hinnangud tuuakse välja KMH aruandes.

6. *Ptk-s 3.8 on öeldud, et kuivendusvee kavandatavalt mäeeraldiselt ära juhtimiseks kasutatakse Sindi oja. KMH käigus tuleb välja selgitada kui suured on kuivendusvee vooluhulgad Sindi oja ning mitu % suureneb nende kaudu Sindi oja vooluhulk. Kas kuivendusvee juhtimisega võib kaasneda Pärnu_3 vooluveekogumi seisundi halvenemine ja VMK eesmärgi mitte saavutamine hea seisund 2027. Arvestama peab koosmõjuga teistelt turbakaevandusaladelt tuleva kuivendusveega Sindi oja ja sealt Pärnu jõkke. KMH peab andma vajalikud keskkonnameetmed ja seire soovitusel. Lisaks palume hinnata Sindi oja kuivendusvee vastuvõtuvõimet olukorras, kui kavandatavalt kui ka olemasolevalt Kõrsa turbatootmisalalt juhitakse ojasse maksimaalne kuivendusveehulk. Kas on olemas oht oja lähedale jäävate (era)maade üleujutusteks? Kuidas mõjutab kuivendusvee vooluhulga suurenemine Sindi oja veekogu veerežiimi ja kas on välistatud kallaste erosioonioht?*

KMH aruande koostamise käigus tehakse Sindi oja vooluhulga ning truupide mõõtmised ja hinnatakse Sindi oja kuivendusvee vastuvõtuvõimet ja erosiooniohtu. Vastavalt peatükis 3.8 toodule hinnatakse KMH aruandes kavandatava tegevuse mõju pinnavee kvaliteedile ja režiimile, seda lisaks Sindi oja ka Pärnu jõele, milleks kasutatakse olemasoleva Kõrsa II mäeeraldise kuivendusvee kvaliteedi seire andmeid ja Sindi oja läbiviidava suublaseire ning Pärnu jõe veekvaliteedi seire andmeid. Samuti hinnatakse olemasoleva Kõrsa II mäeeraldise ja taotletava Kõrsa mäeeraldise koosmõjusid pinnavee režiimile ja kvaliteedile. Vastavalt KMH programmi punktidele 3.9 ja 3.10 esitatakse KMH aruandes mõju vähendamiseks vajalikud keskkonnameetmed ning seiresoovitused.

7. *Ptk-s 3.8 on öeldud, et KMH aruandes käsitletakse olemasoleva Kõrsa II mäeeraldise väljalaskude veekvaliteeti ning hinnatakse kavandatava tegevuse võimalikku mõju Sindi oja veekvaliteedile ning kahe turbatootmisala võimalikke koosmõjusid. Lisaks võiks analüüsida ka olemasoleva Kõrsa turbatootmisala väljalasku suubla seire tulemusi ja hinnata, kas senine turbakaevanduse mõjul on veekogu seisund halvenenud ning kuidas mõjutaks lisanduva turbatootmisala kuivendusvesi kumulatiivselt koos Kõrsa turbatootmisalalt juhitava kuivendusveega Sindi oja seisundit. Arvestada lähtuvalt ka olemasolevatest suublaseire andmetest, kas on vaja suublaseire täiendav lisamine loasse ning milline võiks olla kavandatavate väljalaskude veeseire, kui Sindi oja lisanduvad täiendavad väljalasud?*

Nõustume esitatud ettepanekutega. Vastavalt KMH programmi punktis 3.8 toodule võetakse arvesse Kõrsa II mäeeraldise veeloas (L.VV/325165, kehtib 27.08.2014-19.12.2049 (mis hõlmab nii Kõrsa II kui ka varasema Kõrsa mäeeraldisi) määratud turbatootmisala väljalaskude ja suubla veekvaliteedi seire seniseid tulemusi ning hinnatakse võimalikke mõjusid ja koosmõjusid. Vastavalt KMH programmi punktis 3.10 toodule hinnatakse ka täiendavate keskkonnalubade ja seire vajadust (s.h. seire lisamise/muutmise vajadust).

8. *Ptk 3.8 - Kõrsa turbatootmisala väljalasu juures on üks settebassein. KMH-s tuleks hinnata, kas lisanduva turbatootmisala kuivendusvee juhtimisel eesvoolu on vajalik täiendavate settebasseinide rajamine.*

KMH programmi punktis 3.9 on toodud, et kavandatava tegevuse keskkonnamõju vältimiseks ja minimeerimiseks soovitatakse KMH aruandes leevendusmeetmeid. Üheks selliseks meetmeks on vajadusel settebasseinide (või veepuhastuslodu) rajamine. Leevendusmeetmete vajadus selgitatakse välja KMH aruande koostamise käigus.

9. *Ptk-s 3.8 on öeldud: Kõrsa turbatootmisala ettevalmistamise ja kaevandamisega tekkivad jäätmed (kännud, kuivenduskraavidesse settinud turbaheljum, sugekiht) on jäätmeseaduse mõistes kõrvalsaadused...". Selleks, et liigitada tekkivaid materjale kõrvalsaaduseks, peab materjal vastama jäätmeseaduses § 22 tingimustele: 1) asja edasine kasutamine on kindel; 2) asja saab kasutada vahetult ilma täiendava töötlemiseta, välja arvatud selline töötlemine, mis on asjaomasele tööstusele üldiselt omane; 3) asi on tekkinud tootmisprotsessi lahutamatu osana; 4) asi vastab selle konkreetse kasutamisel toote-, keskkonna- ja tervisekaitse nõuetele ning asja kasutamine ei avalda negatiivset mõju keskkonnale ega inimese tervisele. Programmist ei selgu, et oleks hinnatud vastavust eelnimetatud tingimustele. Seega ei saa nõustuda, et tegemist on kõrvalsaadustega.*

KMH programmi punkti 3.8 „Võimalikud jäätmed seoses turba kaevandamisega“ esimest lõiku on korrigeeritud. Väljavõtte korrigeeritud tekstist – „turbatootmisala ettevalmistamise ja kaevandamisega tekkivad jäätmed (kännud, kuivenduskraavidesse settinud turbaheljum, sugekiht) on jäätmeseaduse mõistes kõrvalsaadused, mille edasine kasutamine on kindel, mida saab kasutada vaid asjaomasele tööstusele omase töötlemisega (kändude purustamine, heljumi toodangusse segamine), nende teke on tootmisprotsessile omane ja ei avalda negatiivset mõju ei keskkonnale ega ka inimese tervisele. Taotleja on teadlik, et juhul kui tegevuse käigus selgub, et kaevandamisjäätmeid siiski tekib, on kohustus ka kaevandamisjäätmekava esitada.“

10. *Ptk-s 3.8 on öeldud, et taotletava mäeeraldise läheduses asub mitmeid kaitsealuste loomade leiukohti. Läheduses asuvate kaitstavate loomaliikide loendis on ära toodud niidurüdi esinemine ca 600 meetri kaugusel idas, kuid projekteeritav niidurüdi püsielupaiga piir on tegelikkuses ca 300 meetri kaugusel mäeeraldise piirist.*

KMH programmi on ajakohastatud.

11. *Ptk 4, tabel 4.1 (mõju inimese tervisele, heaolule ja varale) – Märgitakse, et koostatakse ekspertiis hinnang tulenevalt lähimate õuealade paiknemisest ja kavandatava tegevusega kaasnevatest keskkonnamõjudest ja nende ulatustest. Juhime tähelepanu, et keskkonnaministri määruse nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ Lisa 1 kohaselt tuleb lisaks õueala piiriga arvestada ka elamumaa-ala piiriga.*

Info on lisatud KMH programmi.

12. Ptk 4, tabel 4.1 - Kuivendamise mõju hindamisel põhjaveele ja turbatootmisala tuleb välja selgitada lähimad salv- ja puurkaevud ning hinnata kas turbatootmisala laiendamine mõjutab kaevusid.

Aruande koostamise käigus viiakse läbi salvkaevude inventuur, mille käigus inventeeritakse kavandatava turbatootmisala ümbritsevate salvkaevude hulgas kuni 10 salvkaevu, kus registreeritakse kaevu GPS koordinaadid, kaevu kõrgus, sügavus ning veetase. Lisaks võetakse salvkaevudest veeproovid, kus kohapeal määratakse temperatuur, elektrijuhtivus, pH, O₂ sisaldus. Lisaks määratakse kaevudest võetud veeproovides akrediteeritud laboris oksüdeeritavus (PHT), hõgusus, heljumi sisaldus ning Fe, NH₄, NO₂, NO₃ ja SO₄ sisaldused. Leiame, et puurkaevude inventuur ei ole antud piirkonnas asjakohane, kuna Keskkonnaregistris olevad olmevee puurkaevud on vähemalt 50 m sügavused (valdavalt 60 - 75 m), puurkaevude läbilõigetel on vähemalt 2 m (kuni 20 m) savikiht, mis moodustab veepideme, mille all lasub vähemalt 8 m tusedune liivakiht. Seega on piirkonnas olevate puurkaevude vesi eraldatud soosetete veekihi veepidemega (savikiht). Tulenevalt piirkonna geoloogilistest tingimustest, ei ole tõenäoline, et Keskkonnaregistrisse mitte kantud puurkaevud on oluliselt madalamad või erinevad oma geoloogilistelt tingimustest (peamiselt veepideme olemasolu alusel).

13. Ptk-s 4, tabelis 4.1 on öeldud, et kaitstavate loodusobjektide osas antakse eksperthinnang. Ei täpsustata, kuidas lähenetakse turbatootmisala lähipiirkonnas elavatele I kaitsekategooria liikidele. Siinkohal tuleb koostööd teha vastavate liigiekspertidega (nt. Kotkaklubi), et saada asjakohane sisend piirkonna kotkaste pesitsusedukuse ja elupaigakasutuse kohta. Müratase hinnatakse tootmismaal ja mõjualal asuvate õuealade juures, kuid tuleb hinnata ka lähedalasuvatele I kaitsekategooria liikide suhtes.

Aruande koostamise käigus tehakse koostööd kaitsealuseid liike tundvate erialaekspertidega ning hinnangute kujundamisel arvestatakse muu hulgas müra modelleerimise tulemustega.

14. Ptk 4.1 (müratase) – Arvestades turbatootmisala laienduse paiknemist vahetult Sindi linna tiheasutusalala kõrval, peab Keskkonnaamet vajalikuks müratasemete määramisel lisaks eksperthinnangule ka müraleviku modelleerimist. Arvestades planeeritava turbaala paiknemist elamute lähedal, tuleb müra levikut hinnata erinevate tuuletugevustega. Kuna planeeritav turbamaardla paikneb elamute lähedal kahes kohas, tuleb mürahinnang anda kahe piirkonna kohta erineva tuulesuuna- ja kiirusega. Seega peab KMH aruanne sisaldama vähemalt nelja müraleviku kaarti: 1) valdava tuulesuuna ja -tugevusega (tuul puhub edelakaarest 3,6 m/s) kaart, mis arvestab turbakombaini liikumist maardla serval Metsa tänava ja Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas; 2) valdava tuulesuuna ja kõva tuule tugevusega (tuul puhub edelakaarest 10 m/s) kaart, mis arvestab turbakombaini liikumist maardla serval Metsa tänava ja Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas; 3) idasuunast puhuva keskmise tuuletugevusega (3,6 m/s) kaart, mis arvestab turbakombaini liikumist maardla serval Vahenurme tänava piirkonnas; 4) idasuunast puhuva kõva tuule tugevusega (10 m/s) kaart, mis arvestab turbakombaini liikumist maardla serval Vahenurme tänava piirkonnas.

KMH programmi on täiendatud ning on lisatud, et aruande koostamise käigus viiakse läbi müratasemete modelleerimine, kus arvestatakse tuulesuundi ja kiiruseid, tundlike objektide (nt

õuealad ja I kaitsekategooria loomaliigid) paiknemist, kasutatavaid masinaid ja turbatootmisala väljakute võimalikku paiknemist.

15. Ptk 4.1 (osakeste heitkogused ja levik) - Võimalikud osakeste leviku allikad on kuiv turbaväli, pealmise kuiva turbakihi koorimine spetsiaalse kombainiga, turbaaunades hoiustamine ja aunadesse laadimine. Turbamaardla kaardile on vaja kanda turba kuhjades hoiustamise ja laadimise potentsiaalne ala ning väljaveotee. Juhul, kui hoiustamise ala asub tundlikele objektide lähedal (vähem kui 500 m), on vaja koostada saasteainete (PM10, PM2,5) võimalikku levikut iseloomustavad kaardid. Kaardid tuleb koostada kaht tuuletugevust arvestades, keskmise tuulega (kiirus 3,6 m/s) ja tugeva tuulega (kiirus 10 m/s). Keskkonnaamet palub taotletava ala tundlikele objektidele lähedal paiknemise ja/või piirnemise (katastriüksus 56801:001:1158) tõttu tolmuhäiringu esinemise tõenäosuse hinnangut ka Sindi linna alal. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 11 lg 1 kohaselt tuleb keskkonnariski kohaste ettevaatusmeetmete võtmisega võimalikult suurel määral vähendada. Palume kirjeldada meetmeid, mis takistavad kuiva turbatolmu kandumist tugevate tuultega korral Sindi linna elamualadele. Eraldi kaheksat kaarti on vaja saasteainete (PM2,5 ja PM10) leviku hindamiseks Vahenurme tänava piirkonnas ning Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas. 1) PM2,5 levik Vahenurme tänava piirkonnas keskmise tugevusega idast puhuva tuule (3,6 m/s) korral; 2) PM2,5 levik Vahenurme tänava piirkonnas vali idast puhuva tuule (15 m/s) korral; 3) PM10 levik Vahenurme tänava piirkonnas keskmise tugevusega idast puhuva tuule (3,6 m/s) korral; 4) PM10 levik Vahenurme tänava piirkonnas vali idast puhuva tuule (15 m/s) korral; 5) PM2,5 levik Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas keskmise tugevusega edelast puhuva tuule (3,6 m/s) korral; 6) PM2,5 levik Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas vali edelast puhuva tuule (15 m/s) korral; 7) PM10 levik Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas keskmise tugevusega edelast puhuva tuule (3,6 m/s) korral; 8) PM10 levik Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas vali edelast puhuva tuule (15 m/s) korral. Palume kirjeldada, millises töö faasis (turbakihi koorimine, laadimine jne) eraldub õhku enim turbaosakesi.

Turba pikaajalise hoiustamise alad tehakse kindlaks turbatootmisala laiendamise ja kaevandamise projektis. KMH aruande koostamise käigus analüüsitakse turba pikaajaliseks hoiustamiseks sobivate piirkondade paiknemist, arvestades seal juures teie ettepanekust tulenevalt asjaoluga, et turvast ei ladustataks pikaajaliselt tundlikele objektidele lähemal kui 500 m. Lisaks juhime tähelepanu et planeeritav väljaveotee on kantud KMH programmi joonistele 1 ja 2.

Turba tootmisega kaasnevate peenosakeste heitkoguste arvutamiseks puudub Eesti seadusandluses aktsepteeritud meetodika. Usaldusväärse arvutusmetoodika puudumise tõttu ei ole võimalik heitkoguseid arvutada ega modelleerida õhukvaliteedi taset väljaspool turbatootmisala. Samuti ei kategoriseeru turbatootmisala Eesti seadusandluse mõistes käitisena, mille tegevus vajaks õhusaasteluba või selleks vajalike heitkoguste arvutamist. Kuna näeme ette KMH aruande koostamise käigus, et turvast pikaajaliselt ei ladustata lähemal kui 500 m, siis vastavalt Teie küsimuses pakutud ettepanekule, ei ole turbatootmisalal peenosakeste leviku modelleerimine vajalik. KMH programmi punktis 3.9 on toodud, et kavandatava tegevusega kaasneva negatiivse keskkonnamõju vältimiseks või minimeerimiseks pakutakse välja leevendusmeetmed. Keskkonnameetmete välja toomisel arvestatakse ka Sindi linna elamualade lähedusega. Lisaks tuuakse KMH aruandes välja, millises turba tootmise etapis eraldub õhku enim turbaosakesi.

16. Ptk-s 6 on nimetatud asjaomaste asutuste nimekirja tuleb täiendada. Keskkonnaamet on otsustanud asjaomaste asutustena kaasata Transpordiameti, Põllumajandus- ja Toiduameti,

Riigimetsa Majandamise Keskuse, Pärnu Linnavalitsuse, Terviseameti, Päästeameti ja Tori Vallavalitsuse. Ülejäänud menetlusosalised kaasatakse KeHJS § 16 sätestatud korras.

Programm on täiendatud vastavalt Teie märkusele.

Lähtuvalt eelpool toodust palun korraldada KMH programmi avalikustamine.

Lugupidamisega

/ allkirjastatud digitaalselt /

Karmo Leemet

Juhatuse liige

EESTIMAA LOODUSE FOND

Keskkonnaamet
info@keskkonnaamet.ee

AS Jiffy Products Estonia
info@jiffy.ee

OÜ Inseneribüroo STEIGER
aadu@steiger.ee

13.12.2021 nr 249

Ettepanekud Kõrsa turbatootmisala laiendamist ja töötamist käsitlevale KMH programmile

Täname võimaluse eest Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (KMH) programmi koostamises kaasa rääkida.

Esitame järgnevalt ELFi ettepanekud KMH programmi osas:

- 1) palume käsitleda 0-alternatiivi raames täiendavat võimalust korrastada ja taastada soole omane veerežiim kogu Kõrsa soos, sh praegusel turbaalal. See ettepanek haakub projekti „WaterLANDS – *Water-based solutions for carbon storage, people and wilderness*“ tegevustega. Projekti koordineerib Iirimaa Ülikooli Dublini Kolledž (University College Dublin, National University of Ireland). Eestist on projektis partneritena osalised Tartu Ülikool, ELF, RMK ning Tootsi Turvas. Üks projekti tegevustest on ka Kõrsa jääksoo taastamine (vt LISA 1 joonisel tähistatud ala);
- 2) kui siiski jääb käiku plaan jätkata turba kaevandamist ning laiendada kaevandusala, on vajalik täiendav kuivenduse mõju hindamine, kuna kaevanduse laienemine võib hakata mõjutama Kõrsa jääksohu kavandatud taastamistööid ja nende tulemusi (vt LISA 1 toodud joonisel tähistatud ala);
- 3) seonduvalt kavandatavate väljaveoteede säilitamisega Kõrsa jääksoos ja taastamisel, palume hinnata teede mõju soo taastamisele ja taastumisele.

Projekti „WaterLANDS“ rahastatakse Euroopa Liidu Horizon 2020 programmist, projektis on 32 partnerit erinevatest EL riikidest. Projekti tegevused algasid 1. detsembril 2021 ja võtavad 5 aastat. Projekti teabelehed on alles koostamisel, ülevaatliku informatsiooni leiab:

<https://cordis.europa.eu/project/id/101036484>
https://twitter.com/waterlands_eu

Oleme valmis tutvustama projekti „WaterLANDS“ eesmärke ja tegevusi ning tegema koostööd Kõrsa jääksoode taastamisel.

Lugupidamisega

Tarmo Tüür
juhatuse esimees
allkirjastatud digitaalselt

Lisainfo: Jüri-Ott Salm, jott@elfond.ee

SA EESTIMAA LOODUSE FOND

Staadioni 67, Tartu 51008 +372 742 8443 elf@elfond.ee www.elfond.ee
Reg nr 90001457 EE282200221006100292 (Swedbank)

LISA 1. Kõrsa jääksoos kavandatava sootaastamisala paiknemine (taastamisala piir on tähistatud musta pidevjoonena)

Eestimaa Looduse Fond
Staadioni 67
51008 Tartu

Teie: 13.12.2021 nr 249
Meie: 28.01.2022 nr. 02-28.01

Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programm

Täname, et teavitasite meid oma 13.12.2021 a kirjas nr 249 projektist „WaterLANDS – Water-based solutions for carbon storage, people and wilderness“ plaanitud tegevustest Kõrsa turbamaardlas. Vastame Teie ettepanekutele nende esitamise järjekorras.

- 1) *palume käsitleda 0-alternatiivi raames täiendavat võimalust korrastada ja taastada soole omane veerežiim kogu Kõrsa soos, sh praegusel turbaalal. See ettepanek haakub projekti „WaterLANDS – Water-based solutions for carbon storage, people and wilderness“ tegevustega. Projekti koordineerib Iirimaa Ülikooli Dublini Kolledž (University College Dublin, National University of Ireland). Eestist on projektis partneritena osalised Tartu Ülikool, ELF, RMK ning Tootsi Turvas. Üks projekti tegevustest on ka Kõrsa jääksoo taastamine (vt LISA 1 joonisel tähistatud ala);*

Täpsustame, et programmis toodud 0-alternatiivi kohaselt on AS Jiffy Products Estonial korrastamiskohustus juba kaevandatud Kõrsa mäeeraldisel piiril (Kõrsa II mäeeraldisest kagu pool asuvad väljakud). Selguse mõttes on täiendatud KMH programmis korrastamise kohustuse käsitlust täpsustatud. Kõrsa II mäeeraldisel kehtib maavara kaevandamise keskkonnamõju kuni 19.12.2049 ning antud mäeeraldis korrastatakse etapiviisiliselt maavara kaevandatava varu ammendumise järgselt.

- 2) *kui siiski jääb käiku plaan jätkata turba kaevandamist ning laiendada kaevandusala, on vajalik täiendav kuivenduse mõju hindamine, kuna kaevanduse laienemine võib hakata mõjutama Kõrsa jääksohu kavandatud taastamistööd ja nende tulemusi (vt LISA 1 toodud joonisel tähistatud ala);*

KMH programmi punkti 3.8 alapunktis „Turbatootmisala kuivendamise mõju soosetete veekihi“, on toodud, et keskkonnamõju hindamisel hinnatakse kuivenduse mõju soosetete veekihi ümbritsevatele aladele ning vajadusel nähakse ette leevendusmeetmed. Tulenevalt Teiekirjas toodust hindame muuhulgas ka kuivenduse mõju ulatust planeeritavale taastamisalale.

- 3) *seonduvalt kavandatavate väljaveoteede säilitamisega Kõrsa jääksoos ja taastamisalal, palume hinnata teede mõju soo taastamisele ja taastumisele.*

KMH programmi on täiendatud ning keskkonnamõju hindamisel arvestatakse väljaveoteede säilitamisega seotud aspekte.

Eelpooltooduga seoses palume ekspertgrupile edastada GIS formaadis Kõrsa projektiala piirid ning hoida ekspertgruppi kursis planeeritavate tegevustega projektialal.

Lugupidamisega

/ allkirjastatud digitaalselt /

Karmo Leemet
Juhatuse liige

TORI VALLAVALITSUS

KORRALDUS

Sindi

8. detsember 2021 nr 924

Arvamus Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programmi kohta

Keskkonnaamet teatas 18.11.2021 kirjaga nr 6-3/21/1629-12, et avalikustamisel on Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (KMH) programm ning kõigil on õigus esitada kirjalikult ettepanekuid, vastuväiteid ja küsimusi KMH programmi kohta kuni 13.12.2021.

Olles täiendavalt tutvunud nimetatud KMH programmiga, tuleb rõhutada, et Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise raames on vajalik arvestada Sindi linnas kavandatud arengutega ja Sindi linna elanike hea elukeskkonna säilimise tagamisega.

KMH programmis on välja toodud, et turbatootmisalalt levib ülenormatiivne peenosakeste kontsentratsioon tavatingimustel tekke kohast kuni 100 meetri kaugusele ning avamaastiku korral võib turbatootmisalal töötavast masinast ülenormatiivne müratase levida ligikaudu 0,5 km kaugusele, kuid tulenevalt puistust on ülenormatiivse mürataseme leviku ulatus oluliselt väiksem.

Taotletava mäeeraldise piir on Sindi linna olemasolevatele ja kavandatavatele elamualadele väga lähedal (lähim elamu 75 meetri kaugusel), mistõttu pole välistatud, et turba kaevandamine avaldab soovimatut mõju elukeskkonnale. Sellest tulenevalt on KMH käigus vajalik analüüsida tolmu ja müra levikut turbatootmisalalt elamuteni ning lisada KMH programmi (ja aruandesse) kavandatava tegevuse alternatiivina kavandatava turbatootmisala vähendamine ulatuses, mis tagab, et tootmisest lähtuv tolm ja müra ei tekita lähedalasuvate elamute elanikele häiringuid, sh piirnormidele vastavaid tolmu ja müra leviku tasemeid. Oluline on, et piirkonna elamute õuealade inventarile, sõidukitele, hoonete akendele, terrassidele jmt ei ulatuks mistahes nähtaval tasemel tolmu levik ja sadenemine.

Lähtudes eeltoodust ning võttes aluseks Keskkonnaameti 18.11.2021 kirja nr 6-3/21/1629-12, kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 2 ning Tori Vallavolikogu 15.11.2018 määruse nr 42 „Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest tulenevate ülesannete delegeerimine“ § 1 punkt 2, annab Tori Vallavalitsus

k o r r a l d u s e:

1. Teha ettepanek täiendada Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programmi lisades sinna nõude arvestada kavandatava tegevuse mõju hindamisel juba olemasolevate elamualadega, kehtestatud, kuid veel realiseerimata detailplaneeringutega, menetluses olevate detailplaneeringutega ning Sindi linna üldplaneeringu kohase maakasutuse juhtotstarbega. Kõrsa raba läheduses paiknevatel elamualadel on kehtestatud järgmised detailplaneeringud: Sindi linnas Tõela tänav 7 ja piirneva ala detailplaneering (kehtestatud Sindi Linnavalitsuse 06.12.2005 korraldusega nr 517), Sindi linnas Roheline 23 kinnistu detailplaneering (kehtestatud Sindi Linnavalitsuse 22.06.2011 korraldusega nr 125) ja Tori vallas Sindi linnas Roheline tn 25 kinnistu detailplaneering (kehtestatud Tori Vallavalitsuse 15.04.2020 korraldusega nr 248). Kõrsa raba läheduses paiknevatel elamualadel on Tori Vallavalitsuse 05.08.2020 korraldusega nr 546 algatatud Tori vallas Sindi linnas Tõela tn 3a, Tõela tn 5 ja Tõela tn 5a kinnistute detailplaneeringu koostamine.
2. Teha ettepanek täiendada Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programmi ja lisada kavandatava tegevuse võrreldava alternatiivina turbatootmisala (kavandatava mäeeraldise) vähendamine ulatuses, mis tagab, et tootmisest lähtuv tolmu ja müra ei tekita lähedalasuvate elamute elanikele häiringuid.
3. Korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavakstegemisest, esitades vaide Tori Vallavalitsusele haldusmenetluse seaduses või kaebuse Tallinna Halduskohtu Pärnu kohtumajale halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.
4. Korraldus jõustub teatavakstegemisest.

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Luur
vallavanem

(allkirjastatud digitaalselt)

Siiri Jõerand
vallasekretär

Tori Vallavalitsus
Pärnu mnt 12
86705 Sindi

Teie: 08.12.2021 korraldus nr 924
Meie: 28.01.2022 nr. 01-28.01

Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programm

Esitasite oma 08.12.2021 korralduses nr 924 kaks ettepanekut Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programmi kohta. Vastame neile nende esitamise järjekorras.

- 1. Teha ettepanek täiendada Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programmi lisades sinna nõude arvestada kavandatava tegevuse mõju hindamisel juba olemasolevate elamualadega, kehtestatud, kuid veel realiseerimata detailplaneeringutega, menetluses olevate detailplaneeringutega ning Sindi linna üldplaneeringu kohase maakasutuse juhtotstarbega. Kõrsa raba läheduses paiknevatel elamualadel on kehtestatud järgmised detailplaneeringud: Sindi linnas Tõela tänav 7 ja piirneva ala detailplaneering (kehtestatud Sindi Linnavalitsuse 06.12.2005 korraldusega nr 517), Sindi linnas Roheline 23 kinnistu detailplaneering (kehtestatud Sindi Linnavalitsuse 22.06.2011 korraldusega nr 125) ja Tori vallas Sindi linnas Roheline tn 25 kinnistu detailplaneering (kehtestatud Tori Vallavalitsuse 15.04.2020 korraldusega nr 248). Kõrsa raba läheduses paiknevatel elamualadel on Tori Vallavalitsuse 05.08.2020 korraldusega nr 546 algatatud Tori vallas Sindi linnas Tõela tn 3a, Tõela tn 5 ja Tõela tn 5a kinnistute detailplaneeringu koostamine.*

Täname täiendava info eest. Täiendatud KMH programmi on lisatud puuduolevad detailplaneeringud. Lisaks on KMH programmis täpsustatud, et arvestatakse erinevates etappides avalikult kättesaadavate detailplaneeringute ning Sindi linna üldplaneeringuga.

- 2. Teha ettepanek täiendada Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programmi ja lisada kavandatava tegevuse võrreldava alternatiivina turbatootmisala (kavandatava mäeeraldise) vähendamine ulatuses, mis tagab, et tootmisest lähtuv tolm ja müra ei tekita lähedalasuvate elamute elanikele häiringuid.*

Ettepanekuga on arvestatud ning keskkonnamõju hindamise käigus tehakse vajadusel ettepanek turbatootmisala piiride korrigeerimiseks selliselt, et tootmisest lähtuv ülenormatiivne tolm ja müra ei leviks lähedalasuvate elamuteni.

Lugupidamisega

/ allkirjastatud digitaalselt /

Karmo Leemet
Juhatuse liige

MTÜ Roheline Pärnumaa ettepanekud ja vastuväited Kõrsa turbatootmisala KMH programmi kohta.

Taotletava keskkonnakahju tekitamise (Kõrsa turbakaevanduasala) taastamiseks ei saa oodata 30 aastat, et alles siis peale pikaaegsest looduse arvelt äritulu teenimisest tekkinud keskkonnakahjusid püüda hakata leevendama. 30 aasta pärast on lugupeetud kaevandusettevõtte oma tegevuse lõpetanud või muul viisil juriidiliselt end kohustusest vabastanud.

Ettepanekuks on enne loa saamist arendajapoolne panustamine analoogilise kaevandamisega rikutud turbaala korrastamisse (sama pindala ja seisukord kusagil mujal), et üldse luba Keskkonnaametilt saada.

Palume ühtlasi teha vastav ettepanek Keskkonnaministeeriumile Maapõueseaduse muutmiseks.

Euroopas ei lubata uute turbakaevandualade kasutuselevõttu. Tänapäevaks on aegunud ka selliselt piiratud arusaam, et *Maapõueseaduse § 45 lõike 1 alusel on lubatud turba kaevandamiseks taotleda kaevandamisluba üksnes kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alal või maardlal. Keskkonnaministri 27.12.2016. aastal vastu võetud määruse nr 87 „Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri” lisa 2 põhjal paikneb taotletav Kõrsa turbatootmisala kaevandamiseks sobival turbaalal.*

Kõrsa turbatootmisala ei paikne kaevandamiseks sobival alal mitmetel põhjustel, põhjused on avalikes huvides kaalukamad kul kitsad ärihuvid

(<https://novaator.err.ee/258083/turbakaevandamisest-tekkinud-keskkonnakahjulike-soode-korrastamine-vahendab-kasvuhoonegaaside-eraldumist>) :

Kui varem peeti soid väheväärtuslikeks aladeks, siis tänapäeval on nende tähtsust mõistnud ja ökosüsteemide teenuste alusel on sood hinnatud ühtedeks maailma kõige väärtuslikumateks ökosüsteemideks. Soodel on suur tähtsus hapniku tootmises, süsihappegaasi sidumises ja süsiniku ladestamisel turbana, mitmete looma- ja taimeliikide elupaigana jms. Pärast turba kaevandamist tekkinud jääksood on aga olulise negatiivse keskkonnamõjuga.

Siin võib osutada looduslike elupaikade hävimisele ja nende killustamisele, ümbruskonna veerežiimi mõjutamisele, suurele tuleohule ja kuivendatud turba lagunemisel tekkivate kasvuhoonegaaside emissioonile. Seetõttu on jõutud mõistmisele, et mahajäetud jääksood tuleb korrastada. Eestis on umbkaudu 9600 hektarit hüljatud jääksoid, mille taimestumine toimub

väga aeglaselt ja sageli on ka 20-30 aastat pärast turba kaevandamise lõppu taimestikuga kaetud vaid mõni protsent turbaväljast.

*Eesti seadused kohustavad pärast kaevandamise lõppu kõik alad rekultiveerima ehk korrastama, kuid jääksoode puhul **ei ole seda tehtud**. Sõltuvalt taoliste soode iseärasustest võib nende korrastamisel kaaluda nii veekogu rajamist, metsastamist, nende kasutamist marja- või energiaheina kasvatuseks või muuks. Kuid need variandid ei lõpetaks kõiki jääksoo negatiivseid keskkonnamõjusid ja neisse tuleks kuivendamise, väetamise ja muu sellise näol jätkuvalt kulutusi teha. Seetõttu ollakse tänapäeval üha enam arvamisel, et võimalusel tuleks jääksoode korrastamisel taasluua tingimused soodele iseloomuliku keskkonna ja taimestiku kujunemiseks.*

Soovime teada, mitu turbakaevanduse tõttu rikutud märgala on lugupeetud ettevõtja siiani soodeks taastanud ja mitmes kaevanduses on esinenud tulekahjusid, keskkonnareostust?

Tuleb nõustuda Keskkonnaametiga, kes on seisukohal, et keskkonnaluba taotletakse antud juhtumil osaliselt uuele kaevandamisega rikkumata looduslikule alale. Ei ole kooskõlas Euroopa kliima- ja elurikkuse põhimõtetega turvast kaevandada veel rikkumata looduslikul alal, olenemata Eestis kehtivast tagurlikust seisukohast.

Kaevandusala soovitakse rajada kuni Sindi ja Paikuse alevite elamuteni, kinnistuteni, mis on vastuvõetamatu. Kaevanduse talutav kaugus elamutest oleks minimaalselt 2 km.

Tuleoht asulate kõrval ja olemasoleva märgala hävitamine on kliimaeesmärkidele mittevastavuse ning elurikkuse drastilise languse taustal vastutustundetu. Programmist loeme: ... tootmine toimub *mai keskpaigast kuni augusti lõpuni, seega on tulekahju tekkimine üheks võimalikuks keskkonnaavariiks. Turbatootmisalal võib põleng tekkida turba isesüttimisel, summutist lendavast sädemest, inimese hooletusest, masina või seadme rikkest vms põhjusel. ... Turbatootmisalal võib põleng tekkida turba isesüttimisel, summutist lendavast sädemest, inimese hooletusest, masina või seadme rikkest vms põhjusel. Tulekahju tekkimise riski suurendavad tootmisterritooriumile sattunud kõrvalised isikud, kes ei ole tuleohutusnõuetest teadlikud. Seetõttu on oluline, et kõrvalised isikud ei sattuks turbatootmisala territooriumile. Turbatootmisalalt tekkinud tulekolle võib põhjustada laiaulatusliku tulekahju, mille korral pannakse ohtu ka ümberkaudsed maa-alad.*

Massiivne kahjulik (hävitav) mõju plaanitava kaevandusala elustikule , metsa raadamine, kaitsealustele liikidele ...

Programmist loeme: Taotletav Kõrsa mäeeraldis on ligikaudu 43 % mahus ette valmistatud, mille käigus on eemaldatud taimestik, rajatud iseoolne kuivendusüsteem ja teede võrgustik. Ülejäänud ligikaudu 100 ha suurusel ala on vaja rajada eelkuivenduseks kuivendussüsteem, raadata mets ja eemaldada sugekiht. Kõrsa turbatootmisala piirneb läänest Sindi linna ja Paikuse alevikuga, lõuna- ja põhjasuunast peamiselt põllumajanduslike maade ja põhjast ammendunud turbatootmisalaga ning idast metsa ja looduslikus seisundis rabaaladega.

Praeguse loodusala kuivendamine ja sellga kaasnev mõju on lubamatu...

Programmist loeme: *Uute alade kuivendamine alandab raba veetaset peamiselt mäeeraldisel, kuid mõjutab ka kraavidega piirnevate maa-alade veetaset ja seeläbi sealset taimestikku. Keskkonnamõju hindamisel kasutatakse Tartu Ülikooli Ökoloogia ja Maateaduste Instituudi koostatud (2013, 2016) tööd „Soode ökoloogilise funktsionaalsuse tagamiseks vajalike puhvertssoonide määramine pikaajaliste häiringute leviku piiritlemiseks või leevendamiseks“. Eelnevalt nimetatud uurimustöö tulemusena avaldub kuivenduse mõju siirdesoo taimkattes (eriti puurindes) selgemini ja oluliselt kaugemale (kraavist kuni 400 m) kui rabades (300m).*

*... Taotletava Kõrsa turbatootmisala kattub maakonnaplaneeringus taotletav mäeeraldis osaliselt puhkemetsa ja vähesel määral (2,4 ha ulatuses) Sindi väärtusliku maastiku piiriga. Pärnu maakonna planeeringus on soovitatud kaevandamiseks eelistada juba kuivendusest rikutud alasid, vältida alasid, mis asuvad väärtuslikel maastikel, roheline võrgustiku aladel ja väärtuslikel põllumajandusmaadel. **Pärnu maakonna planeeringu kohaselt on asustatud alade piirkonnas on maavara kaevandamine problemaatiline tulenevalt kaasnevatest häiringutest elanikele ning eelistada tuleks sama maavara kaevandamist eemal asustatud aladest.** Väärtuslike märgalade kuivendamine on keelatud, v.a juhtudel, kui alale on antud kaevandamise luba.*

Tegemist on väärtusliku märgalaga, millele kaevandamise luba tänapäevaste euroopalike seisukohtade alusel ei saa anda.

Kitsealused liigid elavad kahtlemata ka mäeeraldisel alal, kui nad elavad väidetavalt mõnekümne kuni mõnesaja meetri (!) kaugusel mäeeraldisest.

Programmis on paljude kaevanduala “läheduses” (sisuliselt kaevandusalal) elavate liikide seas muuhulgas näiteks:

*Mäeeraldisest vähemalt **175 m** kaugusele jäävad II kaitsekategooria loomaliikide suurvidevlase (*Nyctalus noctula*, KLO9114045), pargi-nahkhiire (*Pipistrellus nathusii*, KLO9114048), veelendlase (*Myotis daubentonii*, KLO9114047), tiigilendlase (*Myotis dasycneme*, KLO9114233) ja põhja-nahkhiire (*Eptesicus nilsonii*, KLO9114046) leiukohad. Vähemalt **70 m** kaugusel turbatootmisalast ida suunas asub **merikotka** (*Haliaeetus albicilla*, KLO9124743) leiukoht ja ligikaudu **390 m** kaugusel mäeeraldisel piirist Kõrsa merikotka püsielupaik (KLO3002001).*

... Natura 2000 võrgustikku kuuluv Pärnu jõe loodusala (EE0040345) jääb kavandatavast tegevusest ligikaudu 600 m kaugusele lääne suunas.

Natura hindamine on vajalik tellida ja lisaks Natura asjakohasele hindamisele on vajalik selgitada välja piirkonna kõikide keskkonnahäiringute mõju mäeeraldisest 50 km raadiuses koosmõjus arvestades.

Kas on vajalik riskida ettevõtte kitsastes huvides avalike huvidega?

Meie kõigi huvides on ökosüsteemide säilitamine ja kaitse ning juba rikutud märgalade kohene taastamine järgmiste märgalade kuivendamise ja sealt elustiku hävitamise asemel. See on kliima- ja elurikkuse eesmärkide huvides, Loodus- ja Linnudirektiivi huvides, kokkulepete huvides, millega ka Eesti on liitunud.

Teaduste Akadeemia president Tarmo Soomere

(<https://www.err.ee/1608412400/tarmo-soomere-eesti-valikud-elurikkuse-ja-kliima-hoiul>):

Võime mõelda inimkonnast kui pandeemia puhangust Maa ökosüsteemis. Liigutame tasakaalu päris kõvasti, ka kliimamuutuse kaudu. Seni veel mõistlikul määral. Praegu on nii loodus tervikuna kui ka mitmesugused ökosüsteemid meie liitlased. Metsad neelavad süsihappegaasi. Maastik kõrgetel laiuskraadidel läheb rohelisemaks. Ookean stabiliseerib temperatuuri tõusu. Elu ookeanis toodab hapnikku. Mikroorganismid, taimed ja putukad töötavad ümber meie elutegevuse jäägid. Kui temperatuur tõuseb, ei pruugi praegune negatiivsete ehk potentsiaalselt ohtlike protsesse summutava tagasiside komplekt enam jätkuda. Ökosüsteemid panevad välistingimuste muutumisele vastu pehmelt ja peaaegu nähtamatult. Aga nende vintskusel on piirid. Nende nügimist kompenseeriv negatiivne tagasiside (ehk meie mõju summutamine) võib ühel hetkel asenduda positiivsega. Füüsika võib tuua hulgaliselt näiteid. Kui ikka puitu väga kõvasti soojendada, hakkab see põlema, soojust kiiresti juurde tootma ja süsihappegaasi tekitama.

Pole välistatud, et praegusest tasakaalust väga kaugele välja viidud loodus või selle üksikud ökosüsteemid kujunevad inimkonna vaenlaseks. Polaarpiirkonnad on juba viidud selleni, et igikeltsas akumulunud kasvuhoonegaasid vabanevad.

...

Stockholmi säilenõtkuse mõttekoda (Resilience Center) on katsunud sõnastada planeedi ökosüsteemi piirid ja väljendada arvudes, kui kõvasti neid piire kompame. Teisisõnu, proovida aru saada, milliste piiride ületamine võib viia positiivse tagasisideni, s.t kiiresti ja tõsiste probleemideni.

Missuguse keskkonna me jätame oma lastelastele (pikaajalise kasu asemel lühiajalist kasu taga ajades), mis näoga me keskkonna jätkuvalle hävitamisele kaasa aidates lastelastele otsa vaatame?

Kas turbatootmine on säästev, jätkusuutlik, loodussõbralik, aktsepteeritav tulevikule mõeldes (ellujäämiseks samavõrra hädavajalik nagu puhas keskkond)?

Lugupidamisega

Riina Georg,

MTÜ Roheline Pärnumaa volitatud esindaja

MTÜ Roheline Pärnumaa
Sääse tn 1-2
80012 Pärnu

Teie: 13.12.2021
Meie: 28.01.2022 nr 04-01.28

Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programm

Olete oma kirjas esitanud Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (KMH) programmi kohta kliimat, elukeskkonda, veerežiimi ja keskkonnamõju hindamist puudutavaid arvamusi, ettepanekuid, kommentaare.

Järgnevalt vastame Teie poolt esitatud seisukohtadele, mis puudutavad Kõrsa turbatootmisala KMH programmi, nende esitamise järjekorras:

1. *Euroopas ei lubata uute turbakaevandualade kasutuselevõttu. Tänapäevaks on aegunud ka selliselt piiratud arusaam, et Maapõueseaduse § 45 lõike 1 alusel on lubatud turba kaevandamiseks taotleda kaevandamisluba üksnes kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade nimekirja või kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja kantud alal või maardlal. Keskkonnaministri 27.12.2016. aastal vastu võetud määruse nr 87 „Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri” lisa 2 põhjal paikneb taotletav Kõrsa turbatootmisala kaevandamiseks sobival turbaalal.*

Kõrsa turbatootmisala keskkonnaloa taotlusele on keskkonnamõju hindamine algatatud Keskkonnaameti 18.03.2020 kirjaga nr 12-2/20/122-4, sest keskkonnamõju hindamine on vastavalt Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 6 lõige 1 punkti 28 kohaselt kohustuslik. Nii programmi koostamisel kui ka keskkonnamõju hindamisel lähtutakse kehtivatest õigusaktidest, muuhulgas ka Keskkonnaministri 27.12.2016 määrusest nr 87, mis on senini kehtiv.

2. *Soovime teada, mitu turbakaevanduse tõttu rikutud märgala on lugupeetud ettevõtja siiani soodeks taastanud ja mitmes kaevanduses on esinenud tulekahjusid, keskkonnareostust?*

AS-il Jiffy Products Estonia ei ole seni olnud võimalust turbatootmisalade korrastamisele pühenduda viisil, kus märgala tekkeks soodsad tingimused oleks loodud kogu turbatootmisala ulatuses, kuna ettevõttele väljastatud keskkonnaloa või maavara kaevandamise load ei ole veel lõppenud. Küll aga on AS Jiffy Products Estonia kaevandataval Ohtu mäeeraldisel Ohtu samblakülvi katseala (koostöös Tallinna Ülikooli Ökoloogia keskusega), kus on uuritud erinevaid lähenemisi soo taastamise meetodikate uurimiseks. Samuti ei ole seni AS Jiffy Products Estonia turbatootmisaladel toimunud ei tulekahjusid ega keskkonnareostust.

3. *Kaevandusala soovitakse rajada kuni Sindi ja Paikuse alevite elamuteni, kinnistuteni, mis on vastuvõetamatu. Kaevanduse talutav kaugus elamutest oleks minimaalselt 2 km.*

KMH aruande koostamise käigus viiakse läbi tolmu ja müra modelleerimised ning esitatakse hüdroloogilised hinnangud võimalike negatiivsete mõjude levikust. Vastavalt modelleerimistulemustele korregeeritakse vajadusel taotletava mäeeraldise piire.

4. ... Taotletava Kõrsa turbatootmisala kattub maakonnaplaneeringus taotletav määraldis osaliselt puhkemetsa ja vähesel määral (2,4 ha ulatuses) Sindi väärtusliku maastiku piiriga. Pärnu maakonna planeeringus on soovitatud kaevandamiseks eelistada juba kuivendusest rikutud alasid, vältida alasid, mis asuvad väärtuslikel maastikel, roheline võrgustiku aladel ja väärtuslikel põllumajandusmaadel. Pärnu maakonna planeeringu kohaselt on asustatud alade piirkonnas on maavara kaevandamine problemaatiline tulenevalt kaasnevatest häiringutest elanikele ning eelistada tuleks sama maavara kaevandamist eemal asustatud aladest. Väärtuslike märgalade kuivendamine on keelatud, v.a juhtudel, kui alale on antud kaevandamise luba.

Juhime tähelepanu, et Kõrsa turbatootmisala ja selle planeeritav laiendus on tänaseks kuivendusest mõjutatud. Seda nii turba tootmisega seotud kuivenduse, kui Sindi linna elamualadega seotud kuivenduskraavide tõttu. Kavandatava tegevuse ala (Kõrsa raba lääneosa) on 2010. aastal inventeerinud Indrek Tammekänd, kes on andnud alale järgneva hinnangu: koosluse seisund – degradeerunud, floristiline väärtus – väike, esteetiline väärtus – puudub, esinduslikkus – vähe- või mitteoluline, üldhinnang – madala väärtusega või väärtuseta ala. Antud hinnangud on kätte saadavad aadressil <http://kaart.soo.ee/map>. Samuti ei ole antud alale inventeeritud Natura elupaigatüüpe. Seega on tegemist juba kuivendusest rikutud alaga, mis on otstarbekas ammendada ja ala seejärel korrastada.

5. *Kitsealused liigid elavad kahtlemata ka määraldisel alal, kui nad elavad väidetavalt mõnekümne kuni mõnesaja meetri (!) kaugusel määraldisest.*

Kaitsealuste taime- ja loomaliikide kasvukohtadele ja elupaikadele mõju hindamisel lähtutakse nii Keskkonnaregistri riiklikest inventuuriandmetest kui ka keskkonnamõju hindamisel läbi viidavatest välitöödest.

6. *Natura hindamine on vajalik tellida ja lisaks Natura asjakohasele hindamisele on vajalik selgitada välja piirkonna kõikide keskkonnahäiringute mõju määraldisest 50 km raadiuses koosmõjus arvestades.*

Keskkonnamõju hindamise aruande koostamise käigus lähtutakse kavandatavast tegevusest tulenevatest mõjudest ja nende levikukaugustest ning Natura 2000 võrgustikku kuuluvate alade paiknemisest võimalikes kavandatava tegevusega seotud olulise mõju ulatuses. Märgime, et vastavalt Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3¹ on keskkonnamõju hindamise eesmärk anda teavet otsustajale kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimaluste kaasneva olulise keskkonnamõju kohta. Vastavalt KeHJS § 2² keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara. KMH programmis oleme toonud välja, et KMH aruande koostamise käigus analüüsitakse võimalikke koosmõjusid Kõrsa II turbatootmisalaga (L.MK.PM-13269), juhul kui KMH aruande koostamise käigus selgub, et olulised koosmõjud ümbritsevatele aladele, s.h. Natura 2000 võrgustikku kuuluvatele aladele võivad ilmnedas koosmõjus teiste objektidega, arvestatakse koosmõju hinnangutes ka neid.

Lugupidamisega

/ allkirjastatud digitaalselt /

Karmo Leemet

Juhatuse liige

KESKKONNAAMET

Riina Georg
MTÜ Roheline Pärnumaa
rohelineparnumaa@gmail.com

Teie 13.12.2021

Meie 18.01.2022 nr 6-3/21/1629-20

**Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja
töötamisega kaasneva keskkonnamõju
hindamise programmi ettepanekute ja
vastuväidete kohta**

Austatud Riina Georg

Esitasite Keskkonnaametile¹ oma seisukohad Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (KMH) programmi kohta.

Tutvunud Teie kirjaga võib kokkuvõtvalt öelda, et selles toodud seisukohad ja etteheited väljendavad pigem üldisemat muret maapõue kasutamist puudutava praktika ja Eesti (loodus)keskkonna tuleviku osas ega sisalda niivõrd konkreetseid ettepanekuid ja märkusi konkreetse Kõrsa turbatootmisalaga seonduva KMH programmi sisu kohta.

Töite oma kirjas välja turbatootmisalade taastamise/korrastamise temaatika, milles heitsite ette kaevandamise ala korrastamise tähtsaja määratluse osas ning tegite ettepaneku arendajale keskkonnaloa taotlemise õiguse saamiseks korrastada samaväärne ala mujal. Samuti soovisite Keskkonnaministeeriumile ettepaneku tegemist maapõueseaduse muutmiseks.

Selgitame, et kehtiva korra järgi tuleb arendajal kaevandatud ala korrastada enne kaevandusloa kehtivuse lõppemist (maapõueseadus § 84 lg 2). Kuid vaatamata eelmainitule on arendaja maininud, et Eesti Turbaliidu eestvedamisel on toimumas arengud, millega kaalutakse ka võimalusi alustada korrastamisprotsessiga juba turbatootmise vältel, kus see on tehnoloogiliselt võimalik. Ka Kõrsa turbatootmisala puhul on arendajal soov võimalusel ala korrastamisega alustada enne 30 aasta möödumist. Maapõueseaduse muutmise ettepaneku tegemiseks ei pea vahendajaks olema Keskkonnaamet.

Mainisite oma kirjas uute turbatootmisalade kasutuselevõtu korda ning väitsite, et tänaseks on aegunud maapõueseaduse § 45 lg 1 alusel määratud kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri ning keskkonnaministri 27.12.2016 poolt vastu võetud määrus nr 87 (edaspidi määrus nr 87) „Kaevandamisega rikutud ja mahajäetud turbaalade ning kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekiri” ja selle lisad. Olete välja toonud avalike huvide kaalukuse Kõrsa turbatootmisala paiknemise ebasobivuse kinnitamiseks ning käsitlenud üldisemalt soode temaatikat ökosüsteemide mõistes ning jääksode väidetava kahjulikkuse.

¹ Registreeritud Keskkonnaameti DHS-is 14.12.2021 kirja nr 6-3/21/1629-18 all.

Määrus nr 87 ning selle lisad on kehtivad ning lisa 2 alusel asub Kõrsa turbatootmisala kaevandamiseks sobival alal. Kui Teie hinnangul on mitmeid muid põhjuseid (avalik huvi, soode roll ökosüsteemis, jääksoode kahjulikkus) mida pole õigusaktidega sätestatud, siis see on juba laiem küsimus ning ei ole antud KMH raames asjakohane. Arendaja lähtub Kõrsa turbatootmisalal kehtivatest õigusaktidest ning korrastamise kavas rakendatakse kõige sobivamaid meetmeid ala taastumiseks.

Eestis on järgemööda kaevandamisest maha jäänud alasid korrastatud. Kaevandatud jääksoid on taastatud mahus üle 1200 ha. 1990. aastate alguses lasus korrastamiskohustus Riigimetsa Majandamise Keskusel ning hiljem kandus see üle konkreetsetele turbatootjatele, kes aladel kaevandamisega tegelema hakkasid.

Keskkonnaameti hinnangul ei ole ülejäänud seisukoha kirjas esitatud viidete ja tsiteeringute puhul tegemist konkreetsete küsimustega ega ettepanekutega, millele saaksime omalt poolt anda sisulise vastuse, vaid üldülalise arutlemisega Eesti looduse (eelkõige kaevandamisega mõjutatud märgalade) ja laiemalt ökosüsteemide käekäigu kohta. Eelmainitu väljub konkreetse KMH-ga seotud teemade valdkonnast. Arendajale ja KMH eksperdile suunatud küsimustele vastavad nemad eraldi kirjaga.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Teadmiseks: AS Jiffy Products Estonia (info@jiffy.ee); OÜ Inseneribüroo STEIGER (info@steiger.ee; anna-helena@steiger.ee)

Karl Markus Wahlberg 5885 7049 (keskkonnakorraldus)
karl.wahlberg@keskkonnaamet.ee

Glea Habicht 5197 5921 (maapõu)
glea.habicht@keskkonnaamet.ee

KESKKONNAAMET

Karmo Leemet
AS Jiffy Products Estonia
info@jiffy.ee

Teie 22.10.2021 nr 01-22/10.21

Meie 08.12.2021 nr 6-3/21/1629-14

**Täiendav seisukoht Kõrsa turbatootmisala
laiendamise ja töötamisega kaasneva
keskkonnamõju hindamise programmile**

Austatud Karmo Leemet

AS Jiffy Products Estonia esitas 22.10.2021 Keskkonnaametile taotluse¹ Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (edaspidi *KMH*) programmi ennistamiseks ja avalikustamiseks ning vastused Keskkonnaameti ja asjaomaste asutuste poolt esitatud seisukohtadele².

Tutvunud täiendavalt Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programmiga ning vastustega Keskkonnaameti 10.03.2021 seisukohtadele, peab Keskkonnaamet vajalikuks märkida järgmist:

1. Keskkonnaameti 10.03.2021 kirja seisukoht nr 12 oli järgnev: „*Ptk 4, tabel 4.1 - Kuivendamise mõju hindamisel põhjaveele ja tarbekaevudele tuleb välja selgitada lähimad salv- ja puurkaevud ning hinnata, kas turbatootmisala laiendamine mõjutab kaevusid.*“ AS Jiffy Products Estonia on enda vastuskirjas märkinud, et aruande koostamise käigus viiakse läbi salvkaevude inventuur, mille käigus inventeeritakse kavandatava turbatootmisala ümbritsevate salvkaevude hulgas kuni kümme salvkaevu. Märgime, et salvkaevud on võrreldes puurkaevudega enamasti madalamad ja keskkonnamuutuste (nt veerežiimi muutused) suhtes ka tundlikumad. **Keskkonnaamet palub selgitada, miks ja mille alusel on salvkaevude inventuuriks valitud just kümme kaevu?**

AS Jiffy Products Estonia on märkinud oma 22.10.2021 kirja vastuses Keskkonnaameti seisukohale nr 12 järgnevat: „*Leiame, et puurkaevude inventuur ei ole antud piirkonnas asjakohane, kuna Keskkonnaregistris olevad olmevee puurkaevud on vähemalt 50 m sügavused (valdavalt 60 - 75 m), puurkaevude läbilõigetel on vähemalt 2 m (kuni 20 m) savikiht, mis moodustab veepideme, mille all lasub vähemalt 8 m tusedune liivakiht. Seega on piirkonnas olevate puurkaevude vesi eraldatud soosetete veekihist veepidemega (savikiht). Tulenevalt piirkonna geoloogilistest tingimustest, ei ole tõenäoline, et Keskkonnaregistrisse mitte kantud puurkaevud on oluliselt madalamad või erinevad oma geoloogilistelt tingimustest (peamiselt veepideme olemasolu alusel).*“

¹ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 22.10.2021 nr 6-3/21/1629-10 all.

² Edastatud Keskkonnaameti 10.03.2021 kirjaga nr 6-3/21/1629-9.

Keskkonnaamet on seisukohal, et turbatootmisalal on suur risk mõjutada nii pinna- kui ka põhjavett, sest toimub vee ära juhtimine. Seetõttu peab Keskkonnaamet antud juhul vajalikuks järgida ettevaatusprintsipi, mille kohaselt tuleb keskkonnariski kohaste ettevaatusmeetmete võtmisega võimalikult suurel määral vähendada (keskkonnaseadustiku üldosa seadus § 11 p 1). **Võttes arvesse ettevaatusprintsipi, jääb Keskkonnaamet seisukohale, et kuivendamise mõju hindamisel põhjaveele ja tarbekaevudele tuleb välja selgitada ka lähimad (sh keskkonnaregistrisse kandmata) puurkaevud ning hinnata, kas turbatootmisala laiendamine mõjutab neid kaevusid.**

Keskkonnaamet selgitab, et tegevuse negatiivne mõju põhjaveele tuleb välistada, olenemata sellest, kas puurkaev on kantud Keskkonnaregistrisse või mitte. Turbatootmisala läheduses asuvate kohalike elanike joogivee kvaliteedi ja kättesaadavuse kindlustamine tagab turvatunde (eriti salvkaevude korral). Näitena, asjaõigusseaduse § 143 lg 2 kohaselt on puurimistöõde käigus ettenägematute kahjustuste tekkimisel kahju kannatanud kinnistu omanikul õigus nõuda mõjutuse põhjustanud kinnisasja omanikult mõistlikku hüvitist. Kirjeldatud põhimõte rakendub sõltumata sellest, kas kahjustused on seotud Keskkonnaregistrisse kantud või Keskkonnaregistrisse kandmata lähiümbruses asuvate kaevudega. Lähiümbruse kinnistute omanike informeerimine puurkaevu rajamisega kaasnevatest võimalikest häiringutest ja kahjude ennetamise meetmetest ning vajadusel nende meetmete rakendamine on puurkaevu rajava ettevõtte kohustus.

2. AS Jiffy Products Estonia on märkinud oma 22.10.2021 kirja vastuses Keskkonnaameti seisukohale nr 15 järgnevat: „*Turba tootmisega kaasnevate peenosakeste heitkoguste arvutamiseks puudub Eesti seadusandluses aktsepteeritud metoodika. Usaldusväärse arvutusmetoodika puudumise tõttu ei ole võimalik heitkoguseid arvutada ega modelleerida õhukvaliteedi taset väljaspool turbatootmisala.*“. **Keskkonnaameti seisukoht on siiski, et KMH käigus on saasteainete ja mõjude ulatus ning keskkonnaloa (ja eriosade) vajadus vaja välja selgitada, seega on hinnangu koostamine ja esitamine KMH aruandes vajalik.**

KMH käigus on vajalik selgusele jõuda, millises kauguses saab turbatootmisalal tegutseda ilma lähimaid majapidamisi olulisel määral häirimata, ühtlasi täita õigusruumis seatud piirväärtusi ja norme. Atmosfääriõhu kaitse seaduse § 19 sätestab, et heiteallikas on saasteaineid, müra, infra- või ultraheli välisõhku väljutav objekt. Heiteallikad liigitatakse heiteallika geomeetria põhjal punkt-, joon-, pind- ja ruumheiteallikateks. Turbaväli on määratletavate parameetritega pindallikas, millel tehtavate tegevuste tõttu võib eralduda välisõhku saasteaineid. Kui turbaväljalt eraldub üle tootmisterritooriumi piiri saasteainet PM-sum (eeldatavalt ka PM10 ja PM2,5) üks tonn aastas või enam, on keskkonnaloa õhu eriosa täitmine vajalik. Tootmistegevusest eralduvaid heitkoguseid hinnatakse metoodika puudumisel otseste mõõtmiste abil.

3. AS Jiffy Products Estonia on märkinud oma 22.10.2021 kirja vastuses Keskkonnaameti seisukohale nr 15 järgnevat: „*Kuna näeme ette KMH aruande koostamise käigus, et turvast pikaajaliselt ei ladustata lähemal kui 500 m, siis vastavalt Teie küsimuses pakutud ettepanekule, ei ole turbatootmisalal peenosakeste leviku modelleerimine vajalik.*“. KMH programmi peatükis 3.8 (lk 16) on kirjutatud: „*Turba kaevandamise ja transpordiga kaasneb peente turbaosakeste lendumine tolmana ning viimase kandumine kuivenduskraavidesse. Peenosakesi tekib tootmisest, laadimisest ja transpordist. Peenosakeste heitkogus sõltub ilmastikutingimustest (tuule kiirus, sademed), tootmisprotsessist, turba niiskusest, lagunemisastmest ja peenosakeste hulgast. Turbatootmisalalt levib ülenormatiivne peenosakeste kontsentratsioon tavatingimustel tekke kohast kuni 100 meetri kaugusele.*“

Keskkonnaamet soovib saasteainete levikukaartide lisamist KMH aruandele, sest neile on programmis (lk 16) juba viidatud ning Keskkonnaamet soovib esitatud väite õigsuses veenduda. **Palume osakeste leviku kohta KMH aruandes esitada endiselt kaheksa kaarti saasteainete (PM2,5 ja PM10) leviku hindamiseks Vahenurme tänava piirkonnas ning Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas:**

- 1) PM2,5 levik Vahenurme tänava piirkonnas keskmise tugevusega idast puhuva tuule (3,6 m/s) korral;
- 2) PM2,5 levik Vahenurme tänava piirkonnas vali idast puhuva tuule (15 m/s) korral;
- 3) PM10 levik Vahenurme tänava piirkonnas keskmise tugevusega idast puhuva tuule (3,6 m/s) korral;
- 4) PM10 levik Vahenurme tänava piirkonnas vali idast puhuva tuule (15 m/s) korral;
- 5) PM2,5 levik Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas keskmise tugevusega edelast puhuva tuule (3,6 m/s) korral;
- 6) PM2,5 levik Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas vali edelast puhuva tuule (15 m/s) korral;
- 7) PM10 levik Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas keskmise tugevusega edelast puhuva tuule (3,6 m/s) korral;
- 8) PM10 levik Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas vali edelast puhuva tuule (15 m/s) korral.

PM10 ja PM2,5 kõrval, millel on piirväärtused, aga mida ei ole suure tõenäosusega õhus silmaga näha, pälvib elanike tähelepanu turbatolmu jämedam fraktsioon, mis ei ole saasteaine. Keskkonnaamet on saanud peenosakeste lendumisega seotud kaebusi erinevate turbatootmisalade puhul ka palju kaugemal asuvatest asulatest. Näiteks esitati 2020. aastal kaebus Lehetu külast, mis asub kohalikest turbatootmisaladest Elliste rabas ca 1 km kaugusel. 2018. aastal esitatud kaebuse puhul levis Tila külas Tartumaal turbatolmu tuulekande tõttu lähima taluni ka siis, kui läheduses asuval turbatootmisalal turbavedu ettevõtte sõnul ei toimunud. **Keskkonnaamet palub taotletava ala tundlikele objektidele lähedal paiknemise ja/või piirnemise (nt katastriüksus 56801:001:1158) tõttu siiski esitada KMH aruandes tolmuhäiringu esinemise hinnang ka Sindi linna alal. Mõjuulatuse välja toomisel palume tuuleerosiooni ja elamute läheduse tõttu arvestada ka maksimaalseid tuulekiirusi (https://www.ilmateenistus.ee/kliima/kliimanormid/tuul/#maks_tuul). Palume ka hinnata, millisest kaugusest alates tuuleerosioon turbatolmu Sindi linna majapidamisteni ei kanna.**

4. KMH programmi peatükis 3.8 on kirjutatud „*Kõrsa turbatootmisala ettevalmistamise ja kaevandamisega tekkivad jäätmed (kännud, kuivenduskraavidesse settinud turbaheljum, sugekiht) on jäätmeseaduse mõistes kõrvalseadused, mille edasine kasutamine on kindel, mida saab kasutada vaid asjaomasele tööstusele omase töötlemisega (kändude purustamine, heljumi toodangusse segamine), nende teke on tootmisprotsessile omane ja ei avalda negatiivset mõju ei keskkonnale ega ka inimese tervisele.*“. Selline sõnastus KMH programmi etapis on meie hinnangul ennatlik. Ettevõtte pole selgelt viidanud, milliste lähteandmete põhjal järeldatakse, et eelnimetatud materjali kasutamine on kindel. Täiendavalt ei saa KMH programm anda hinnangut, kas nende puhul on tegemist jäätmete või kõrvalseadustega. Juhul, kui materjali kasutatakse kaevandatud ala korrastamiseks, saab kasutusviisi lugeda kindlaks vaid juhul, seda kinnitab maapõueseaduse § 81 kohane kaevandatud maa korrastamisprojekt. KMH programm ei saa lähtuda eeldusest, et kavandatud tegevuse käigus jäätmeid ei teki, vaid peab arvesse võtma ka selliseid stsenaariume, mille kohaselt osa või kõik kaevandamise käigus tekkinud materjalidest, mis pole otseselt toodang, on jäätmeseaduse kohaselt jäätmed. **Palume antud seisukohaga arvestada ja KMH programmi sõnastust parandada.**

5. Juhime tähelepanu asjaolule, et KMH programm ei saa välistada tootmisprotsessiga kaasnevat negatiivset mõju keskkonnale ega ka inimese tervisele, vaid saab ainult anda hinnangu, kas need mõjud on olulised või mitte.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Teadmiseks: OÜ Inseneribüroo STEIGER (info@steiger.ee)

Karl Markus Wahlberg 5885 7049 (keskkonnakorraldus)
karl.wahlberg@keskkonnaamet.ee

Marilin Saluveer 5361 6636 (vesi)
marilin.saluveer@keskkonnaamet.ee

Tambet Tamm 5334 5640 (jäätmed)
tambet.tamm@keskkonnaamet.ee

Maret Palusalu 5362 7412 (välisõhk)
maret.palusalu@keskkonnaamet.ee

Keskkonnaamet
Pikk 20a
80011 Pärnu

Teie: 08.12.2021 nr 6-3/21/1629-14
Meie: 28.01.2022 nr 03-28.01

Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programm

Esitasite oma 08.12.2021 kirjaga nr 6-3/21/1629-14 märkused Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programmi kohta. Vastame Teie ettepanekutele nende esitamise järjekorras.

- 1. Keskkonnaameti 10.03.2021 kirja seisukoht nr 12 oli järgnev: „Ptk 4, tabel 4.1 - Kuivendamise mõju hindamisel põhjaveele ja tarbekaevudele tuleb välja selgitada lähimad salv- ja puurkaevud ning hinnata, kas turbatootmisala laiendamine mõjutab kaevusid.“ AS Jiffy Products Estonia on enda vastuskirjas märkinud, et aruande koostamise käigus viiakse läbi salvkaevude inventuur, mille käigus inventeeritakse kavandatava turbatootmisala ümbritsevate salvkaevude hulgas kuni kümme salvkaevu. Märgime, et salvkaevud on võrreldes puurkaevudega enamasti madalamad ja keskkonnamuutuste (nt veerežiimi muutused) suhtes ka tundlikumad. Keskkonnaamet palub selgitada, miks ja mille alusel on salvkaevude inventuuriks valitud just kümme kaevu?*

Inventeerimiseks valitud kümme salvkaevu on esmane hinnang, vajadusel kaevude arvu suurendatakse. Eesmärk on inventeerida igas ilmakaares lähimad salvkaevud, välistades kinnistud, kuhu kindlasti soosetete mõju ulatuda ei saa (nt rabast teisel pool maanteed asuvad kinnistud, kuna teealune pinnas käitub veetõkkena; kinnistud, mis on rabast eraldatud ojade/kraavide, ulatuslike maaparandussüsteemidega, kuna need drenivad Kvaternaari setteid).

- 2. AS Jiffy Products Estonia on märkinud oma 22.10.2021 kirja vastuses Keskkonnaameti seisukohale nr 12 järgnevat: „Leiame, et puurkaevude inventuur ei ole antud piirkonnas asjakohane, kuna Keskkonnaregistris olevad olmevee puurkaevud on vähemalt 50 m sügavused (valdavalt 60 - 75 m), puurkaevude läbilõigetel on vähemalt 2 m (kuni 20 m) savikiht, mis moodustab veepideme, mille all lasub vähemalt 8 m tüsedune liivakiht. Seega on piirkonnas olevate puurkaevude vesi eraldatud soosetete veekihist veepidemega (savikiht). Tulenevalt piirkonna geoloogilistest tingimustest, ei ole tõenäoline, et Keskkonnaregistrisse mitte kantud puurkaevud on oluliselt madalamad või erinevad oma geoloogilistelt tingimustest (peamiselt veepideme olemasolu alusel).“ Keskkonnaamet on seisukohal, et turbatootmisalal on suur risk mõjutada nii pinna- kui ka põhjavett, sest toimub vee ära juhtimine. Seetõttu peab Keskkonnaamet antud juhul vajalikuks järgida ettevaatusprintsipi, mille kohaselt tuleb keskkonnariski kohaste ettevaatusmeetmete võtmisega võimalikult suurel määral vähendada (keskkonnaseadustiku üldosa seadus § 11 p 1). Võttes arvesse ettevaatusprintsipi, jääb Keskkonnaamet seisukohale, et kuivendamise mõju hindamisel põhjaveele ja tarbekaevudele tuleb välja selgitada ka lähimad (sh keskkonnaregistrisse kandmata) puurkaevud ning hinnata, kas turbatootmisala laiendamine mõjutab neid kaevusid.*

Keskkonnaamet selgitab, et tegevuse negatiivne mõju põhjaveele tuleb välistada, olenemata sellest, kas puurkaev on kantud Keskkonnaregistrisse või mitte. Turbatootmisala läheduses asuvate kohalike elanike joogivee kvaliteedi ja kättesaadavuse kindlustamine tagab turvatunde (eriti salvkaevude korral). Näitena, asjaõigusseaduse § 143 lg 2

kohaselt on puurimistööde käigus ettenägematute kahjustuste tekkimisel kahju kannatanud kinnistu omanikul õigus nõuda mõjutuse põhjustanud kinnisasja omanikult mõistlikku hüvitist. Kirjeldatud põhimõte rakendub sõltumata sellest, kas kahjustused on seotud Keskkonnaregistrisse kantud või Keskkonnaregistrisse kandmata lähikümbruses asuvate kaevudega. Lähikümbruse kinnistute omanike informeerimine puurkaevu rajamisega kaasnevatest võimalikest häiringutest ja kahjude ennetamise meetmetest ning vajadusel nende meetmete rakendamine on puurkaevu rajava ettevõtte kohustus.

Arvestades piirkonna geoloogiat, kus puurkaevudega avatavat aluspõhjalist veekihti katavad paarikümne meetri paksusega, vähese veejuhtivusega setted (sh esineb läbilõikes viirsavi), siis puurkaevude kaasamine mõju hindamisse ei ole asjakohane, kuna soosetete kuivendamine aluspõhjalisi veekihte ei mõjuta. Ebaselgeks jääb viide asjaõigusseaduse § 143 lg 2-le, mis kohaldub puurkaeve rajavatele ettevõtetele.

3. *AS Jiffy Products Estonia on märkinud oma 22.10.2021 kirja vastuses Keskkonnaameti seisukohale nr 15 järgnevat: „Turba tootmisega kaasnevate peenosakeste heitkoguste arvutamiseks puudub Eesti seadusandluses aktsepteeritud metoodika. Usaldusväärse arvutusmetoodika puudumise tõttu ei ole võimalik heitkoguseid arvutada ega modelleerida õhukvaliteedi taset väljaspool turbatootmisala.“. Keskkonnaameti seisukoht on siiski, et KMH käigus on saasteainete ja mõjude ulatus ning keskkonnaloa (ja eriosade) vajadus vaja välja selgitada, seega on hinnangu koostamine ja esitamine KMH aruandes vajalik.*

KMH käigus on vajalik selgusele jõuda, millises kauguses saab turbatootmisalal tegutseda ilma lähimaid majapidamisi olulisel määral häirimata, ühtlasi täita õigusruumis seatud piirväärtusi ja norme. Atmosfääriõhu kaitse seaduse § 19 sätestab, et heiteallikas on saasteaineid, müra, infra- või ultraheli välisõhku väljutav objekt. Heiteallikad liigitatakse heiteallika geomeetria põhjal punkt-, joon-, pind- ja ruumheiteallikateks. Turbaväli on määratletavate parameetritega pindallikas, millel tehtavate tegevuste tõttu võib eralduda välisõhku saasteaineid. Kui turbaväljalt eraldub üle tootmisterritooriumi piiri saasteainet PM-sum (eeldatavalt ka PM₁₀ ja PM_{2,5}) üks tonn aastas või enam, on keskkonnaloa õhu eriosa täitmine vajalik. Tootmistegevusest eralduvaid heitkoguseid hinnatakse metoodika puudumisel otseste mõõtmiste abil.

Keskkonnamõju hindamise käigus hinnatakse kavandatava tegevusega seonduvatest tööprotsessidest eralduvate tahkete osakeste heitkoguseid ja võrreldakse neid keskkonnaministri määruses nr 67 kehtestatud künniskogusega õhusaasteloa vajalikkuse hindamisel. Juhul kui tahkete osakeste heitkogused jäävad allapoole künnisväärtust, ei ole õhusaasteloa taotlemine, sh saasteainete hajumisarvutuste teostamine vajalik. Juhul, kui ületatakse nimetatud künniskogust, teostatakse õhukvaliteedi taseme hindamiseks tahkete osakeste (PM₁₀ ja PM_{2,5}) modelleerimine turbatootmisalale lähimate majapidamiste juures, mille tulemusi on võimalik võrrelda keskkonnaministri määruses nr 75 sätestatud piirväärtustega.

4. *AS Jiffy Products Estonia on märkinud oma 22.10.2021 kirja vastuses Keskkonnaameti seisukohale nr 15 järgnevat: „Kuna näeme ette KMH aruande koostamise käigus, et turvast pikaajaliselt ei ladustata lähemal kui 500 m, siis vastavalt Teie küsimuses pakutud ettepanekule, ei ole turbatootmisalal peenosakeste leviku modelleerimine vajalik.“. KMH programmi peatükis 3.8 (lk 16) on kirjutatud: „Turba kaevandamise ja transpordiga kaasneb peente turbaosakeste lendumine tolmu- ning viimase kandumine kuivenduskraavidesse. Peenosakesi tekib tootmisest, laadimisest ja transpordist. Peenosakeste heitkogus sõltub ilmastikutingimustest (tuule kiirus, sademed), tootmisprotsessist, turba niiskusest, lagunemisastmest ja peenosakeste hulgast. Turbatootmisalalt levib ülenormatiivne peenosakeste kontsentratsioon tavatingimustel tekke kohast kuni 100 meetri kaugusele.“*

Keskkonnaamet soovib saasteainete levikukaartide lisamist KMH aruandele, sest neile on programmis (lk 16) juba viidatud ning Keskkonnaamet soovib esitatud väite õigsuses veenduda. Palume osakeste leviku kohta KMH aruandes esitada endiselt kaheksa kaarti saasteainete (PM_{2,5} ja PM₁₀) leviku hindamiseks Vahenurme tänava piirkonnas ning Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas:

- 1) PM_{2,5} levik Vahenurme tänava piirkonnas keskmise tugevusega idast puhuva tuule (3,6 m/s) korral;
- 2) PM_{2,5} levik Vahenurme tänava piirkonnas vali idast puhuva tuule (15 m/s) korral;
- 3) PM₁₀ levik Vahenurme tänava piirkonnas keskmise tugevusega idast puhuva tuule (3,6 m/s) korral;
- 4) PM₁₀ levik Vahenurme tänava piirkonnas vali idast puhuva tuule (15 m/s) korral;
- 5) PM_{2,5} levik Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas keskmise tugevusega edelast puhuva tuule (3,6 m/s) korral;
- 6) PM_{2,5} levik Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas vali edelast puhuva tuule (15 m/s) korral;
- 7) PM₁₀ levik Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas keskmise tugevusega edelast puhuva tuule (3,6 m/s) korral;
- 8) PM₁₀ levik Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonnas vali edelast puhuva tuule (15 m/s) korral.

PM₁₀ ja PM_{2,5} kõrval, millel on piirväärtused, aga mida ei ole suure tõenäosusega õhus silmaga näha, pälvib elanike tähelepanu turbatolmu jämedam fraktsioon, mis ei ole saasteaine. Keskkonnaamet on saanud peenosakeste lendumisega seotud kaebusi erinevate turbatootmisalade puhul ka palju kaugemal asuvatest asulatest. Näiteks esitati 2020. aastal kaebus Lehetu külast, mis asub kohalikest turbatootmisaladest Elliste rabas ca 1 km kaugusel. 2018. aastal esitatud kaebuse puhul levis Tila külas Tartumaal turbatolmu tuulekande tõttu lähima taluni ka siis, kui läheduses asuval turbatootmisalal turbavedu ettevõtte sõnul ei toimunud. Keskkonnaamet palub taotletava ala tundlikele objektidele lähedal paiknemise ja/või piirnemise (nt katastriüksus 56801:001:1158) tõttu siiski esitada KMH aruandes tolmuhäiringu esinemise hinnang ka Sindi linna alal. Mõjuulatuse välja toomisel palume tuuleerosiooni ja elamute läheduse tõttu arvestada ka maksimaalseid tuulekiirusi (https://www.ilmateenistus.ee/kliima/kliimanormid/tuul/#maks_tuul). Palume ka hinnata, millisest kaugusest alates tuuleerosioon turbatolmu Sindi linna majapidamisteni ei kanna.

Saasteainete modelleerimine tugineb keskmistamise põhimõttele, st et modelleerimine toimub koostatavatesse alusmodelitesse sisestatavate vajalike parameetrite (sh iseloomulike ilmastikuandmete) ja saasteainete heitkoguste puhul teatud perioodi keskmiste väärtuste alusel. Seetõttu ilmestavad tulemused samuti teatud perioodi keskmist väärtust, et neid oleks võimalik võrrelda seaduses sätestatud õhukvaliteedi normväärtustega - tahkete osakeste puhul 24-tunni (PM₁₀) või aasta (PM₁₀, PM_{2,5}) keskmiste väärtustena. Eelnevast tulenevalt ei ole saasteainete kontsentratsioonide modelleerimine nõ maksimaalsetel tuulekiirustel asjakohane, sest maksimaalsed tuulepuhangud esinevad hooti ning on muutliku suunaga.

Vastavalt keskkonnaministri määrusele nr 84 arvestatakse saasteainete hajumise modelleerimisel ja õhukvaliteedi hindamisel hinnatava piirkonna meteoroloogiat iseloomustava lähima meteoroloogilise masti kolme järjestikuse kalendriaasta mõõdetud meteoroloogilisi andmetega. Seetõttu on võimalik modelleerimisel kasutada tunnipõhiseid registreeritud tuule kiiruse andmeid, mille hulgas esinevad ka eelviidatud suurimad ehk maksimaalsed tuule kiirused. Etteantavate tuulekiiruste ja/või -suundade korral ei põhine prognoos enam reaalsel andmel. Modelleerimisel arvestatakse kõikide turbatootmisala ümbritsevate lähimate majapidamistega ning kavandatavata tegevusega seotud tööprotsessidega. Seejuures märgime, et hajumiskaartide arv sõltub eeskätt modelleerimistulemustest ja objektide paiknemisest.

5. KMH programmi peatükis 3.8 on kirjutatud „Kõrsa turbatootmisala ettevalmistamise ja kaevandamisega tekkivad jäätmekäitlused (kännud, kuivenduskraavidesse settinud turbaheljum, sugekiht) on jäätmeseaduse mõistes kõrvalsaadused, mille edasine kasutamine on kindel, mida saab kasutada vaid asjaomasele tööstusele omase töötlemisega (kändude purustamine, heljumi toodangusse segamine), nende teke on tootmisprotsessile omane ja ei avalda negatiivset mõju ei keskkonnale ega ka inimese tervisele.“. Selline sõnastus KMH programmi etapis on meie hinnangul ennatlik. Ettevõtte pole selgelt viidanud, milliste lähteandmete põhjal järeldatakse, et eelnimetatud materjali kasutamine on kindel. Täiendavalt ei saa KMH programm anda hinnangut, kas nende puhul on tegemist jäätmete või kõrvalsaadustega. Juhul, kui materjali kasutatakse kaevandatud ala korrastamiseks, saab kasutusviisi lugeda kindlaks vaid juhul, seda kinnitab maapõueseaduse § 81 kohane kaevandatud maa korrastamisprojekt. KMH programm ei saa lähtuda eeldusest, et kavandatud tegevuse käigus jäätmeid ei teki, vaid peab arvesse võtma ka selliseid stsenaariume, mille kohaselt osa või kõik kaevandamise käigus tekkinud materjalidest, mis pole otseselt toodang, on jäätmeseaduse kohaselt jäätmekäitlused. Palume antud seisukohaga arvestada ja KMH programmi sõnastust parandada.

Juhime tähelepanu et lisaks korrastamisele on kõrvalsaaduste kasutusena toodud ka teealuste rajamine, hakkpuidu tegemine jne. Hakkpuidu tegemiseks ja turustamiseks on kokkulepped teiste ettevõtetega, kellele antud kõrvalsaadused 3 aasta jooksul nende tekkest üle antakse, juhul kui neid ei kasutata muudeks eelpooltoodud tegevusteks. KMH programmi on lisatud info, et juhul kui selgub, et tegemist on siiski jäätmetega, siis võib olla vajalik taotleda jäätmeluba.

6. Juhime tähelepanu asjaolule, et KMH programm ei saa välistada tootmisprotsessiga kaasnevat negatiivset mõju keskkonnale ega ka inimese tervisele, vaid saab ainult anda hinnangu, kas need mõjud on olulised või mitte.

Täname tähelepanu juhtimast. KMH programmis toodud hinnangud on informatiivsed ja täpsustuvad keskkonnamõju hindamise käigus.

Lugupidamisega

/ allkirjastatud digitaalselt /

Karmo Leemet
Juhatuse liige

Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programmi avaliku arutelu protokoll

20.12.2021

Koosoleku algus: kell 15:03

Koosoleku lõpp: kell 15:52

Juhatas: Aadu Niidas

Protokollis: Anna-Helena Purre

Registreeritud osavõtjaid: kohapeal 8, MS Teams 5 (vt. registreerumisleht ja selle lisa)

Päevakord:

1. Sissejuhatus – Aadu Niidas (OÜ Inseneribüroo STEIGER)
2. Ettevõtte kavandatava tegevuse eesmärk – Karmo Leemet (AS Jiffy Products Estonia)
3. Kavandatavat tegevust ja keskkonnamõju hindamist tutvustav ettekanne – Anna-Helena Purre (OÜ Inseneribüroo STEIGER),
4. Programmi avalikustamise perioodil laekunud kirjad – Anna-Helena Purre (OÜ Inseneribüroo STEIGER)
6. Ettepanekud, küsimused ja vastuväited kavandatava tegevuse ja keskkonnamõju hindamise kohta – avalikul arutelul viibijad

Aadu Niidas (AN) tutvustab koosoleku korraldust ja päevakorda ning annab sõna arendajale.

Karmo Leemet (KL) tutvustab kavandatavat tegevust ja selle eesmärgi. Kirjeldatakse ettevõtet ja selle ajalugu, samuti senist tegevust Kõrsa turbamaardlas. Pikemalt seletatakse konkreetse ala ja selle laienduse valiku tagamaid. Laienduse eesmärk on ammandada Kõrsa maardla servaalad tagades nii maavara säästlik kasutamine ja maardla ammendumine. Arendaja rõhutas ka võimalust taotletavaid mäeeraldise piire vähendada kui KMH käigus leitakse, et see on negatiivsete mõjude vältimiseks vajalik.

AN annab sõna ettekandeks Anna-Helena Purrele

Anna-Helena Purre (AHP) teeb kokkuvõtliku ettekande KMH protsessist, kavandatavast tegevusest ning selgitab KMH eesmärgi; kirjeldab kavandatava tegevusega mõjutatavat keskkonda ning toob lühidalt välja võimalikud keskkonnamõjud, mida detailsemalt käsitletakse keskkonnamõju hindamise käigus. Lisaks kirjeldab edasist menetlusprotsessi ja hindamiseks kasutatavat meetodikat ning tutvustab ekspertrühma koosseisu.

Ettekandes käsitletavad teemad:

- 1) Kavandatava tegevuse eesmärk ja asukoht – Kõrsa turbatootmisalal turba kaevandamise loa taotlemine ja turbatootmisala laiendamine. Laienduse paiknemine ja suurus.
- 2) Kavandatava tegevuse ja selle alternatiivsete võimaluste kirjeldus - alternatiivsed võimalused tehnoloogiliselt puuduvad, võimalik null-alternatiiv. KMH aruandes kaalutakse ka vastavalt modelleerimistulemustele täiendava pindalalise alternatiivi loomist.
- 3) KMH sisu ja eeldatavalt mõjutatav keskkond

- Mõjutatava keskkonna kirjeldus - asukoht, maakasutus, infrastruktuur, geoloogilised ja hüdrogeoloogilised tingimused, maastik, kuivendustingimused, maavara kvaliteet ja varu, kliima, taimed, loomad, kaitstavad loodusobjektid.
- Võimalik keskkonnamõju - turbatootmisala kuivendamise mõju pinnaveele (eesvooludele), põhjaveele (sh soosetete veele), veevarustusele; tootmistevuse mõju infrastruktuurile ja liikluskoormusele; tootmistevusega kaasneva müra ja peenosakeste kontsentratsioon; jäätmed; keskkonnaavariid; turba tootmise mõju maastikule, kultuuripärandile, taimedele, loomadele, kaitstavatele loodusobjektidele, inimese tervisele, heaolule ja varale.
- Kavandatava tegevuse kirjeldus - kasutatav tehnoloogia ja tehnika.
- Täiendavad uuringud – salvkaevude inventuur ja Sindi jõe ülevaatus.
- Keskkonnamõju vältimise ja leevendamise meetmed; keskkonnaseire; keskkonnalubade vajadus.

4) Hindamismetoodika

5) Ajakava

6) Laekunud kirjad ja esmased vastused

AN tänab ettekande eest ja palub esmalt küsimused esitada saalis kohalolijatel.

Peep Jaanso (PJ) uurib, kas Pärnu linn tõesti ei ole vastanud, kas Paikuse osavalda eraldi kirja ei saadetud?

Karl Markus Wahlberg (KMW) vastab, et seisukohtade küsimised läksid Pärnu linnale, kes peaks siis kirja vajadusel edasi suunama. Eraldi Paikuse osavalda kirja ei läinud. Lisaks saadeti kiri piirnevasse Tori valda.

PJ esitab oma seisukoha, et piire vaadates laieneb turbatootmine tema maja lähedale, seega jõuavad sinna ka negatiivsed mõjud.

Tiit Rahe (TR) kommenteerib, et kui kohalik omavalitsus arvamust ei avalda, siis loetakse vaikimisi nõustunuks. Keskkonnamõju hindamise käigus hinnatakse, kas antud tegevus on antud piirides võimalik, või kui see ei ole võimalik, siis kas on võimalik piire vähendada.

KL selgitab, et eesmärk ei ole elamute vahetus läheduses kaevandada ning taotletava mäeeraldise piirid täpsustatakse KMH aruande käigus modelleerimise ja hindamise tulemusena.

AN täpsustab samuti, et kui mõjuhindamise käigus selgub, et mõjutegureid ei ole võimalik leevendada, siis piire ka muudetakse.

KL lisab, et praegune piir lähtub vaid maavara leviku piirist.

AHP lisab, et servaalad ongi turbatootmise poolest kehvemad, kus varusid on ka vähem ja tingimused raskemad.

Sigrit Kasemets (SK) küsib Paikuse osavalla kohta, et mis ajal plaanitakse Sindi oja veerežiimi mõõta, kuna see on ajas väga muutuv. Suurvee ajal ei võta trupp juba praegu vett vastu.

AHP ja AN vastavad, et peamiselt tehakse hüdroloogilisi välitöid suurvee ajal ja mõõdetakse truubid. Võimalik on ka see, et teatate kui suurvesi või probleem ilmneb ja me tuleme vaatama.

SK küsib kas Sindi ojal on riikliku seiret.

AN vastab, et ei ole. AHP täiendab, et voohulkade osas ei ole riiklike andmeid ei ole.

KL uurib kohalikelt elanikelt, et praegu käib turbatootmine Kõrsa II turbatootmisalalt, kas praegu segab.

PJ vastab, et praegu ei sega ja ei ole kosta ning nad on alal jalutamas käinud.

KL vastab, et soovib, et selline seisukord jätkuks ka laienduste tulekuga.

AHP, KL ja PJ arutavad, et oluline oleks mingil määral metsariba säilitada.

TR kommenteerib MTÜ Roheline Pärnumaa kirja, et küsimused on üldisemad kui konkreetne KMH menetlus ja kohalikku situatsiooni ei ole süübitud. Siiski laiemalt on turbatootmisalade kliimamõju oluline teemavaldkond ning küsib, kas on võimalik ammendatud alade etapiviisiline korrastamine.

KL vastab et seoses CO₂ arvestustega on päevakorras just etapiviisiline korrastamine ja Turbaliidust on vastavad suunised kätte antud. Sellega alustatakse võimalikult kiiresti. Seletab tehnoloogilisi võimalusi ning kirjeldab kuidas on kaasa aidanud turbasambla laotamise projektidesse.

TR küsib kas seda oleks võimalik ka antud ala puhul rakendada.

KL vastab et kindlasti seda analüüsida.

AN vastab et korrastamise temaatikat analüüsitakse ka KMH aruandes ja saab anda vastavaid soovitusi.

AHP seletab et ettevõttel on päris mitu RPP sertifikaati, kus inspektorid vaatavad alad üle ja on vaja tootmisest väljalangenud alad koheselt korrastada juba sertifikaadi hoidmiseks ja saamiseks. Üks ala on juba mäeeraldisest välja arvatud ning teenindusmaa sees kus varu on ammendumas ning võimalik on alustada varsti juba korrastamist.

Aadu Niidas vastab et Teamsist küsimusi pole saabunud, tänab konstruktiivse arutelu eest ja lõpetab koosoleku.

Aadu Niidas
Juhataja

Anna-Helena Purre
Protokollija

Kõrsta turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programmi avalik arutelu 20.12.2021. aastal Sindi seltsimajas

REGISTREERIMISLEHT

JRK. NR.	NIMI	KINNISTU	E-MAIL	TELEFON	ALLKIRI
1	Anna-Maria Põre	Õõ Inverborni S			
2	BARNO LEENET	ASJIFFY PÄRUKESK			
3	Karl Martin Welling	Kesklinnaaue			
4	AADU NIIDAS	Õõ Inverborni S			
5	PEETER JAANSO	Kesklinnaaue 13			
6	Enne Jaanso	Kesklinnaaue 13			
7	Sigrit Karsenets	Sõu Vallavalitsus			
8	Tii + Raha	Kesklinnaaue 7			
9					
10					
11					
12					

Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise programmi avaliku arutelu registreerimislehe lisa: MS Teams kaudu osalejad.

20.12.2021

Korraldajad:

Aadu Niidas	aadu@steiger.ee
Anna-Helena Purre	Anna-Helena@steiger.ee

Külalised:

Anu Sihv	Anu.Sihv@keskkonnaamet.ee
Glea Habicht	Glea.Habicht@keskkonnaamet.ee
Liis Jääger	Liis.Jaager@keskkonnaamet.ee
Carmen Tau	Carmen.Tau@keskkonnaamet.ee
Maret Palusalu	Maret.Palusalu@keskkonnaamet.ee

KESKKONNAAMET

Karmo Leemet
AS Jiffy Products Estonia
info@jiffy.ee

Teie 28.01.2022 nr 03-28.01

Meie 09.03.2022 nr 6-3/21/1629-23

**Täiendavad ettepanekud ja märkused Kõrsa
turbatootmisala laiendamise ja töötamisega
kaasneva keskkonnamõju hindamise
programmi kohta**

Austatud Karmo Leemet

AS Jiffy Products Estonia (edaspidi arendaja) esitas Keskkonnaametile¹, lähtudes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi KeHJS) § 18 lg-st 1, Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (KMH) programmi koos selle kohta esitatud ettepanekute, vastuväidete ja küsimustega ning asjakohaste asutuste kirjade koopiatega ja avaliku arutelu protokolliga nõuetele vastavuse kontrollimiseks.

Keskkonnaamet on kontrollinud KMH programmi vastavust KeHJS § 18 lg 2 nõuetele ning tutvunud KMH programmi täiendatud sisuga ja esitatud ettepanekute, vastuväidete ning küsimuste vastustega. **Keskkonnaamet on siiski seisukohal, et KMH programmi tuleb enne KeHJS § 18 lg 3 nõuetele vastavaks tunnistamise otsust täiendada järgnevate märkuste alusel ning esitada taas Keskkonnaametile nõuetele vastavuse kontrollimiseks (KeHJS § 18 lg 6 ja lg 2 p 2 ja 3 alusel).**

22.02.2022 kell 15.00 toimus Keskkonnaameti algatusel Microsoft Teams-i vahendusel koosolek, milles osalesid Tori Vallavalitsuse, Pärnu Linnavalitsuse, Keskkonnaameti ja OÜ Inseneribüroo Steigeri (edaspidi ekspert) esindajad. Koosoleku lõppedes koostas Keskkonnaamet koosolekul kõlanud peamiste küsimuste, vastuste ja seisukohtade põhjal protokoll (käesoleva dokumendi lisas). Protokolli pandi kirja ka koosoleku lõpptulemus ehk kokkulepe osapoolte vahel. Keskkonnaamet saatis protokollu enne käesoleva kirja koostamist üle vaatamiseks ka ekspordile, kellelt saadi vastus, et pakutud lahendus on vastuvõetav. Kirjaga lisana kaasas olev protokoll on käesoleva kirja lahutamatu osa.

Järgnevalt esitame lisaselgitused, mida ühtlasi toetavad ka protokollis esitatud seisukohad ning mille alusel tuleb KMH programmi enne nõuetele vastavaks tunnistamist täiendada:

1. Täiendatud KMH programmi punktis 3.8 (lk 18) on kirjutatud, et „*Õhukvaliteedi hindamiseks turbatootmisalale lähimate tundlike objektide (majapidamiste) suhtes teostatakse peenosakeste (PM10) ja eriti peenete osakeste (PM2,5) heitkoguste*

¹ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 28.01.2022 nr 6-3/21/1629-21 all.

modelleerimine tuginedes varasematele uuringutele ja mõõtmistulemustele. See võimaldab hinnata ka kavandatava tegevusega kaasnevate tahkete osakeste heitkoguseid ja nende vastavust seaduses sätestatud künniskogustele õhusaasteloa taotlemise vajalikkuse seisukohast.“ Arendaja 28.01.2022 vastuskirjas Keskkonnaametile punkti nr 3 all on kirjutatud, et tahkete osakeste (PM10 ja PM2,5) modelleerimine teostatakse juhul, kui ületatakse keskkonnaministri määruses nr 67² kehtestatud tahkete osakeste künniskogust.

Keskkonnaamet on seisukohal, et turbatolmu põhjustatud keskkonnahäiring võib tõenäoliselt tekkida ka ilma õhusaasteloa künniskogust ületamata. Seejuures pälvib inimeste tähelepanu just peenosakeste jämedam fraktsioon, millele õhukvaliteedi piirväärtust kehtestatud ei ole. KeHJS § 3¹ kohaselt on KMH eesmärk anda tegevusloa andjale teavet kavandatava tegevuse ja selle reaalsete alternatiivsete võimalustega kaasneva olulise keskkonnamõju kohta ning kavandatavaks tegevuseks sobivaima lahendusvariandi valikuks, millega on võimalik vältida või vähendada ebasoodsat mõju keskkonnale ning edendada säästvat arengut. Eelnevat arvesse võttes palume KMH aruandes endiselt esitada tolmuhäiringu (peenosakeste jämedam fraktsioon, sh silmaga nähtav turbatolm) esinemise hinnang Sindi linna alal. Palume arvesse võtta ka turbatootmisala tuuleerosiooni ning pakkuda välja meetmed turbatolmu tuulekande vähendamiseks. **Vastava hinnangu koostamist palume selgesõnaliselt fikseerida ka KMH programmi sisuosas.** Lisaks soovime endiselt peenosakeste leviku kaarte korrigeeritud tingimustel. Nii peenosakeste (PM2,5 ja PM10) modelleerimisel kui ka jämedama fraktsiooni leviku hindamisel palume endiselt kirjeldada ka olukorda, mil tuulesuunad on ebasoodsad (Vahenurme tänava puhul ida tuul, Metsa tänava-Rohelise tänava-Pohla tänava piirkonna puhul edela ja lõuna tuul). Palume neid olukordi hinnata erinevate tuule tugevustega: keskmise tugevusega tuul (3,5 m/s), vali tuul (15 m/s). Palume KMH programmi sisuosa täiendada.

2. Arendaja 22.10.2021 saadetud kirjas nr 6-3/21/1629-21 on kirjutatud, et turba tootmisega kaasnevate peenosakeste heitkoguste arvutamiseks puudub Eestis usaldusväärne meetodika ja seetõttu ei ole võimalik nende levikut modelleerida. KMH programmis on aga korduvalt viidatud peenosakeste modelleerimisele. Täiendatud KMH programmi peatükis 2.2 (lk 8) on kirjas, et „*Tulenevalt KMH aruande koostamise käigus läbiviidavatest välisõhu (müra ja peenosakeste levik) modelleerimistulemustest lisatakse KMH aruandesse ka täiendav pindalaline alternatiiv, kavandatav tegevus vähendatud kujul (II alternatiiv) vähendamaks kavandatava tegevuse mõjusid kohalikele elanikele*“.

22.02.2022 toimunud koosolekul selgus, et meetodika küll puudub, kuid teoreetiliselt on modelleerimine siiski võimalik. Koosoleku tulemusena jõuti kokkuleppele, et peenosakeste modelleerimist proovitakse KMH käigus siiski läbi viia. Palume KMH programmi sisuosas täpsustada ja detailsemalt selgitada, kuidas määratakse alternatiiv II pindalaline ulatus juhul, kui peenosakeste modelleerimine ei anna usaldusväärseid tulemusi. **Samuti palume pindalalise alternatiivi väljatöötamisel hinnata ja arvesse võtta ka ilma õhukvaliteedi piirväärtuseta PMsum-i ja silmaga nähtava turbatolmu võimalikku levikut.** Palume KMH programmi sisuosa täiendada.

3. Arendaja 28.01.2022 vastuskirja punktis 3 on kirjutatud, et „*...eralduvate tahkete osakeste heitkoguseid ja võrreldakse neid keskkonnaministri määruses nr 67 kehtestatud künniskogusega õhusaasteloa vajalikkuse hindamisel*“. Samas ei ole KMH programmi sisuosas antud määrust välja toodud. Palume täiendada KMH programmi vastavalt.

² Keskkonnaministri 01.01.2017 määrus nr 67 „Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba“

4. KMH programmi peatükis 3.8 (lk 18) on kirjutatud „*Kõrsa turbatootmisala ettevalmistamise ja kaevandamisega tekkivad jäätmed (kännud, kuivenduskraavidesse settinud turbaheljum, sugekiht) on jäätmeseaduse mõistes kõrvalsaadused, mille edasine kasutamine on kindel, mida saab kasutada vaid asjaomasele tööstusele omase töötlemisega (kändude purustamine, heljumi toodangusse segamine), nende teke on tootmisprotsessile omane ja ei avalda negatiivset mõju ei keskkonnale ega ka inimese tervisele*“. Keskkonnaamet jääb endiselt seisukohale, et nimetatud väide sugekihi kohta on eksitav, sest materjali edasine kasutamine pole tõendatud. KMH programmi kohaselt saab sugekihti kasutada korrastamise käigus vaid pindade tasandamiseks. Muid sugekihi materjali kasutusviise pole KMH programmis käsitletud (nt teeluste täitmine). Juhul, kui KMH programmi sõnastust muuta selliselt, et ka sugekihti soovitakse nt teede rajamisel kasutada, tuleks seda tõestada vastava projekti olemasolul. Juhul, kui materjali kasutatakse kaevandatud ala korrastamiseks, saab kasutusviisi lugeda kindlaks vaid juhul, kui seda kinnitab maapõueseaduse § 81 kohane kaevandatud maa korrastamisprojekt. Muid sugekihi materjali kasutusviise pole KMH programmis käsitletud. **Eelnevast tulenevalt ei saa KMH programm lähtuda eeldusest, et kavandatud tegevuse käigus jäätmeid ei teki, vaid peab ühe alternatiivina käsitlema võimalust, et kaevandamisel tekkinud materjali puhul on tegemist jäätmetega.** Lisaks juhime tähelepanu, et KMH programmi lk 18 viimases lõigus ei ole korrektne viidata jäätmeseaduse ja [keskkonnaministri 21.04.2004 määruse nr 21](#)³ nõuetele materjali osas, mis KMH programmi sõnastuse kohaselt ei ole jäätmed.

Palume esitatud punktide põhjal KMH programmi täiendada ning esitada taas KeHJS § 18 lg 6 alusel Keskkonnaametile nõuetele vastavuse kontrollimiseks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Lisa: Kõrsa turbatootmisala KMH programmi koosoleku protokoll.

Teadmiseks: OÜ Inseneribüroo STEIGER (anna-helena@steiger.ee; info@steiger.ee)

Karl Markus Wahlberg 5885 7049 (keskkonnakorraldus)
karl.wahlberg@keskkonnaamet.ee

Maret Palusalu 5362 7412 (välisõhk)
maret.palusalu@keskkonnaamet.ee

Tambet Tamm 5334 5640 (jäätmed)
tambet.tamm@keskkonnaamet.ee

³ Keskkonnaministri 21.04.2004 määrus nr 21 Teatud liiki ja teatud koguses tavajäätmete, mille vastava käitlemise korral pole jäätmeloa olemine kohustuslik, taaskasutamise või tekkekohas kõrvaldamise nõuded¹.

Keskkonnaamet
Roheline 64
80010 Pärnu

Teie 09.03.2022 nr 6-3/21/1629-23
Meie: 21.03.2022 nr 01/21.03.22

**Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise
programm nõuetele vastavuse kontrolliks**

Edastame Teie 09.03.2022 kirjas nr 6-3/21/1629-23 tehtud ettepanekute alusel täiendatud
Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise
programmi uuesti nõuetele vastavuse kontrolliks.

Lugupidamisega

/ allkirjastatud digitaalselt /

Karmo Leemet
Juhatuse liige

KESKKONNAAMET

Karmo Leemet
AS Jiffy Products Estonia
info@jiffy.ee

Teie 21.03.2022 nr 01/21.03.22

Meie 19.04.2022 nr 6-3/22/7479

**Täiendavad ettepanekud ja märkused Kõrsa
turbatootmisala laiendamise ja töötamisega
kaasneva keskkonnamõju hindamise
programmi kohta**

Austatud Karmo Leemet

AS Jiffy Products Estonia (edaspidi arendaja) esitas teistkordselt Keskkonnaametile¹, lähtudes keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 18 lg-st 1, Kõrsa turbatootmisala laiendamise ja töötamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise (KMH) programmi koos selle kohta esitatud ettepanekute, vastuväidete ja küsimustega ning asjakohaste asutuste kirjade koopiade ja avaliku arutelu protokolliga nõuetele vastavuse kontrollimiseks.

Keskkonnaamet on kontrollinud KMH programmi vastavust KeHJS § 18 lg 2 nõuetele ning tutvunud KMH programmi täiendatud sisuga ja esitatud ettepanekute, vastuväidete ning küsimuste vastustega. **Keskkonnaamet on siiski seisukohal, et KMH programmi tuleb enne KeHJS § 18 lg 3 nõuetele vastavaks tunnistamise otsust täiendada järgnevate märkuste alusel ning esitada taas Keskkonnaametile nõuetele vastavuse kontrollimiseks (KeHJS § 18 lg 6 ja lg 2 p 2 ja 3 alusel).**

Keskkonnaameti 09.03.2022 saadetud vastuskirjas nr 6-3/21/1629-23 esitatud seisukohad tuginesid valdavalt 22.02.2022 toimunud MS Teamsi koosoleku (edaspidi koosolek) tulemusel kokku lepitud punktidele protokollis (1-4)², millega ka arendaja ja KMH hindaja³ nõustusid.

Keskkonnaamet on seisukohal, et protokollis esitatud punktide alusel ei ole KMH programmi piisavalt täiendatud. Juhime tähelepanu ja esitame täiendavad märkused ning seisukohad koosolekul kokkulepitu osas.

1. Täiendatud KMH programmi punktis 2.2 (lk 8) „Alternatiivsed võimalused“ on kirjutatud, et juhul, kui tahkete osakeste modelleerimine ei anna usaldusväärseid tulemusi, siis lähtutakse alternatiiv II pindalalisel piiritlemisel müramodelleerimise tulemustest, lisaks luuakse olemasolevate ja planeeritavate elamualade ümber 150 m laiune puhvertsoon. Puhvertsooni laiuse määratlemisel lähtuti nähtava tolmu levikust (100 m), lisades sinna

¹ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 21.03.2022 nr 6-3/21/1629-24 all.

² Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 09.03.2022 nr 6-3/21/1629-23 lisamaterjalina „Kõrsa turbatootmisala KMH programmi koosoleku protokoll“.

³ OÜ Inseneribüroo Steiger (registrikood 11206437).

ettevaatusprintsii⁴ lähtudes 50 m laiuse tsooni. KMH programmis välja toodu kohaselt tugineb kõnealune 100 meetri laiune puhverala (nähtava tolmu leviku ulatus) varasematele visuaalsetele hinnangutele.

Keskkonnaametile on ebaselge, et juhul, kui tahkete osakeste levikut ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata, siis millele tugineb veendumus, et varasemad visuaalsed hinnangud (mille olemust ei ole täpsemalt selgitatud) on piisavalt usaldusväärsed, et need võiksid olla puhvertsooni määramise aluseks? KMH programmi kohaselt jäävad lähimad elamud kavandatavast turbatootmisalast vähemalt 75 m kaugusele. Kui võrrelda välja pakutud puhvertsooni laiust (150 m) alates elamutest ja planeeritava turbatootmisala kaugust elamutest (>75 m), siis ei omaks välja pakutud puhvertsooni loomine erilist muutust turbatootmisala kaugusele elamutest. Seni ei ole küll kohalike omavalitsuste (Tori vald ja Pärnu linn) ega Keskkonnaameti andmetel olemasoleva Kõrsa II turbatootmisala kohta kaebusi tulnud, kuid arvestades asjaolu, et Kõrsa turbatootmisala paikneb elamualadele palju lähemal, tuleb võimaliku keskkonnahäiringu vältimiseks lähtuda ettevaatusprintsii rakendamisel (juhul kui turbatolmu modelleerimine ei ole usaldusväärne) olemasolevast olukorrast ning Sindi linna poole turbatootmisala mitte laiendada.

- 1.1. Koosoleku protokoll 4. punktis leppisid osapooled kokku, et juhul kui turbatolmu modelleerimine ei anna piisaval määral tulemusi, on vajalik rakendada ettevaatusprintsii ning säilitada senine puhvertsoon (Paikuse valla üldplaneeringuga kehtestatud) elamualade ja tootmisala vahel. Samuti tuleb puhverala määratlemisel teha aruande koostamise etapis koostööd koosolekul osalenud kohalike omavalitsustega (Tori Vallavalitsus ja Pärnu Linnavalitsus). Sellest lähtuvalt ei ole käesoleval hetkel arendaja poolset, ilma reaalsete uuringute ja modelleerimistulemusteta, õigustatud puhvri ulatusele seada konkreetne arvuline väärtus. Arendajal ja KMH ekspertidel lasub kohustus arvestada ka kohalike omavalitsuste üldplaneeringutes kehtestatud (eelkõige kompensatsioonialad, mille eesmärgiks Kõrsa puhul on olemasolevast turbatootmisest lähtuvate kahjulike mõjude puhverdamine Sindi linnast) ning kohustus põhjendada, miks on vajalik konkreetsele puhveralale laieneda. Keskkonnaamet on seisukohal, et koosoleku protokoll 4. punkti sisu ei ole korrektselt KMH programmis kajastatud ning seda tuleb korrigeerida.
2. Koosoleku protokoll 3. punktis leppisid osapooled kokku, et välisõhu teemadel (eelkõige turbatolmu ja mürahäiring) on vajalik enne KMH aruande esitamist 22.02.2022 koosolekul osalenud töörühmaga (Keskkonnaameti, kohalike omavalitsuste, arendaja ja KMH hindajate esindajad) vahekoosoleku tegemine. Vahekoosoleku tegemise ettepaneku teeb arendaja ja KMH hindaja Keskkonnaametile siis, kui KMH protsess on jõudnud vastavasse etappi. Keskkonnaamet peab oluliseks vahekoosoleku korraldamise vajaduse kajastamist KMH programmis.
3. Koosoleku protokoll 2. punktis leppisid osapooled kokku, et KMH programmi tuleb detailselt lahti kirjutada välisõhu metoodika osa. Keskkonnaameti hinnangul on programmi punkti 3.8 (lk 18) selles osas täiendatud, kuid puudu on koosoleku tulemusena kokku lepitud konkreetsed numbrilised ilmastikuandmete väärtused. Palume lisada juurde, et keskmine tuulekiirus vastab väärtusele 3,6 m/s ja vali tuul väärtusele 15 m/s. Keskkonnaamet parandab oma eelneva vea, milles määratles Pärnu piirkonna keskmiseks tuulekiiruseks 3,5 m/s. Tegelikult on Pärnu piirkonna keskmine tuulekiirus 3,6 m/s.
4. Täiendatud KMH programmi punktis 3.5 (lk 22) „Mõju inimese tervisele, heaolule ja varale“ on peamise ohutegurina välja toodud tulekahjud. Kuna planeeritav turbatootmisala

⁴ Keskkonnaseadustiku üldosa seadus § 11.

asub elamutele erakordselt lähedal, oleks asjakohane lisaks tulekahjudele ära märkida ka tuuleerosiooni võimalikkus.

Keskkonnaamet on seisukohal, et koosoleku protokoll punktidest ei ole KMH programmi täiendamisel piisaval määral kinni peetud ning programm vajab enne nõuetele vastavaks tunnistamist käesoleva kirja alusel täiendamist.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helen Manguse
juhataja
keskkonnakorralduse büroo

Teadmiseks: OÜ Inseneribüroo STEIGER (anna-helena@steiger.ee; info@steiger.ee)

Karl Markus Wahlberg 5885 7049 (keskkonnakorraldus)
karl.wahlberg@keskkonnaamet.ee

Maret Palusalu 5362 7412 (välisõhk)
maret.palusalu@keskkonnaamet.ee